

گولستان

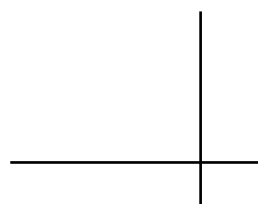
مشرف الدین مصلح بن عبدالله شیرازی
سهادی

(له نیتوان ۱۲۰۳ هتا ۱۲۱۰ - ۱۲۹۲ . ز)

وهرگیرانی
عدلی نانهوازاده

کوردستان - هولیر
۲۰۰۶

۱

ناوی کتیب: گولستان

- نووسر: سه عدی
- ودرگیت: علی نانه وازاده
- نه خسه سازی ناوه وه: گوران جه مال رواندزی
- بهرگ: سه یوان
- سه رپه رشتی چاپ: هیمن نه جات
- چاپی یه که م ۲۰۰۶
- ژماره ی سپاردن: ۳۲۴
- تیراژ: ۵۰۰
- نرخ: ۲۰۰۰
- چاپخانه: چاپخانه ی وه زارته ی پهروه رده

زنجیره ی کتیب - ۳۵ - (۱۳۸)

ناونیشان

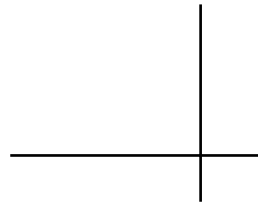
دهزگای چاپ و بلاوکرده وه ی موکریانی

همولیر - پشت روژنامه ی خدبات

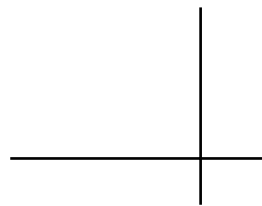
پوستی نه لکترونی: asokareem@maktoob.com

ژماهی تله فون: ۲۲۶۰۳۱۱

www.mukiryani.com

۳

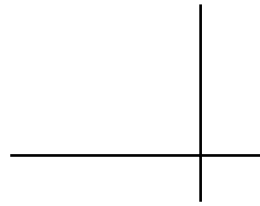

پیشکشہ بہ:

سعداں

وہرگیر

۴

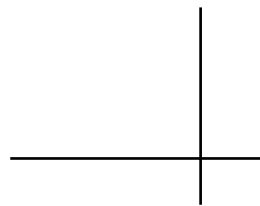

پیرست

- ۹ پیشه‌کی گولستان
- ۱۱ به‌شی یه‌که‌م: سه‌بارت به سیره‌تی پادشاکان
- ۴۵ به‌شی دووه‌م: سه‌بارت به ئەخلاق‌ی د‌رویشان
- ۶۷ به‌شی سی‌ه‌م: سه‌بارت به فه‌زله‌تی قه‌ناعت
- ۸۹ به‌شی چواره‌م: سه‌بارت به فایده‌ی خاموشی
- ۹۷ به‌شی پینجه‌م: سه‌بارت به ئەشق و جه‌وانی
- ۱۰۵ به‌شی شه‌شه‌م: سه‌بارت به زه‌عف و پیری
- ۱۱۳ به‌شی حه‌وته‌م: سه‌بارت به ته‌ئسیری ته‌ریه‌ت
- ۱۲۳ به‌شی هه‌شته‌م: سه‌بارت به نه‌ریتی قسه

7

خولی زهمان ریئی لی کل کردم و له کابول خویم گرتته وه. لهم کاولستانه گولستانم کهوته بهردهست و چهند ههکایه تم لیوهرگیراوه که بوونه باریک له سهر کاغهزهکانی نیوهکاره و نیوهچلی دیکه و ناچار توژهی فهرامویشییان لینیشت، مهگهر چوئکایی با و فوویهکم پیدا کردبا و یادیکم کردباوه.

سال تیدهپه رین و لهم ریگا خواروخیچانه نیمه ویک دهکهوتینه وه و لیک جوئی دهبوینه وه ههتا روژیک ناکام دامنا و کیتابم هه لداوه و حیسابم لیکداوه و بوو به و بهرهمه می که دهییین.

سهعدی یهک له گه ورهترین ویزهران و غه زهلبیژانی فارسه و له دهرهوهی سنوورهکانیش ناویانگ و دهنگی تایبهتی خوئی ههیه و له نهدهبیاتی کلاسیکی کوردیش شوین پی و شوین داخستنی دهییندی و کتیبی گولستان یهک له و کتیبانه بوه که فقهی و نهدیبان خویندوویمان.

له سهر ژبانی سهعدی شتیکی نهوتو بهدهسته وه نیه. به گشتی نهوهی که بکری له سهری بکوئری نههمیه که: له سهرهتای سهدهی ههوته می کوچی له مالباتیکی دیندار له شیراز له دایک بوه، به لاهتی چوته بهغدا و په رهی به دهرس و خویندن داوه و گه لیک گهراوه و گه لیک خه لکی دیوه. له نیوهکانی سهدهی ههوته م له سهردهمی دهسته لاتداری نهبووه کری نیبنی سهعد گهراوته وه و ناکامه کهی دوو دهستی پر و دهسکهوتیکی چر بوه: بووستان و گولستان.

سهعدی لای میر و دهسته لاتدار و خه لک ریژی زوری هه بوه و له را دهربرین نه ترس بوه و ههر نهوه نیشان دها که سهر به دهربار و خه لات و چاو له دهستی پاروو و ملکهچی پاره نه بوه.

گولستان کوومه له چیروک و ههکایه تیکه که له ههشت بهش پیکهاتوه و ههر به شهی ته رخان کراوه بو مه به ستیک. ههکایه تهکانیش هندیک کورت و هندیک

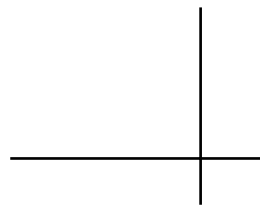

دریژن و گهلیک جار به شیعر نیواخن کراون.

لهم وهرگیړانه دا ههول دراوه سهبک و شیوازی خودی سهعدی (نثری مسجع) به پئی توانا له بهر چاو بگیری و نهگهر بگری و دهست بدا شیعرهکانیش ههروهک خوئی به شیعر تهرجومه بگردریتهوه، بهلام ههندیک ههکاپهت و بهشیک له شیعرهکان که پیوهندیهکی نهوتویان به چیرۆکهکه نهیوه یان کهمایهسیان نهختوته سهر کاکل و مهبهست وهرنهگیړدراوهنهتهوه.

لهم کاره ئیدهعاپهک بق پیویژان به زمانی تهپر و پر و پاراوی سهعدی نیه، ههنگاو و ههولیکه بق ناساندن و نیشانی دانی دیمهنی بیر و جههانینیئی نه م پیره کۆنهساله، که هیشتاش له پشت سهدهکانهوه دهنگی شیرینی دی.

ستۆکهۆلم. بههاری ۲۰۰۲

پیشه کی گولستان

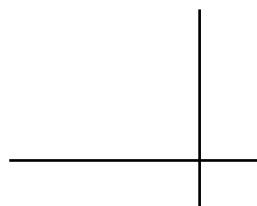
شهوویک بیرم له رابوردوو ده کردهوه و مخابنم بۆ ته مهنی به با داو ده خوارد
و بهردی خانووچکه ی دلم به ئەلماسی ئەسرین دەسمی... دیتم بهرژه وه ندییم
دهوه دایه که له کونجیک دانیشم و داوینی قسه هه لکیشم و قسه ی په ریشان
له دهفتهر دهراویژم و له وه به دوا وشه ی په ریشان نه بیژم.

یهک له دۆستان که له که ژاوه ی ژیانم دا هاوړی و له حوجره نیشته چی
بوو، ههروهک جارن وه ژوور کهوت و دهستی کرد به گه مه و جه فهنگ و خو
نواندن. من خوّم تینه گه یاند و سه رم له سه ر ئەژنۆی عیبادت هه لنه گرت.
دلپشاو سه یری کردم.

یهک له نزیکه کانی من تییگه یاند که « فلانی ته مای گرتوه و له سه ری
سووره که باقی ژیان گوشه گیر دانیشی و خاموشی هه لبژیری، تۆش ئەگه ر
ده توانی وه دوا ی کاری خوّت که وه و لیبی دوور به وه! »

کوئی « سویند به خودا و به دۆستایه تی کوئمان دهم هه لئا پچرم و هه نگاو
هه لئا گرم مه گه ر وهک زه مانی پینشوو زمان بکاته وه که نازار دانی دۆستان
جه هله و که فاره تی سویند سه هل و دژی ریگای راستیی و شکانی رای
زانایانه، زولفه قاری عه لی ده کالان نرابی و زمانی سه عدی به سترابی. »
به گشتی قه وه تی زمان گرتن له وم نه بوو و روو له دۆستایه تی وه رگی پرانم
پیی پیاوه تی نه بوو که یاریکی یه کده نگ و یه کره نگ بوو.

چاری ناچار قسه م کرد و به گه پران ده رکه وتین. وه رزیش به هار، که هیترشی
سه رما نارامی گرتبوو و سه رده می ده وله تی گول گه بیه تبوو.

شهو له بیستانی یهک له دۆستان که ریمان تیکه وتبوو ماینه وه. شوپنیک
بژوین و زهمه ند و دارستانیکی زۆر و زه وه ند.

بهیانی که ته مای گه رانه وه مان گرت. دیتم کۆشیک گول و رهیحان و
سونبولی کۆ کردۆته وه.

کوتم « گولی گولشه ن ههروه کی دهزانی بهقایه ک و سهرده می گولزار
وه فایه کی نیه و هه کیمان کوتوو یانه: هه رچی زۆر نه کیشی بۆ دل پیدان
ناشی!»

کوتمی « چار چیه؟ »

کوتم « بۆ خوشیی خوتنه ران و هه سانه وه ی حازران، ده توانم کتیبی
گولستان ته سنیف بکه م که جهیشی زریان دهستی تالانی بۆ درێژ نه کا و گه ری
زه مان عهیشی به هاری لینه کاته ناخوشیی خهزان.»

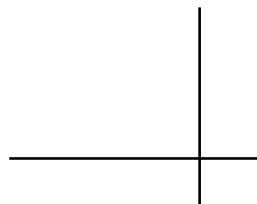
که ئه وه م کوت داوینیی گولی بهرداوه و دهسته و داوینم بوو که « الکریم اذا
وعد وفا». هه ر ئه ورۆژه به شیک نووسرا و به گشتی گولی گولزار هیشتا
نه ژاکابوون که کتیبی گولستان ته و او بوو.

سه عدی - ٦٥٦ کۆچی

(١٢٥٨ زایینی)

له لوقمانیان پرسی « حیکمهت له کئی فیر بووی؟ »

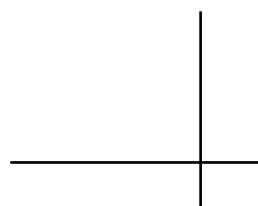
کوتمی « له کویران، هه تا شوپنیک پیتی لینه کوتن، پی داناگرن!»

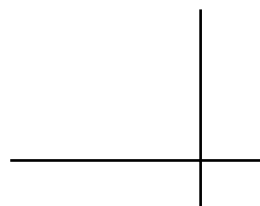
به‌شی یه‌که‌م

سه‌بار‌هت به سیره‌تی پادشاکان

۱۱

۱۲

بیستم:

پادشایهک بو کۆشتنی دیلک ئیشاره‌ی دا . بیچاره له حالێ
ناهومیدی دا جوینی به پادشا دا و خراپه‌ی کوت - چونکه کوتویانه: هه‌ر
که‌س ده‌ست له گیان هه‌لگرێ، چی ده‌ دل دایه‌ ده‌ریده‌برێ.

پادشا پرسى « چى ده‌لێ؟ »

یه‌ک له وه‌زیرانی دلپاکى شا کوتى « ئه‌ی خاوه‌ن هه‌ر ده‌لێ:
والکاظمین الغیظ و العافین عن الناس . »*

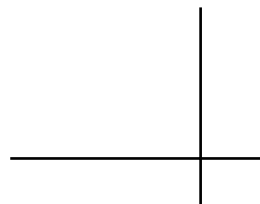
پادشا ره‌حمى به‌ دل دا هات و له‌ خوینی گوزه‌را .

وه‌زیریکى دى که‌ دژى ئه‌و بوو کوتى « ره‌گه‌زى ئیمه‌ نابى به‌ پاشایان
جگه‌ له‌ راستى بیژن . ئه‌وه‌، جوینی به‌ پادشا دا و خراپه‌ی کوت . »

پادشا له‌م وته‌یه‌ نیوچاوانى تیکنا و کوتى « درۆى ئه‌وم لا خو‌شتر بوو
له‌م راستیه‌ی که‌ تو کوتت چونکه‌ رووى ئه‌و له‌ خیریک دابوو و ئه‌مه‌ له‌
سه‌ر شه‌ره‌ و زانایان کوتویانه: درۆیه‌کى روو له‌ خیر باشتره‌ له‌
راستیه‌کى سه‌ر به‌ شه‌ر . »

شا ده‌گه‌ل هه‌ر که‌س بکا راویژێ حه‌یفه‌ ئه‌و جگه‌ له‌ چاکه‌ بیژێ

* نایه‌ی ۱۲۹ سووره‌ی آل عمران

یه کینک له ئه میره کانی خوراسان، مه محمودی سه بوکته کینی له خه و دا
وهها بینی که « گشت له شی داپزابوو و ببوو به خاک، جگه له چاوه کانی
که ههروا زیت له چاوخانه دا دهگه پان و دهیانروانی. »
تهواوی زانایان له لیکدانه وهی مانه وه مه گهر دهرویشیک هه لیدایه
و کوتی « هیشتا نیگه رانه که مکی به هیترا نه. »

بیستم پادشاه زاده یه ک کورت و کریت بوو، براكانی تر بهرز و تهرز.
باوک به سووک و چووکی دهروانی. کور تیکه یشت و کوتی « بابه کورتی
ژیر باشتره له دریشی گیش. نه ئه وهی به بالا بهرزتر و پرتتر به قیمهت
زۆرتتر و پتر.

کیتوی توور کورته ئه گهر بپروانی
که چی لای خودا بهرز مه کانی

کزینکی زانا به زگزی کورت
پیاو ئه وه نیبه زل و گران بی
ئه سپی عه ره بیی ئه گهر له ریش بی
باشتر له ته ویله یه ک که ران بی «

باوک بزهی هاتی و وهزیران په سه ندیان کرد و براكانی زیز و زویر
بوون.

تا پیاو دهم و راویژی نه چیتژی
عهیب و هونهری چلۆن ده بیژی

بیستم پادشا لهو دهوره دوژمنیکی گه وره رووی تیکرد. هه ر که
قوشه نی دوو لا گه یشتنه یهک، یه کهم کهس که وه شه پرگه کهوت ئەم کوره
بوو، کوتی:

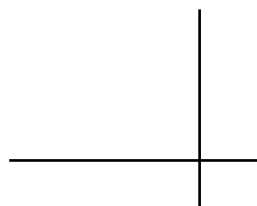
« ئەو کهسه من نیم له شه ر دا تو ببینی پشتی من
هی منه دیتت ئەگه ر کهوتوه له سه ر خاکا، سه ری
شه رفروش و پیاوی شه ر کایه به خوینی خو ده کا
ئەو کهسه ی راکا له شه پرگه، وا به خوینی له شکرئ »

ئەوهی کوت و له سپای دوژمنی دا و چهند پیاوی به کاری لئخستن.
که هاته وه لای باوکی، زهوی ماچ کرد و کوتی:

« ئەی ئەوهی منت به کهم دانا
دل به زل و زه لام مه به سته
له جهنگه ی جهنگا ئەوهی پیویسته
ئەسپه تانجییه نه گای دابه سته »

ده گێر نه وه که سپای دوژمن گه لیک بوون و ئەوان هه ندیک.
تاقمیک ته مای راکردنیان گرت، کور هه رای کرد و کوتی « پیاوه کان
تیبکۆشن هه تا جلی ژنان نه پۆشن! »
سواره کان به قسه ی ئەو وره یان پتر و پتهوتر بوو و تیگرا هورژمیان
برد.

بیستم که هه ر ئەو روژه به سه ر دوژمن دا زال بوون.

پادشا سەر و چاوی ماچ کرد، باوهشی پیداکرت و رۆژبه رۆژ زۆرتر
سهرنجی ده دایه ههتا کردیه جیگری خۆی. براکان ئیرهییان پێبرد و
ژههریان ده چیشته کرد. خوشکی له باله خانه وه بینی و تهقه ی له ده لاقه
هیئا. کور تێگه یشت و دهستی له خواردن هه لگرت و کوتی « نابئ
هونه رمه ند بمرئ و بی هونه ر جیگای بگری! »

گهر ئاسه واری هوما نه مینئ
بۆ سیبه ری کوند کئ په نا دینئ؟

باوکیان له م کهین و بهینه ئاگادار کرد. براکانی بانگ کرد و به قه را
تاوان سزای دان. له ئاکام به هه ر کام له ده ورووبه ری ولات به شیکی
شیاوی بۆ دیاری کردن هه تا شه ر و هه لالی خست، چونکه ده ده رویش له
سه ر به ره یه ک ده خه ون و ناجمئن، دوو پادشا له ولاتیک ناحه جمئن.

له تکه نانیک ده ست بخا پیاوی خوا
له ت وه ده رویشیک ده دا و نیوه ی ده خوا
گهر ولاتیک پادشا داگیر بکا
هه ست به ویستی بستی خاکی تر ده کا

خیلی دزانی عه ره ب له سه ر کتویک نیشته جئ بوون و ریی کاروان
به ستر او، خه لکی شار له شه رری ئه وان ترساو و له شکری شا تیشکاو،
چونکه له ره وهزی به رزی ترۆپکی کئو قه لایان هه بوو و جیگه و په نایان لی
ساز کردبوو.

لهولاه دهمراستانی ولات بۆ بهرگری له زهرپری ئهوان را و تهگبیریان
لئکداوه که ئهگهر ئهم خپله ههروا بچنه پيش له پاشان به هيچ چهشنیک
ناتوانن بهريان بگرن.

لهسهه ئهوه پیکهاتن و کهسیکیان بۆ چاوهديری ئهوان ههلبژارد و
ههستیان راگرت ههتا پهلاماری خهلكیکیان دا و شوینهکهیان جی
هیشته. چهند پیاوی به ئهموون و ئازایان نارد ههتا له شیویک خو
حهشار بدن.

شهو که دزهکان له سهفهه به تالانهوه گهپانهوه، چهکیان له خو کردهوه
و جل و دهسکهوتهکانیان دانا، بهکهه دوژمنیک که پهلاماری دان خهو بوو.
که شهو شهق بوو، میرانی بویر له کهمین دههپهپین و قوئی یهک
یهکیان بهست و بهیانی هینایاننه خزمهت پادشا.

ئیشارهی به کوشتنی ههموان دا.
به ههلهکوت لایکیان دهگهه دابوو بهر و باری لاهتی کرچ و کاله و
شینکهی گولستانی سهه روخساری تازه رواو.

یهک له وهزیران بهر تهختی میری ماچ کرد و رووی لیبوردهی له زهوی
نا و کوتی « ئهم کورپه هیشته له باغی ژین چیژی نهکردهوه و له گهنجیتهی
گهنجیکی دهست نهکهوتوه. دلایوی و خووی شایهه له شا دهوهشیتهوه
که به لیبوردهی خوینی مننهت له سهه من دابنی. »

میر لهم قسهیه نیوچاوانی تیکنا و دهگهه رای بهرزی یهک تههز نهبوو
و کوتی:

« شوقی چاکان ناگرئ ههکهس له بنیاتا دزه
تههیهت بۆ ناکهسان گوێزی خزی سهه گومبهزه

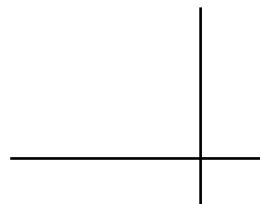
رهگه‌زی رزیوی ئه‌وان بنه‌بر کردن باشتتر و رهگ و رهچه‌له‌کیان
هه‌لکه‌ندن، چونکه ئاگر کووژاندنه‌وه و بزوت هیشتنه‌وه، مار کوشتن و
بیچوو راگرتن ئیشی زانایان نیه. »

وه‌زیر که ئه‌م قسه‌ی بیست، به نابه‌دلی دانی پیداهینا و ئافه‌رینی بۆ
را و بر‌وای شا نارد و کوتی « ئه‌وه‌ی که میر فهرمووی ته‌واو راسته که
ئه‌گه‌ر ده‌گه‌لیان ماباوه خووی ئه‌وانی ده‌گرت، به‌لام به‌نده هیوا دارم که به
قسه‌ی دلپاکان ته‌ربیه‌ت بدری و خووی زانایان بگری که هیشتا مندا‌له و
ره‌وشتی ده‌ستدریژی و سه‌رکیشی ئه‌و تا‌قمه له ده‌روونی دا جیگر نه‌بوه
و له هه‌دیس دایه: هه‌ر مندا‌لیک که ده‌بی له زاتی دا موس‌لمانه له دوا‌یی
دایک و باوکی جووله‌که و فه‌له و گاوری پیده‌لین.*

ژنی لووت ده‌گه‌ل نه‌یاران رو‌نیشت
پشت و پیشینه‌ی نه‌هیشت که رو‌یشت
سه‌گی ئه‌سحابی که هه‌ف چند رو‌ژتیک
شوین چاکان کهوت و گه‌یشته به‌هه‌شت «

ئه‌وه‌ی کوت و تا‌قمیک له کاردارانی میر بۆ لیخو‌ش بوون ده‌گه‌لی
هاوده‌نگ بوون هه‌تا میر ده‌ستی له خوینی هه‌لگرت و کوتی « به‌خشیم
ئه‌گه‌رچی به به‌رژه‌وه‌ندم نه‌زانی.

به گشتی کورپان به ناز و نیعمه‌ت هه‌لینا و وه‌ستای ئه‌دی‌بیان بۆ
ته‌ربیه‌تی دانا هه‌تا جوانی قسه و ولام دانه‌وه فیر بوو و به هه‌موو داب و
نه‌ریتی خزمه‌تی شا راهات وه‌ها که له به‌ر چاوی مه‌زنان په‌سه‌ند کهوت.
وه‌زیر هه‌ندیک له ئاکاری بۆ میر باس کرد که « ته‌ربیه‌تی ئاقلان کاری
تیکردوه و نه‌زانی پيشوو ده زاتی دا نه‌ماوه. »

میر بہم قسہیہ بزہی ہاتّی و کوتی:
« گورگ ہەر گورگی لی دیتہ بہرہم
دہگہل مرڈفیش گہر بیٹہ ہاودہم »

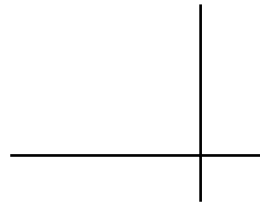
دوو سال بہ سہر ئەمہ دا تپہری. تا قمی چہتہی ناوچہ لی کۆ
بوونہوہ و پیمانیاں دہگہل بہست ہتا لہ ہلک و ہزیر و ہردوو کوپی
کوشت و مالّیکی لہ رادہ بہدہری ہلگرت و لہ مغارہی دزان لہ جیّ
باوکی دانیشت و بوو بہ یاغی.

میر ئەنگوستی حہسرتی گہست و کوتی:
« شہمشیری چاک لہ ناسنی خراپ کە ی ساز دہکا کەسی
ناکەس بہ تہریہت ناگا ئەی زانا، پیتی نابیتہ کەس
ئاوی بارانہ کە بووژینہری ہہموو سروسشتہ
لہ باغ گول و گولانہ دہرووی و لہ شوڑکات درک و خەس »

* ما من موكود الاوقد يولد على الفطرة ثم ابوا يهودانه و ينصرانه و يمجسانه.

سہرہنگزادہیہکم لہ بارگای ئوغلۆمۆش بینی، ژیر و بہ بیر، ئەقل و
فامیکی پتر لہ رادہی ہہبوو. ہەر لہ مندالییہوہ مہزناہتی بہ
ئیوچاوانییہوہ دیار بوو.
بہ گشتی میر وہبەر دلّی ہات کە جوانیی دہر و ژووری ہہبوو و
زانایان کوتوویانہ « توانایی بہ ہونہرہ نہک بہ مال، گہورہیی بہ ئەقلہ
نہک بہ سال. »
ہاورہگہزانی بہ پلہ و پایہی ئیرہیبیان برد و بہ خیانہتیک تاوانباریان

کرد و بۆ به كوشت دانی ههولێ بيسووديان دا .
دوژمن چي دێ له دهست، كه پشتگرت بێ ئاوال و دوست .
مير پرسی « هۆی دوژمنایهتی ئهوان به تو چیه؟ »
كوتی « له سایهی دهولهتی خاوهنم كه هه درێژخایه بێ! هه موویانم
رازی كرده جگه هه سوود كه رازی نیه و رها نادا مهگه به شكانی
برهوی من و رووخانی بهخت و تهختی خونكار . »

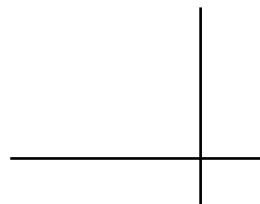
دهتوانم كه دهروونی كهس نازار نهدهم
چ بكم له هه سوود، خوێه خو له رهنجایه
بهره تا رزگار بێ ئهی هه سوود كه و رهنجه
به مردنت نه بێ قهت كو تایبی نایه

گه چه كچه كیله به رۆژ چاوی نیه
سه رچاوهی هه تاو تاوانی چیه
راسته كهت دهوی هه زار چاوی وا
كو بێ چاتره، تا هه تاو سیا

له پادشایه کی عهجهم دهگێر نه وه كه دهستی بۆ سه ر مالی رهعیهت
دریژ و زوالم و زوری زور كرده بوو، ههتا رادهیهك كه خهلك له مهكر و
ئاكاری وه گیان هاتن و له تاوی شالای رۆیشتنه شوینی تر . كه رهعیهت
له كهمی دا، ولات تووشی نههاتی و نههامت هات و خهزینه له بۆشی دا
و دوژمن تهوژمی هینا .

ههركهس دهیهوی یاری هه بێ رۆژی هه را
كاتی خووشیی، ده بێ تیکۆشی له بۆ بێ ئه نوا

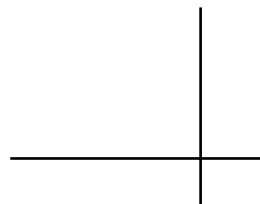

گەر له ژېردهست نه گری ریز، ده توری و ده پروا
چاک به! تا کوو له بیگانه بی کاک و برا

جاریک له کوړی نهو دا کتیبی شانامه بیان ده خوینده وه له سهر
فهوتانی دهوله تی زه حاک و دهوری فرهیدوون.
وهزیر له میری پرسی « ده کړی بزاین فرهیدوون که مال و حال و
زهوی و زاری نه بوو بو چی ولاتی پیدرا؟ »
کوئی « هروهکی که بیستت هوزیک لاگری لی کو بووه، به هیزیان
کرد و به پاشایه تی گه یشت. »
کوئی « نهی پادشا نه گهر کو بوونه وهی خه لک هوی پاشایه تییه، تو بو
خه لک ده تارینی مه گهر ناته وئی پادشا بمینی؟ »
ده بی له شکرته گوره کهی به گیان
که پادشا به له شکر ده بیته سولتان
میر کوئی « هوی کو بوونه وهی سپا و ره عیهت چیه؟ »
کوئی « ده ستاوه له بی پادشا هه تا لئی کو بنه وه؛ دلایه هه تا له په نا
دهوله ت دا له نه مان دا بن و تو نه و دوانه ت نیه. »

زولم مه گره پیش نه گهر سولتانی
کهی ئیشی گورگه گاوان و شوانی
پادشا بناغه هی زولم دابنی
بنی دیواری ملکی ده که نی

پادشا په ندی وهزیری دلسوزی به دل نه بوو، نیوچاوانی له م قسه یه
تیکننا و بو زیندانی نارد.
هینده ی پی نه چوو که پسمامه کانی سولتان راپه رین و داوای ملکی

باوكيان كرد. تا قميڪ كه له دستدرپژي ئه و ه گيان هاتبوون و
تو رابوون له وان كو بوونه وه و به هيزيان كردن هه تا ملك له دست ئه و
هاته دهر و كهوته دست ئه وان.

پادشايهك ده گهل غولاميكي عه جه م سواري كه شتي بوون. غولام قهت
دهرياي نه بينبوو و ناخوشي كه شتي نه چيشتبوو، شين و شه پوري دست
پيكر و نازاي به دهنى وه له رزه كهوت. هه رچى دهيانلاوانده وه ژير
نه ده بووه و خوشي پادشاي شيواندبوو. نه يانده زاني چ بكن.
پيتوليك له و پاپوره دا بوو، به پادشاي كوت « نه گهر ئيزن بدهى به
له ونيك بيدهنگى ده كه م. »

كوتى « جى ريز و سپاسه. »

فه رموى هه تا غولام ده ده ريا باوين. چهند جار نو قم بوو، پرچيان
گرت و هه لئانكيشاوه. توند دوو ده ستي به ليوار پاپور گرت. كه هاته وه
سه ر له سووچيڪ داناشت و هه جميني گرت.

پادشا پي سهر بوو و پرسى « حيكه تي ئه وه چ بوو؟ »

كوتى « قهت چيزى خنكاني نه چيشتبوو و قه درى سلامه تي نيو
پاپوري نه ده زاني. »

هه روه ها: قه درى سلامه تي كه سى ده زاني، كه تووشى بي ئيش و برک
و ژانى.

ئهى تير! چ ناخوشه به زارت زه مى نان جو
دلدارى منه كيژئ كه زور ناحه زه لاي تو

بۆ حۆرى به ههشت، دۆزهخه ئه عراف و جیگه ی خه م
پیی جه ننه ته ئه عراف، ئه وه ی چۆته جه هه ننه م

تۆفیری هه یه ئه وه ی یاری ده بال دایه
ده گه ل ئه وه ی چاوه پروان و چا و له ده رگایه

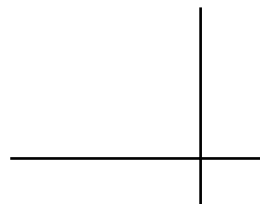

له هورمز پرسیاریان کرد « چ هه له یه کت له وه زیرانی باوکت دا بینی
که له به ندت کردن؟ »

کوئی « هه له یه کم به دی نه کرد به لام دیتم که سامی من ده دلیان دا بی
را ده یه و بروای ته اوویان به ده سته لاتم نیه . ترسام له تاو گیانی خویان
ته مای کوشتنم بگرن، له بهر ئه وه په ندی زانایانم ره چا و کرد که ده لئین:
که سیکی لیت ده ترسی لئی بترسه
ئه گهر مار به قاچی شوانه وه ده دا
ده ترسی سه ری به له ش نه هیللی
نه تدیوه کتک که چاره ی برا
چلۆن به چنگی چاوان ده کۆللی

میریکی عه ره ب له پییری دا نه خووش کهوت و هیوای ژبانی به ردابوو که
سواریک به پرتا و وه ژوورکهوت و مزگینی دا که « فلانه قه لامان له سایه
سه ری میر داگیر کرد و دوژمنانمان به دیل گرت و سپا و ره عیه تی به
گشتی هاتنه ژیر فه رمان. »
میر هه ناسه یه کی ساردی هه لکیشا و کوئی « ئه و مزگینی به بۆ من نیه

هی دوژمانمه یانی میراتبهرانی ولات. «

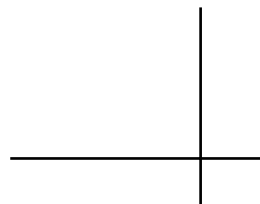
له سهه گۆری یه حیا په یامبهه له مزگهوتی جامعی دمشق چله نشین
بووم. میریکی عه رهه که به بیهه زهیی ناوبانگی هه بوو به هه لکهوت هاته
زیارهت و دوعای کرد و ویستی خواست.

ئه وچار به منی کوت « له وپرا که هیمه تهی دهر ویشانه و داوایان
رهوایه لام لیکه نه وه که دوژمنیکی دژ میشکی ژهنیوم. «
پیمکوت « به زهیت به ره عیه تهی لاواز دابی هه تا له دوژمنی زل زهحمهت
نه بیینی. «

مرۆف چه شنی نه ندامگه لی یه کترن
له خو لکاندنن دا له یه ک گه وهه رن
که نازاری شوینیک بدا رۆژگار
به شانی دیکه ی له ش ده بن بی قه رار
ئه گه ر تو له دهردی خه لک بی خه می
چه تونه که ناوت بنین ئاده می

دهر ویشیکی دوعاگیرا له به غدا سهه ری هه ئدا.
حه ججایی یوسفیان ئاگادار کرد.
بانگی کرد و کوتی « دوعایه کی به خیرم بو بکه! «
کوتی « خودایه گیانی بستینه! «
کوتی « بو خاتری خودا ئه مه چ دوعایه که؟ «
کوتی « ئه مه دوعایه کی به خیره بو تو و هه موو موسلمانان! «

ئەى زۆردارى ژىردەست ئازار
رمىنى تاكەى دەمىنى بازار
بە چ كارت دى جەھاندارى
مردنت باشتر كە زۆركارى

مىرىكى بېبەزە لە پىرىكى بە رەزاي پىرسى « لە عىبادەتەكان كامەيان
باشترە؟ »

كوتى « بۆ تۆ خەوى نىوهرۆ هەتا ئەو يەك دەمە خەلك ئازار نەدەى! »

زالمىكىم دى نىوهرۆ خەوتو
كوتم فتنەيه، باشترە نوستو
كەسىكى خەوى بۆ گەل باشتر بى
ئەمەى نە ژىنە چاترە مردو

لە مىرىكم بىستەو كە شەوېك بە خوشى هەتا رۆژ رايىواردبوو و
دواى مەستى هەر دەيكوت:

« عالم بگه پى چ كەس نەبىنى وەكوو من
بىرم نە لە لاي چاك و خراپە و نە غەمن! »

دەرويشىكى رووت بە سەرما لە دەرى خەوتبوو و كوتى:

« خوشبەختى وەكوو تۆ نىه، هەر وىنەت نىه
دامنا چ غەمت نىه، ئەدى هېچ غەمى مەت نىه؟ »

میر خویشی هات. کیسه‌یه‌کی هزار دیناری له ده‌لاقه‌وه بۆ هه‌لداشت
و کوتی « داوینت بگره‌وه ئه‌ی ده‌رویش! »
کوتی « داوین له کوئ بئینم که جلم نیه؟ »
میر پتر دلّی به حالّی شری سووتا و خه‌لاتیکیشی له سه‌ر دانا و بۆی
نارد.

ده‌رویش ئه‌و پاره و ماله‌ی له ماوه‌یه‌کی کهم دا خوارد و به شیواویی
ديسان گه‌راوه.

له حالّه‌تیک دا که مه‌له‌ک بپواز بوو حالّیان گه‌راوه. تووره بوو و
نیوچاوانی تیکنا.

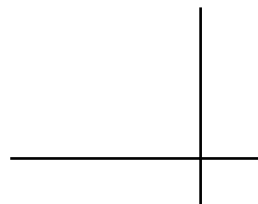
کوتی « ئه‌م گه‌دا گه‌ده‌زله بئیشه‌رمه که ئه‌وه‌نده نئعمه‌ته‌ی به‌وه‌نده
ماوه‌یه به‌تلاند ده‌ربکه‌ن که خه‌زینه‌ی به‌یتولمال پارووی هه‌ژارانه نه‌ک
خۆراکی اخوان الشیاطین. *»

وه‌زیریکی دلسۆزی کوتی « ئه‌ی خاوه‌ن! وای به به‌رژه‌وه‌ند ده‌زانم که
که‌سی و بژیویکیان بۆ بپرنه‌وه هه‌تا له خه‌رج دا ئیسراف نه‌که‌ن. به‌لام
ئه‌وه‌ی که فه‌رموت: له ده‌ر کردن و مه‌نع، شیواوی حالّی ئه‌ریابی هیممه‌ت
نیه، که‌سیک هیوادار کردن به لوتف و له پاشان دلشکاندن و هیوابراو
کردن. »

* ئیشاره به‌م نایه‌یه: ان المبذرين كانوا اخوان الشیاطین. (نایه‌تی ۲۷ سووره‌تی اسری)

یه‌کیک له پادشاکانی پێشوو له به‌ریوه‌بردنی مه‌مله‌که‌ت دا سستی
کرد و له‌شکری تووشی ده‌سته‌نگی. ناچار دوژمنیکی گران رووی تیکرد،

هه‌موو پشتیان تیکرد .

یهک له‌وانه‌ی که غه‌دری کردبوو دۆستایه‌تی ده‌گه‌ل من هه‌بوو .
لۆمه‌م کرد و کوتم « به‌دزاتی و بی‌سپاسیی و سپله‌یی و هه‌ق
نه‌ناسییه که به هه‌ندیک حال گۆران له خاوه‌نی قه‌دیم وهرگه‌رپی و هه‌قی
نێعمه‌تی ئەو هه‌موو سا‌له له ژیر پی بنیی! »
کوتی « به‌شکه‌م به گه‌وره‌یی عوزرم قه‌بوول بکه‌ی ئەگه‌ر بلیم که له‌م
کاته دا ئەسپه‌که‌م بی جۆ و ئاره‌قچنی زین له گره‌و دابوو . سولتان که به
زیر له‌چه‌ریی ده‌گه‌ل سپا بکا ، ده‌گه‌لی به گیان جوامیری نا‌کرۆ . »

وه‌زیریک له کار ده‌رکرا و رووی له کۆری ده‌رویشان نا . به‌ره‌که‌تی
قسه‌ی ئەوان شوینی له سه‌ر دانا و دل‌ه‌ساوی رووی لینا .
پادشا ده‌گه‌لی خۆش بووه و کاری پێسپارد .
قه‌بوولی نه‌کرد و کوتی « لای زانایان ، ده‌رکران باشته‌ له کاری پر
گران! »

پادشا کوتی « بیشک زانای کارزانمان ده‌وی شایه‌نی ولات! »
کوتی « ئەی پادشا! نیشانه‌ی زانای کارزان ئەوه‌یه که خۆ له کاری وا
نه‌دا! »

به‌گوێره‌شیان کوت « هاوده‌می شیرت چۆن ده‌ست که‌وت؟ »
کوتی « به‌رماوی ده‌می ده‌خۆم و له شه‌رپی دوژمن له په‌نای هێرشی
ئەو ده‌ژیم! »

کوتیان « ئیستا که که‌وتوو به‌ په‌نای هه‌مایه‌تی و شوکرانه‌ی
نێعمه‌تی ده‌بژیری ، بۆچ نزیکتر نا‌که‌ویه‌وه هه‌تا له ریزی نزیکانت دابنی و

بهندهی موخلیس؟»

کوتی « هیشتا له شالوی دلنیا نیم! »

لهوانهیه نه‌دیمی هه‌زهرتی سوولتان زیڤی دهست کهوئ، واشه که
سه‌ری به‌رکه‌وئ.

زانایان کوتووینانه: ده‌بی خو له ته‌بعی وازوایی پادشایان بپاریزی،
که هه‌ندیک جار به سللویک دهره‌نجن و جارجار به جوینیک خه‌لاتت
ده‌کن.

هه‌روه‌تر

خوواندنی زور هونه‌ری نه‌دیمه‌کانه و عه‌بی زانایان.

یه‌ک له ئاوالان سکالای رۆژگاری ناله‌باری لای من هینا که « گوزه‌رانم
که‌مه و زارۆک زور. تاقه‌تی باری سه‌ربارییم نیه. زورجار به دلّم دادی که
بارگه بو ولاتیکی دیکه به‌رم. هه‌تا هه‌رجۆر که گوزه‌رانم بی که‌س ئاگای
له چاکه و خراپه‌م نه‌بی! که‌چی دیسان له پی شاد بوونی دوژمن نه‌ندیش
ده‌که‌م که نه‌کا له پشت سه‌رم جوین بدن و پیبکه‌نن و هه‌ولی من له هه‌ق
خاو و خیزانم به ناپیاوتی دابنن و بلنن: ئەو بی‌غیره‌ته قه‌ت نابینی رووی
به‌خته‌وه‌ریی / خوئی خسته‌ه‌سانه‌وه و خیزان له کویره‌وه‌ریی.

جا له عیلمی حیساب هه‌روه‌کی ده‌زانی هه‌ندیک ده‌زانم، ئەگه‌ر ئیوه به
پله و پایه‌ی خو‌تان ریگایه‌کم نیشان بدن هه‌تا خه‌یالم راحت بی، قه‌ت له
ژیر ئەو ئه‌رکه‌ نایمه‌ ده‌ر! »

کوتم « کاری دیوانی پادشا ئەی برا، دوو لایه‌نی هه‌یه. هیوا و ترس؛
یانی هیوای نان و ترسی گیان. ئەمه‌ش دژی رای زانایانه، به‌و هیوایه

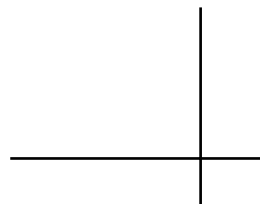
داخواری ئه و ترسه بی. کهس نایه ته مائه درویش که هسته ی زهوی و زار بده. «

کوئی « له حاله نه گه پشته و ولایه پرسیارت هه لئه دام. نه تبیستوه هه رکهس خه یانه ت بکا، پشته له حیساب ده له زئی. راستی هوی ره زای خودایه / کهس ون نابئی له راسته رییه.

« ههروه ها زانایانیش ده لئین: چوارکهس له چوارکهس به گیان ده رهنجن. ریگر له سو لئان، دز له پاسه بان، زیناکار له شو فوار و خه راباتی له دارو غه. ئه وهی که حیسابی پاکه، له حیساب دانه وه بییا که! «
کوتم « هه کایه تی ئه و ریوییه شیایوی حاله تویه که سه رسام و ئاگا له خو براویان بینی که رادیده کرد. که سیک پرسی: چ به لایه کی لابه لا هاتوه که وا ده ترسی؟ کوئی: بیستومه که وشتر به سوخره ده گرن! کوئی: ئه ی سه فی، وشتر چی به تو داوه و چی وهک تو ده چی؟ کوئی: بیده نگ! ئه گهر هه سوود به غه رهن بلین وشتره و گرفتار بم کی غه می رزگار کردنی منی هه یه؟ هه تا جو یایی حاله بن و هه تا تریاک له عیراقه وه بگا، مارانگه سته ده مرئی.

تو بییشک فه زلت هه یه و دین و ته قوا و ئه مانه ت، به لام هه سوود له که مین و موده ی گو شه نشین هه تا حوسنی سیره تی تو به پیچه وانه له ره قه م بدن. که تووشی عیتابی خه تابی پادشاش بووی له و حاله دا مه جالی دم و دواندت ده بی؟ که وایه وای به مه سله حه ت ده زانم که ملکی قه ناعه ت بیاریزی و ته رکی ریاسه ت بکه ی! «

ئاوال ئه م قسه یه ی بیست و تی کچوو نیو چاوانی له هه کایه ته که م تی کنا و قسه ی ره قی ده ست پیکرد: که ئه مه چ ئه قل و زانایی و فام و ئاوه زیکه؟ قه ولی زانایان وه راست گه را که کو توویانه: دو ست له زیندان دا ده رده که وئی ده نا له سه ر سفره هه موو دو ژمان دو ستن.

دۆست نیه ئه وکسه سی له فهرانه دا
لیدهدا لافی دۆستی و برایی
دۆست ئه وکسه سیه بگری دوو دستت
له لیتقه ومان و سهختیی و جیایی»

دیتم هله دهچی و نه سیحه ت به غهره ز ده بیسی، چومه لای سه روک
دیوانیک که ناسیا ویمان پیکه وه هه بوو و حاله که م به یان کرد و لیته اتوویی
و کارامه ییم باس کرد هه تا کاریکی چووکی بداتی. ماوه یه ک و اتیپه ری و
دلپاکی و بیرچاکیان بینی و کاری له مه تیپه ری و له پله یه کی به رزتریان
دامه زراند. ئه ستیره ی به ختی هه روا له هه لکشان دابوو هه تا گه یشته
ته شقی ئاوات و بوو به یه ک له نزیکان و مشوورخووزان و جی باوه پانی
حه زره ت. له حالی خووشی ئه و خووشحال بووم.

هه ر له و سه ر و به نده دا ده گه ل تا قمیک دۆست سه فه ری ک ری ک که وت.
که له زیاره تی مه ککه گه رامه وه دوو مه نزل به ره و پیرم هات. روا له تی حالیم
دیت په ری شان و به شیوه ی ده رویشان.

کوتم « ئه وه چ حالیکه؟ »

کوتمی « هه ر ئه و جو ره ی خو ت کوتم: تایفه یه ک هه سوودیان پی بردم و
خه یانه تیان خسته ئه ستۆم و پادشا هه ولی لیکدانه وه ی راستی نه دا و
کو نه دۆسته کان و یاره گه رمه کانیش له قسه ی هه ق خامۆش بوون و
هاوده میی کو نیان فه رامۆش کرد. به گشتی تووشی گه لیک به لا هاتم هه تا
له م حه فته دا به مزگینی گه رانه وه ی حاجی له به ند و کو ت رزگاری کردم
و ملکی میراتی داگیر کردم. »

کوتم « ئه وده م رای منت نه گرت که کوتم: عه مه لی پادشا کان وه ک
سه فه ری ده ریا پر مه ترسی و پر قازانجه، یا ده ستت ده که وئ گه نج یا
ده مری به ره نج. »

به مهسله حه تم نه زانی له مه پتر به لومه برینی دهروونی بکولینمه وه و
به خوئی بیکزینمه وه.

مه له کزادهیه ک گهنجی زوری له باوک به میرات پیگه یشت. دهستی
که ره می کرده وه و خه لاتی به خشی و نیعمه تی مشه ی بو قوشه ن و
ره عیه ت هه لپشت.

هاوده میکی نه ژیر دهستی به ئاموژگاریی کرد که « ملووکی پیشوو نه و
نیعمه ته یان به هه ول هه لچنی و بو مه سله حه تیکیان پیکه وه نا. دست له م
کاره هه لگره که ته نگانه له به ره و دوژمن له و دهورو به ره، نه کا کاتی
حاجه ت دامینی. »

مه له ک رووی له م قسه یه تیکنا و تیخوری و کوتی « خودای ته عالا
منی کردوته خاوه نی نه و مه مله که ته هه تا بخوم و ببه خشم، نه ک پاسه وان
که رایبگرم! »

قاروون فهوتا به چل مال گه نجه وه

نه وشیره وان ما به ناویانگه وه

دهگیره نه وه:

بو نه نه وشیره وانی عادل له راو نیچیریکیان که باب کرد و خوئی نه بوو.
غولامیکیان نارده دی هه تا له وی خوئی بیینی.
نه وشیره وان کوتی « خوئی به قیمه ت بستینه نه ک به قهوت هه تا نه بیته
دابیک و دی ویران نه بی. »

کوتیان « بهم کهمه چ کهمایه سییهک دیتته دی؟ »
کوتی « بنیاتی زولم له دنیا دا هندیک بوو هرکهس هات زیدهی کرد
ههتا گهیشته ئەم راده. »

له باغی رهعیهت شا بخوا سیوئ
دار هه لده کیشن غولام له ریشه
بو هیلکه یهک دهست بیا سولتسان
له شکر مریشک ددهن له شیشه

بیستم، وهزیریکی غافل خانووی رهعیهتی ویران ده کرد ههتا خه زینهی
سولتان ناوه دان بکا. بیخه بهر له قهولی زانایان که کوتوویانه « هرکهس
خودای میری مهزن نازار بدا ههتا دلای که سییک دهست بخا، خودا هر
ئهو خه لکهی له سه ر داده مه زینتی ههتا رهگ و رهچه له کی هه لکیشن. »

ده لاین: سه رووترین گیانله بهر شییره و هیچترین گیاندار کهر. جا،
کهری باره بهر چیتره له شییری پیاوډر.
گویدریتی هه ژار که بی ناوه زه
چونکه باره بهر دیسان بهر پتزه

هاتینه وه سه ر هه کایه تی وهزیری غافل.
پادشا هه ندیک له ئاکاری خرابی ئهوی بو دهرکهوت. ده زهبری
ئهشکه نهجی گرت و به زهجر کوشتی.
ده گینه وه:

یه کیک له زۆر لیکراوه کان به لای دا تیپه پری. سهیری حالی شپری کرد و
کوئی

« هه رکهس به زۆری هیز و دهسته لات
مائی هه ژاران بخوا و بفرینئ
ده توانی پیشه ی زلیش قووت بدا
به لام به یانی قوونی ده درینئ »

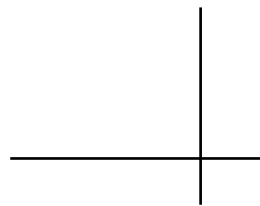

له زۆر کاریک ده گپ نه وه: به ردیکی له سهری سالحیک دا. ده رویش
هه لی تۆله ی نه بوو، به ردی ده میک راگرت هه تا سه رده میک پادشا رقی له و
که سه هه لگرت و ده ره شچالی خست. ده رویش گه یشت و به ردی له سه ر
کوئا.

کوئی « تۆ کئی و ئه و به رده ت بو لیدام؟ »
کوئی « من فلانم و ئه مه هه مان به رده که فلانه روژ له منت دا! »
کوئی « ئه و ماوه درێژه له کوئی بووی؟ »
کوئی « بیرم لای دهسته لاتت بوو، ئیستا ده بیرت دا ده بینم بۆیه به
هه لم زانی! »

پادشایه ک مه ره زیکی به ئازاری گرت بوو که باس نه کردنی چیتر.
تایفه ی هه کیمه کانی یوونان هاوړا بوون که ئه م ده رده ده وایه کی نیه جگه
له زاوی پیاویک که نیشانه کانی وه ها و وه ها بی.
فه رمووی « بیدۆزنه وه! »
کوړیکی گوندییان دۆزیوه به و سفه تانه ی که هه کیمه کان کوئبوویان.

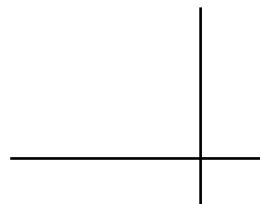
دایک و باوکی بانگ کردن و به نیعمه‌تی له راده به‌در رازی کردن و قازیی فتوای دا که خوینی ره‌عیه‌تیک رشتن بۆ سلّامه‌تی پادشا ره‌وایه. جه‌للاد ته‌مای ئه‌وی گرت.

کور سهری به‌رهو ئاسمان به‌رز کرده‌وه و بزیه‌کی کرد و ورته‌یه‌ک. پادشا پرسى که « ئه‌و پیکه‌نینه چ بوو له‌م حاله‌ دا؟ » کوتی « منداّل ناز ده‌به‌نه لای دایک و باوک و کیشه ده‌به‌نه لای قازیی و دادیان له پادشا ده‌وئى؛ که‌چی دایک و باوک له‌به‌ر مالى دونیا ره‌زای خوینیان دام و قازیی قه‌زای کوشتن و سولتان به‌رژه‌وه‌ندیی خوئی له رشتنی خوینی من دا ده‌بینی، جگه له خودای میری مه‌زن په‌نایه‌ک نادۆزمه‌وه! »

سولتان له‌م قسه‌یه دلّی بووراهه و فرمی‌سک له چاوی هه‌لوه‌رین و کوتی « فه‌وتانی من باشته‌ره له رشتنی خوینی بیتاوانیک! » سهر و چاوی ماچ کرد و باوشی پیداگرت و نیعمه‌تی مشه‌ی پیبه‌خشی و ئازادی کرد. ده‌گیرنه‌وه هه‌ر ئه‌و حه‌فته‌یه سولتان چاک بۆوه.

یه‌کیک له به‌نده‌کانی عومرۆله‌یس رایکردبوو. وه شوینی که‌وتن و هینایانه‌وه. وه‌زیر غه‌ره‌زیکی ده‌گه‌ل هه‌بوو. ئیشاره‌ی به کوشتنی دا. فه‌رمووی « هه‌تا به‌نده‌کانی دی وه‌ها کاریک نه‌که‌ن! » به‌نده له ئاست عومرۆله‌یس به زه‌وی داکه‌وت و کوتی « چونکه په‌روه‌رده‌ی خوانی ئه‌و خانه‌دانه‌م، ناخوازم له قیامه‌ت دا به خوینی من گرفتار بی. ئه‌گه‌ر ده‌ته‌وئى ئه‌و به‌نده‌یه بیگومان بکووژی به پیی شه‌رع بمکووژه هه‌تا له قیامه‌ت دا لیپرسینه‌وه‌ی هه‌قت له سهر نه‌بی. » عومرۆ کوتی « لیكدانه‌وه‌که‌ی چلۆنه؟ »

کوتی « ئیزن بدن ههتا وهزیر بکووژم، به قه‌ساسی خوینی ئه‌و
بفرموو خوینم بریژن ههتا به هه‌ق کوشتییت! »
پادشا پیکه‌نین گرتی و به وه‌زیری کوت « چۆنی به مه‌سل‌ه‌حه‌ت
ده‌زانی؟ »
کوتی « ئه‌ی خوداوه‌ندی جه‌هان، بۆ خاتری خودا، ئه‌و چاوجوانه له‌به‌ر
سه‌ده‌قه‌ی گۆری باوکت ئازاد بکه ههتا تووشی به‌لایه‌کی نه‌کردووم، خه‌تا
له‌ منه‌وه‌یه! »

بیستم یه‌کیک له‌ میرانی عه‌ره‌ب به‌ ده‌ستوپپوه‌نده‌کانی ده‌کوت
«مه‌عاشی فلانه‌که‌س ئه‌وه‌ندی که هه‌یه، دووه‌نده‌ی بکه‌ن چونکه‌ ملازمی
ده‌رگایه و چاوه‌روانی فه‌رمان! به‌لام خزمه‌تکاره‌کانی دیکه‌ خه‌ریکی گه‌مه
و رابواردنن و خو له‌ به‌رپوه‌بردنی خزمه‌ت ده‌بوین. »
خاوه‌ندلیک بیستی و هاوار و خرۆشیک ده‌روونی هارووژاند.
پرسیان « چیت دیت؟ »
کوتی « پله‌ی به‌نده‌کان له‌ ده‌رگای خودای ته‌علاش هه‌روایه! »

له‌ زالمیک ده‌گیڕنه‌وه‌ که، ئیزنگی ده‌کریه‌وه‌ له‌ هه‌ژاران به‌ هه‌رزان،
ده‌یفرۆشته‌وه‌ به‌ ده‌وله‌مه‌ندان به‌ گران.
خاوه‌ندلیک به‌ لای دا تپه‌ری و کوتی « ماری تو هه‌رکه‌سیک ده‌بینی
پپوه‌یده‌دی، یا کوندی له‌ هه‌رکوئ هه‌ل‌ده‌نیشی تیکیده‌دی؟ »
حاکم له‌ قسه‌که‌ی دل‌ی ئی‌شا و رووی له‌ نه‌سیحه‌تی تیکنا و ئیلتفاتی
پینه‌کرد. هه‌تا شه‌ویک ئاگری مدبه‌ق ده‌ ئه‌نباری ئیزنگ که‌وت و باقی

مَلک و مائیشی سووتاند و له تهختی نهرم خستیه سهر خۆله میئشی گهرم.
به هه لکهوت ههر ئهوکهسه به لای دا تیپه پری و دیتی که به دۆستهکانی
دهلی « نازانم ئه و ئاگره له کوپوه ده ماله من کهوت؟ »
کوئی « له کوانووی دلی هه ژارانوه! »

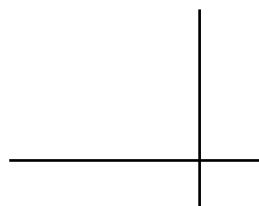

یه کیک له سه نهعتی کوشتی دا به ناویانگ بوو. سیسه د و شیست
فه ننی ده زانی و ههر رۆژهی به له ونیک له وان کوشتی پیده گرت. گو شه ی
خاتری مهیلی که وتبوو سهر یهک له شاگردانی به جه مالی. سیسه د و
په نجا و نو فه ننی فیتر کرد مه گهر فه ننی که وه پاشی دها و ئه مپو و
سبه ی پیده کرد.

به گشتی، کوپ له قه وهت و سه نهعت ناوی دهر کرد و کهس له زه مانی
ئه و دا توانای خوراگری نه بوو، هه تا وای لی هات که لای پادشای سهر دم
کو تبووی « ریژی وه ستاکه م له بهر گه ورهیی و هه قی ته ربیه ته دها به
قه وهت له و که متر نیم و به سه نهعت به را به رم. »

پادشا ئه و قسه ی له بهر گران هات. فه رمووی هه تا کوشتی بگرن.
شوینیکی بهر بلاویان ته رتیب دا و کار به ده ستانی ده ولت و ئه عیانی
حه زهت و پاله وانانی ولات حازر بوون.

کوپ وهک فیلی مه ست وه مه یدان کهوت به هه یبه تی که ئه گهر کیوی
به رز با له عه رزی هه لده که ند. وه ستا زانی که لاو له و به قه وهت تره. به و
فه ننه غه ربیه ی که له وی شار دبووه، زۆره بانی ده گه ل گرت. کوپ
دژفه ننه که ی نه ده زانی و چی پینه کرا. وه ستا له سهر دوو ده ست به رزی
کرده وه و به عه رزی دادا. هه را له خه لک به رز بووه. پادشا فه رمووی
خه لات و نیعمهت بدن به وه ستا و تیر و تانه ی له کوپ دا که « ده گه ل

پهروهردهی خوټ داوای بهر بهر هکانییت کرد و دهرهقهتی نه هاتی؟ «
کوټی « نهی پادشای سهر رووی زهوی! به زور و هیز به من نه ویرا
به لکه م له عیلمی کوشتی فه ننیکم مابوو که لئی شار دبوومه وه، نه مړو به و
فه ننه به سهر م دا زال بوو. »

کوټی « بؤ وه ها روژیک! که زانایان کوتوویانه: نه وه نده قهوت مه ده به
دوست که نه گهر دوژمنایه تی بکا، بتوانی.

نه تبیستوه چی کوتوه نه وکه سهی که له پهروهردهی خوټی جه فای دیت:

یا وه فا نه بوه له عالم دا / یا که س نه یکر دوه له زه مانه

که س لیم فیر نه بوو تیر تاوین / که ناکام خوټ نه کا نیشانه»

دهرویشیکي ته نیا له سووچی سارایه ک دانیشتبوو. پادشایه ک به
په نای دا تیپه ری. دهرویش له بهر نه وه یکه له ملکی قه ناعت نازاده، سهری
هه لنه هیئا و سهرنجی نه دایه. سولتان له بهر نه وه یکه مهستی دهسته لاته
تووړه بوو.

کوټی « هوژی دهرویشان وه ک حویانن که خووی به شهربان نیه! »

وه زیر هاته لای و کوټی « نهی جوامیر! سولتانی سهر رووی زهوی به

لات دا تیپه ری بؤ خزمه تیکت نه کرد و شهرتی نه دهبته به چی نه هیئا؟ »

کوټی « به سولتان بلای: چاوه پروانیی خزمه تته له که سیک هه بی که

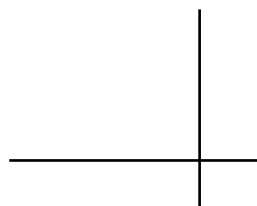
چاو له دهستی توپه! نه وچار تی بکه که: ملووک بؤ پاس گرتنی ره عیه تن

نه ک ره عیه ت بؤ تاعه تی ملووک! »

پادشا قسهی دهرویشی به دل بوو کوټی « شتی کم داوا لیبکه! »

کوټی « ده مه وئ که جاری دیکه زه حمه تم نه دهی! »

کوټی « نه سیحه تیکم بکه! »

کوتی « تیڭگه ئیستا که نیعمهتت کهوتوته دست/ نهو دهولته و ملکه
دهروا دست به دست! »

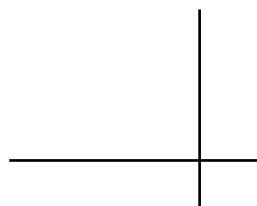
وهزیریک چوو لای زولنوونی میسری و هیممهتی لیخواست که « روژ
و شهو خهریکی خزمهتی سولتانم و به خیری هیوادار کهچی دیسانیش له
ئاقیبهتی ترساوا! »
زولنوون گریا و کوتی « نهگه من خودای گهرهه وهها پهستبا که تو
سولتان، له ریزی سهدیقان دا دهبووم! »

پادشایهک بو کوشتنی بیگوناهیک فرمانی دا .
کوتی « نهی مهلهک! له بهر رقیک که له منت هه لگرتوه، خوت تووشی
ئازار مهکه! که نه ئاقیبهته به پشوویهک له من دهردهچی و تاوانهکهی
هه تاهه تاپه ده مینی. »
مهلهک نهو نهسیحهته کاری تیکرد و له خوینی تیپه پری.

وهزیرهکانی نهوشیرهوان له کاریکی گرینگ بو بهرژه وهندی و لات
بیریان ده کردهوه و هه رکام رایهکیان دهردهبری و پادشاش چارهیهکی
راگیاندا . بوزورگمیر رای پادشای هه لبارد .
وهزیرهکان به نهینی کوتیان « چ زیدهیهکت له رای پادشا دا دیت له
سهر رای چهند زانا؟ »
کوتی « له بهر نهوه که ئاکامی کار دیار نیه و رای گشت له گرهو نهوه

دایه که راست دهرچې یا هه له . که وایه هاورا بوون دهگه ل رای پادشا سهرووتره چونکه نهگه ناراست دهرچې له بهر په پیره ویی له ، له ناکامه که ی له نه مان داده بم .

نهگه رای تو دژی بروای سولتانه
برو دهستت له خوتنی خو بشوره
نهگه روژ بوو کوتی ئیستا شهوه و تار
دهبی بیژی هه ها مانگ و هه سییره

فیله بازیک پرچه کانی هونیوه که یانی « عه له وییم » . دهگه ل کاروانی
حیجاز وه شار کهوت که نهوه « له حه ج دیمه وه » قه سیده په کیشی بو
پادشا برد که « خوم کوتومه . »
میر ریژیکی زوری گرت . یهک له پاکارانی هه زرتی میر که له
سه فیری دهریا هاتبووه کوتی که « من له جه ژنی اضحی نهوم له به سره
دیوه چلون ده بیته حاجی ! »
یهکی دی کوتی « باوکی فه له بوه له ملطیه چون ده بیته کوره سهید ! »
و شیعره که شیان له دیوانی نه نوهری دا دیته وه .
میر فه رمووی هه تا « تییه ه لدهن با بزانی بو چند دروی پیکه وه
کردوه . »
کوتی « نهی خودای سهر زهوی قسه یه کی دیکه ت له خزمه ت دا بکه م
نهگه راست نه بوو شایه نی هه سزایه کم که بفرمووی . »
کوتی « بیژه با بزنه وین ! »
کوتی

« ئەگەر ماست بە دیاری بهیڤینی غەریب
دوو پەیمانە ئاوە و کەمووچکێک لە دۆ
قسێکە ببووورە و لە من بژنەو
گەریدە گەلیک زۆر دەبیژن درۆ »

میر پێکەنی و کوتی « لەمە راستت لە ژیانە دا نەکوئەو » فەرمووی
هەتا « ئەوەی ئارەزوویەتی بۆی وەدی بێن با بە خۆشیی برۆا . »

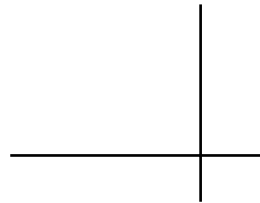

یەکیک لە کورەکانی ھاروونەرەشید توورە ھاتە لای باوکی و کوتی
«فلا ئە کورە سەرھەنگ جوینی پێداوم! »
ھاروون لە کاربەدەستانی دەولەتی پرسی « سزای وەھا کەسێک
چیه؟ »

یەکیک ھیمای بە کوشتن کرد و ئەویتر بە زمان برین و یەکی دی بە
توور دان و وەدەرنان.

ھاروون کوتی « رۆڵە واباشە لێی خۆش بی و ئەگەریش ناتوانی تۆش
جوینی پێدە بەلام نە پتر کە لە ھەد تێپەرێ دەنا ئەودەم زولم لە لایەن
تۆوە دەبی و سکالا لە لایەن دوژمنەوہ . »

لە لای زانا نە پیاوہ ئەو کەسە و
بە فیلیکی زەلام و زل بوەستی
کەسێک پیاوہ بە ئەقل و ئاوەزی خۆی
بە قەلسی زوو بەری زاری بیەستی

دهگه‌ل تاقميک ماقوول له کهشتی دابووين. لوټکه‌یهک له دواى ئيمه
نوقم بوو و دوو برا له گيژاويک کهوتن.
یهک له گه‌وره‌پياوان به کهشتیوانی کوت « ئه‌م دوانه بگره‌وه! که بو
هرکام په‌نجا دینارت ده‌دهمی. »
کهشتیوان خوئی به ئاو دادا و هه‌تا یه‌کیانی رزگار کرد، ئه‌وی دیکه
خنکا.

کوتم « مه‌ودای عه‌مری نه‌مابوو، بویه له گرته‌وه‌وی دا دره‌نگی کرد و
له‌وی دیکه په‌له! »

کهشتیوان پیکه‌نی و کوتی « ئه‌وه‌ی تو کووت یه‌قینه و ئه‌ویتر مه‌یلی دل
بو رزگار کردنی ئه‌مه پتر بوو. چونکه له بیابانیک مابوومه‌وه و منی
سواری وشتتر کرد و له ده‌ست ئه‌وی دی به مندالی قه‌مچییه‌کم
ویکه‌وتبوو. »

هه‌تا ده‌توانی که‌س مه‌ره‌نجینه
که پر له درکه ئه‌م ریگا و بانه
ده‌ستی ده‌رویشی بی ئه‌نوا بگره
که ده‌ستت بگرن روژی ته‌نگانه

دوو برا، یه‌کیان خزمه‌تی سولتانی ده‌کرد و ئه‌ویتر به هیزی باهو نانی
ده‌خوارد.

جاریک ده‌وله‌مه‌ند به ده‌رویشی کوت « بو خزمه‌ت ناکه‌ی هه‌تا له
ره‌نجی کار رزگار بی؟ »

کوتی « تو بو کار ناکه‌ی هه‌تا له زیله‌تی خزمه‌ت ده‌رباز بی؟ »
که زانایان کوتووینه « نانی خو خواردن و دانیشتن باشتره له

که مەری زێرین بە خزمەت بەستن. «
بە دەست ئاسنی داغ کردن هەویر
باشتر، لە دەستە و نەزەر لای ئەمیر

ژینی بە بایخ بەوه تیپەر کرا
چ بخۆم بە هاوین و چ پۆشم زما
ئە ی زگی نەوسن وەرە هەلکە بە نان
تاکوو بە خزمەت نەبی پشتت دوو لا

کەسێک مزگینی بو ئەنە و شیروانی دادگەر هینا، کوتی « بیستوو مە کە
خودای میری مەزن فالانە دوژمنی هەلگرتی! »
کوتی « هیچ بیستوو تە لە من تیپەر؟ »

دلت خووش مە کە ئەگەر دوژمن مرد هەربینا خودا گیانی مەشی برد

تاقمێک لە زانایان لە باره گای کەسرا کۆ ببوونەوه و لە سەر خێریک
راویژیان دەکرد و بوزرگمێر کە مەزنی ئەوان بوو بێدەنگ.
کوتیان « بو لە سەر ئەم باسە قسە یە ک ناکە ی؟ »
کوتی « وەزیران وەک بزیشکان وان و بزیشک دەرمان بە جگە لە
نەخۆش نادا، کە دەبینم برۆای ئیوه لە سەر خێره قسە کردنی زێدە ی من
زانایانە نیه. »
ئەگەر کاریک بە بی من دیتە ئاکام

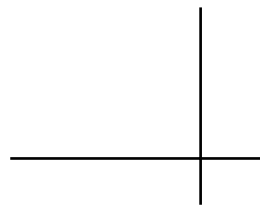
قسه‌ی زیده نه چاری کاری پی‌یه
که دیتم چال له سه‌ر رتی کویر کراوه
گوناهه گهر نه بیژم کامه رتیه

هارونه‌ره‌شید کاتیک ملکی ولاتی میسری لی موسه‌لله‌م بوو کوتی « به
پیچه‌وانه‌ی ئه‌و تاغییه که به ملکی میسر بایی بوو و داوای خودایه‌تی
کرد، ئه‌م مه‌مله‌که‌ته ناب‌ه‌خشم مه‌گهر به ره‌زلیترین به‌نده‌کان. »
قوله‌ره‌شیکی هه‌بوو به ناوی خه‌سیب له‌وپه‌ری جه‌هل دا، ملکی
میسری پی‌به‌خشی.
ده‌گی‌رنه‌وه: ئه‌قل و تیگه‌یش‌توو‌یی وه‌ها بوو که تا‌قمیک جووتیری
میسر سکا‌لایان بو‌ هی‌نا « لۆکه‌مان دا‌چاند و بارانی له نه‌کا و هات و
هه‌مووی فه‌وتاند. » کوتی « ده‌با په‌شمتان چاندبا. »

پادشایه‌ک، که‌نیزیکی چینییان بو‌ هی‌نا. ده‌یه‌ویست به مه‌ستی ده‌ستی
ده‌گه‌ل تی‌که‌ل بکا. که‌نیز خو‌ی وه ده‌سته‌وه نه‌ده‌دا. پادشا قه‌لس بوو و به
قولیکی به‌خشی که لی‌وی سه‌رووی له په‌ره‌ی لووتی تی‌په‌ری‌بوو و هی
خوارووی له به‌رۆکی دا‌چۆرا‌بوو. قه‌لافه‌تی‌ک که صخرالجن لی‌ی ده‌سله‌می
و عین القطر له بن هه‌نگلی ده‌گه‌نی.
ده‌گی‌رنه‌وه: له‌و ده‌مه‌ دا ره‌ش، نه‌فسی دا‌خواز بوو و شه‌هوه‌تی زال.
مه‌یلی بزووت و بنی هه‌لگرت.
به‌یانی که پادشا له که‌نیز گه‌را و نه‌یده‌دیته‌وه، هه‌کایه‌ته‌که‌یان
گی‌راوه.

توورپه بوو فهرمووی ههتا رهش و کهنیز لیك بهستن و له سهربانی
کۆشک ده بنی خهندهکیان باوین.

یهک له وهزیرانی دلپاک رووی شهفاعهتی له زهوی نا و کوتی « رهشی
بهستهزمان لهوه دا خهتایهکی وههای نیه چونکه گشت بهندهکان و
خزمهتکارهکان به لوتفت راهاتوون! »

کوتی « ئهگهر شهویک خۆی لینهدابا چ دهبوو؟ من پتر له نرخه کهنیز
خه لاتم دهکرد! »

کوتی « ئهی خودای سهر روی زهوی! نه تیبستوه؟

« تینووی تاوهنگاز بگاته کانی

ناسله مپتهوه له گورگ و حه یوان

کافری برسی له سهر خوانی نان

چ پیتی گرینگه مانگی رههزان »

پادشا ئه و نوکتهی به دل بوو و کوتی « نووکه رهشم به تو به خشی.

کهنیز چ لیبکهه؟ »

کوتی « کهنیزیش به رهش ببه خشه، که بهرماوه کهشی، ههر به خۆی

دهشی. »

له ئهسکه ندهری رۆمییان پرسی « ولاتی رۆژهه لات و رۆژاوات به چی

گرت که پادشایانی پیشوو خه زینه و ته مهن و قوشه نی له وهش پتریان

هه بوو و سه رکه وتنی وه هایان نه بوو؟ »

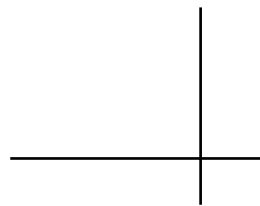
کوتی « به یاریی خودای گه وره ههر ولاتیکی که گرتم ره عیه تم ئازار

نه دا و ناوی پادشاکانم به خراب نه برد. »

گه وره ی ناژمیرن تا قمی زانا گهر ناوی گه وران به ناحهز ببا

εῖ

گورهیهک پرسى له پارسایهک « له ههق فلانه زاهید دا دهلیتی چی، که
خه لک به لاتاو گه لیک باسی ده که ن؟ »
کو تی « له رواله تی عهیب نابینم و له دهروونی غهیب نازانم! »

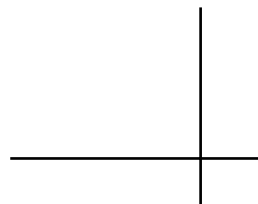

دهرویشیکم بینى سه ری له ئاستانى کابه هه لده سوو و دهیکوت « یا
غه فوور و یا رهحیم، تو ده زانی که زور زالمی زور نه زان چی لیده هقه ومی.
زاهید پاداشی تاعه تی دهوی و بازرگان سوودی شمهک، منی بهنده هیوام
هیناوه نهک تاعهت، بو گه دایی هاتووم نهک ته جار هت! »

دزیک وه ماله زاهیدیک کهوت. هه رچی گه را چی پینه برا. دلته نگ بوو.
زاهید ههستا. به رهیهک که له سه ری خه وتبوو، خسته سه ری دن ههتا
مه حرووم نه بی.

دۆستایه تی ئه هلی سه فا، چ به ره وروو و چ پاشه سهر، نه وه هایه له
پاش عهیب بگرن و له پیشه وه بو ت بمرن.

به ره و پروو وه کوو مه / پاشه سهه ر گورگی در

هه ر کهس له عه بی که سیتر دوا

بیشک عه بی توش بو که سیک دهبا

عه بدولقادی گه یلانیان بینی له حه ره می که عبه رووی به ره لمه وه
ناوبوو و دهیکوت « خودایه بمبه خشه و نه گه ر شیاوی سزا دانم، له روژی
قیامهت دا به کویری هه لمستینه وه هه تا شه ره مزاری رووی پیاوچاکان
نه بم. »

چه ند ریبواری سالک هاورپی سیاحهت بوون و شه ریکی رهنج و
راحهت. ویستم هه تا هاورپیه تییان بکه م ره زایان نه دا.
کوتم « روو له هاوده می هه ژاران وهرگیپران و به رگری له فایده و
به ره کهت گرتن، نه مه له جوامیری میران به دووره! چونکه من له زاتی
خوم دا نه م هیز و وزهیه دناسم که له خزمهت پیاوان دا شاتر بم نه ک
باری خاترا! »

یهک له وان کوتی « له م قسه یه ی که بیستت دلته نگ مه به. له م روژانه دا
دزیک وهک دهر ویشان هات و خوئی خسته ریزی نیمه وه. له بهر ساویلکه پی
دهر ویشان، گومانی زیده مان نه برد و کردمانه یاری خومان.
« روژیک هه تا شه و ریمان بری و له بهر قه لا خه و تبوین که دزی بی
توفیق ئافتاوه ی ره فیقی هه لگرت که « بو دهستاو دهچم! » و بو تالان
دهچوو.

« که له بهر چاوی دهر ویشه کان ون بوو، چوو بورج و دورجیکی دزی.
هه تا روژ رووناک بوو، نه و تاریکه گه لیک دوور که و تبوو و ره فیکه کان

بیتاوان خه وتوو. بهیانی هه موویان بردنه قه لآ و لیاندان و ده بهندیان
کردن. لهه کاته وه ته رکی قسه مان کرد و دووره په ریزییمان ره چاو کرد
والسلامه فی الواحدة! «

کوتم « سپاس و مننهت بۆ خودای میری مه زن، که له به ره که تی
ده رویشان مه حرووم نه بووم، هه رچهند به روالهت له هاوده می بی به ری
کرام، به لام بهم هه کایه تهی که کوته فایدهم وهرگرت و هی وهکی من
هه موو عومر نهه سیحه تهی به کار دی. «

یهک بی نه ده ب بۆ کۆرتیک به سه
تیگرا بره نجن لهو تاقه که سه
گۆلویک پر کهن له عه تر و گۆلار
سه گیک تی که وئ ده ی کاته گلاو

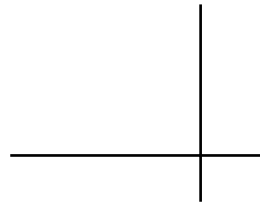

زاهیدیک میوانی پادشایهک بوو. که چوونه سه ر خوان، که متر له
ویستی خوارد و کاتیک بۆ نوێ هه ستان پتر له پیویستی کرد، هه تا
ههستی چاکه ی له هه ق زیده بی.

که گه یشته وه شوینی خو، خوانی خواست هه تا نان بخوا.
کوریکی ژیری بوو کوتی « باوکه! له کۆری سولتان ته عامت نه خوارد؟ »
کوتی « شتیکی وام نه خوارد له بهر چاویان به کار بی! »
کوتی « نوێش به قه زبا بگێره وه که شتیکت نه کرد به کار بی! »
هونه ر له سه ر ده ست، عه یب له سه ر کۆش
چ ده کوری بکری به زیری خه وش

له بیرمه که سه رده می منداله تی عیباده تکار بووم و شه ونخوون و

تامه زړوی زهد و ته قوا .

شه ویک له خزمه تی باوک دانیشتبووم. سهرانسهری شه و دیده م
ویکنه نابوو و قورئانی نازیز له سهر کوش و تایفه یهک له دوروبه رمان
خه وتوو. به باو کم کوت « یهک له وان سهر هه لناهینی هه تا نویژی دوانه
به جی بینی. وه ها خه وی غه فلهت هه لنگرتوون، که ده لئی نه خه وتوون،
مردوون! »

کوتی « گیانی بابو! توش نه گهر بخه وی باشته ره له وهی ده که ولی
خه لک بکه وی! »

یهک له گه وره کان له کوپیک زوریان پیهه لکوت و زیده له ناکاری باشی
دوان.

سهری هه لینا و کوتی « من نه وکه سه م، که من دهیناسم! »
له روالهت دا له بهر چاوی خه لک زور به رزه جیگام
له پیساییی دهر وونم، من سهری شهرم له خواره
هه موو عالم له رهنگ و نه قشی تاوس واقعی ورما
که چی خوی شهرمه زاری پیی کریت و ناله باره

یهک له سألحانی لوینان که پله و پایهی له دیاری عه ره ب دیار و
که راماتی به کار، چوو مزگه وتی جامعی دیمشق و له سهر لپواری هوز
ده سنویژی هه لده گرت. پیی خزی و ده هوز که وت و به زحمهت رزگاریی
هات.

کاتیک نویژ ته واو بوو، یهک له نه سحاب کوتی « من مه سه له یه کم هه یه
نه گهر ئیزنی پرسین هه یه؟ »
کوتی « چیه؟ »

کوټی « له بیرمه شیخ به سهر دهریای مه‌غرب دا رویشټ و پیی تهر نه‌بوو، نه‌مړو چ بوو که له‌م بالا ئاوه دا چی وای بو خنکان نه‌مابوو؟ »
شیخ چوه نیو فکروهه و دواى ماوهیه‌ک رامن سهری هه‌لینا و کوټی
«نه‌تبیستوه که سه‌روه‌ری عالم کوټی: ده‌گه‌ل خودا کاتی وامن هه‌یه که
فریشته‌یه‌ک دهرگا و هیچ نه‌بیه‌ک ریی تیناکه‌وی. و نه‌یکوت: علی الدوام؟
وهختی وابوو به جبره‌یل و میکاییل رانه‌ده‌گه‌پیشټ و وهختی دیکه‌ش
ده‌گه‌ل حه‌فسه و زهینه‌ب خو‌ش رایده‌بوارد. »

شه‌ویک له بیابانی مه‌ککه له‌بهر بیخه‌ویی پیی روینم نه‌مابوو؛ سهرم
دانا و به‌قه‌تارچیم کوټ « واز له من بینه! »
کوټی « برا! حه‌ره‌م له پیش و حه‌رامیی له پاش. نه‌گهر برۆی،
سه‌رکه‌وتوو. نه‌گهر بخه‌وی مردووی! »

خو‌شه له ری دا خه‌وتن و وچان
ریگر له که‌مین و دهروا کاروان

زاهیدیکم بینی له به‌ستی‌نی دهریا، پلینگ برینی لیدابوو و به‌هیچ
دهرمانیک خو‌ش نه‌ده‌بووه. دریت‌ماوهیه‌ک پیوه‌ی نه‌خو‌ش بوو و په‌یتاپه‌یتا
شوگری خودای ده‌کرد.
پرسیان « شوگری چی ده‌که‌ی؟ »
کوټی « شوگری نه‌مه که تووشی به‌لا بووم نه‌ک گوناها! »

ده‌رویشیک حاجه‌تیکى بو‌هاته پیش، به‌ره‌یه‌کی له ماله یاریکی دزی.

حاکم فہرمووی دەستی بېرن.

خاوهن بهرہ شہفاعتی کرد کہ « من حالَم کرد! »

کوئی « به شہفاعتی تو حەددی شەرع وەلانا ئیم! »

کوئی « ئەوہی فہرمووت راستە بەلام ہەرکەس لە مائی وەقف شتیک
بدزی، برینی پئویست نیە. الفقیر لایملک. ہەرچی ہی دەرویشانە وەقفی
موحتاجانە! »

حاکم دەستی لێہەلگرت و خەریکی لۆمە کردنی بوو کہ « دونیات لئ
تەنگ بوو دزیت نەکرد ئیلا لە مائە وەھا یاریک؟ »
کوئی « نەتبیسستوہ کہ دەلئین: مائە دۆست رامائە و لەبەر دوزمن
مەنالە؟ »

پادشایەک زاھیدیکی بینی. کوئی « هیچ یادمان دەکەئ؟ »
کوئی « ئادی، وەختایەک خودا لە یاد دەکەم! »

سالحیک لە خەونی دا پادشایەکی لە بەھەشت بینی و پارسایەکی لە
دۆزەخ.
پرسی کہ « ھۆی ئەم دەرەجە و دەرەکە چیە؟ کہ خەلک بە پێچەوانە
بروایان ھەبوہ. »
دەنگی غەیب ھات کہ « ئەم پادشایە لەبەر لاگریی دەرویشان چۆتە
بەھەشت و ئەم پارسایە لەبەر نزیکیی لە پادشایان چۆتە دۆزەخ! »

پادشایەک عابدیکی تەلەب کرد.
بیری کردوہ کہ « دەرمانیک بخۆم لاواز بم ھەتا بروایەکی کہ ھەیتەتی

له ههق من پتر بئ! «
دهگیزنهوه: دهزمانی قاتلی خوارد و مرد.

پيادهبیهکی سهر و پئ رووت دهگهڼ کاروانی حيجاز له کووفه دهركهوت
و رهگهڼ ئيمه كهوت. مال و تيشووی چ پينهبوو سووک دهرويشت و
دهيكوت

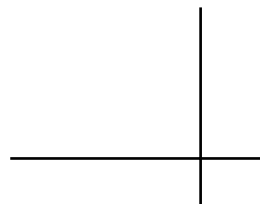
« نه سواری يهسترم و نه وهك وشتر له ژئير بارم
نه خودای رهعیهتم و نه غولام نه شاربارم
ههناسهیهك ههڼدهكيشم و عومر تیدهپهپئ
له خه می ههبوون و خهفته تی نهبوون رزگارم »
وشترسواریك كوتی « دهرويش بوکوی دهچی؟ بگهړیوه كه به سهختی
دهمري! »

گوئی نهدايه و پئی ده بیابان نا و رویشت.
كاتیک گهیشتینه نهخهلی مهحموود، ساماندار ئهجهلی داهات.
دهرويش هاته سهری و كوتی « ئيمه به سهختی نهمردين و تو له سهر
بوختی مردی! »

كهسیك تهواری شهو له سهر نهخوش گریا
كه روژ داهات، خوئی مرد و نهخوش هه ژیا

کاروانیکیان له زهوی بیونان لیدا و تالانیکي زوریان برد. بازرگانهکان
دهستیان به گریان و پارانهوه کرد و خودا و پیغهمبهریان به شهفاعهت
هینا و فایدهی نهبوو.
لوقمانی چهکیم لهو کاروانه دابوو.

یهک له کاروانییهکان پییکوت « بهشکه م نهسیحه تیان بکهی و
موعیزه یهک بیژی ههتا دهست له ههندیک مال هه لگرن، حه یفه نهو هه موو
نیعمه ته زایه بی! »
کوتی « قسهی حکمهت بهوان کوتن، حه یفه! »

ئاسنیک که مۆربانه بیخوا
لاناچی به سه یقه ل ژه نگار
چ وه عزتیک ده که ی دلرپش
ناچیتته خوار له بهرد بزمار

شیخی نهجهل، ابوالفرج بن جوزی، ته رکی سهماعی پیفه رموم و
ئیشاره ی به خه لوهت و گوشه گیری دا .
هه رهتی لاهه تیم زال و ههوا و هه وهس داخواز. ناچار به پیچه وانه ی
رای مامۆستام ههنگاو هه لئناوه و هه زم له سهماع و به زم ده کرد. ههتا
شهویک گه یشتمه کۆری قهومیک که گۆران بییژیکی لئبوو. سازی ناسازی
دهتکوت گیانم دهری، دهنگی ناخۆشی دهتکوت باوک دهری. ئیشاره ی
ئهنگوستی هاوکارهکانی ههندیک جار له کونی گوئی و ههندیک جار له
سهری لیو که « بیدهنگ! » .
به گشتی، بو ریز لئنان له مهیلی دۆستان ملم دا و به زور شهوم کرده
بهیانی .

به ره بهیان به حوکمی دهسخۆشانه میزه رم له سه ر و دینارم له که مه ر
کرده وه و له پیش گۆران بییژم دانا، ده هه میزم گرت و گه لیکم سپاس کرد.
دۆستانی نزیک، له هه ق نهو دا به پیچه وانه ی عاده تیان بینیم و به
تیکچوونی نهقلیان دانا م. یهک لهوان تیری تانه ی تیگرتم و لۆمه ی دهست
پیکرد که « نه م کرده وهیه زانایانه نیه، خه رقه ی مه شایخ به وهها

چاوه‌شیک به‌خشین که هه‌موو ته‌مه‌نی دره‌میکی به ده‌سته‌وه نه‌بوه ورده
دراویکیان ده ده‌فه‌که‌ی نه‌خستوه! «
کوتم « وابه‌شتره زمانی تانه کورت که‌یه‌وه که که‌رامه‌تی ئه‌و که‌سه‌م
لیده‌رکه‌وتوه. »

کوئی « منیش له چلۆنایه‌تییه‌که‌ی ئاگادار ناکه‌ی؟ هه‌تا منیش لئی
نزیک بمه‌وه و تۆبه له‌م قسانه‌م بکه‌م؟ »
کوتم « له‌به‌ر ئه‌وه که شیخی ئه‌جه‌لم گه‌لیک جار ته‌رکی سه‌ماعی
پیفه‌رمووم، به‌لام نه‌سیحه‌تی به‌رز و قسه‌ی ته‌رزیم گوئی نه‌داوه‌تی.
ئیمشه‌و به‌ختی پیروژ و شانسی شارم بۆ ئه‌م شوینه‌ه ریبه‌رم بوون هه‌تا
به ده‌ستی ئه‌مه تۆبه بکه‌م و باقی ژیان به لای سه‌ماع و به‌زم دا نه‌رۆم.

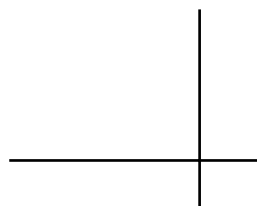
له لوقمانیان پرسی « ئه‌ده‌ب له کئی فیتر بووی؟ »
کوئی « له بی ئه‌ده‌ب. هه‌رچی ناریک هاته به‌رچاوم، به کرده‌وه خۆم
لێپاراست. »

له زاهیدیک ده‌گێر نه‌وه که: شه‌وانه ده‌مه‌ن ته‌عام ده‌خوا و هه‌تا به‌یانی
ده‌وریک قورئان له نوێژ دا خه‌تم ده‌کا.
خاوه‌ندلیک بیستی و کوئی « ئه‌گه‌ر نیوه‌نانیکی خواردبا و خه‌وتبا،
پله‌ی له‌مه سه‌رتر ده‌بوو! »

لای یه‌ک له مه‌شایخ گله‌ییم کرد که « فلان شاهیدی ی له سه‌ر فه‌سادی
من داوه! »
کوئی « به‌چاکه شه‌رمه‌زاری بکه‌وه! »

له شیخیکی شامیان پرسى كه « ههقیقهتی تهسهووف چیه؟ »
كوتهی « بهر له ئیستا تایفهیهك له جههان دابوون به روالهت پهريشان
و به مانا كو. نووكه جماعهتیكن به روالهت كو و به مانا پهريشان! »

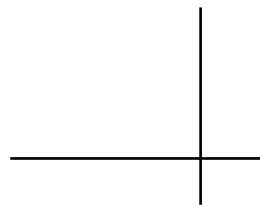

له بیرمه شهویك دهگهّل كاروانیک تهواوهتی شهو ریم بریبوو و
بهربهیان له پهنا میشهیهك خهوتوو. حالشیواویك كه له وسهفهره دا
هاوریمان بوو نهعهتهیهکی لیدا و ریی بیابانی گرته بهر و دمیک ئارامی
نهگرت.

كه روژ داهات پیمكوت « ئهوه چ حالهتیك بوو؟ »
كوتهی « بولبولانم دیت كه له سهر درمخت وه ناله كهوتبوون و كهو له
کیوو و بوّق له ئاو و گیاندار له میشه دا؛ بیرم کردهوه مرؤفایهتی نیه
ههموو له تهسبیح دان و من بهغهفلهت خهوتوو.

له سهفهری حیجاز تاقمیک لای خاوهندل هاودهمی من بوون و
هاوریی. جاروبار ورتهیهکیان دههات و بهیتیکی عارفانهیان دهكوت.
عابدیک له ری دا، مونگیری حالی دهرویشان بوو و بیخه بهر له دهردی
ئهوان. ههتا گهیشینه ئاوهدانی بنی هیلال، مندالکی رهش له هوزی
عهرب دهرکهوت و وههای تیچریکاند كه بالندهی له ئاسمان دینا خوار.
وشتی عابدم دیت كه وه سهما كهوت و عابدی ههلاویشت و رویشت.
كوتم « ئهی شیخ، شوینی له سهر حهیوان داخست، كهچی تهفاوهتی
ده تو نهخست! »

پادشایهک ماوهی ته‌مه‌نی تیپه‌ری و جیگریکی نه‌بوو. وه‌سیه‌تی کرد که
« به‌ره‌به‌یان یه‌که‌م که‌س که وه شار که‌وی تاجی پاشایه‌تی ده‌سه‌ر بنین و
مه‌مله‌که‌تی پی بسپترن. »

به‌ه‌له‌که‌وت، یه‌که‌م که‌س که ده‌رکه‌وت گه‌دایه‌ک بوو هه‌موو عومر نانی
چنیبوو و پینه‌ی لیدابوو. کاربه‌ده‌ستانی ده‌ولت و ئەعیانی حه‌زه‌ت
وه‌سیه‌تی پادشایان به‌جی هینا و کلیلی قه‌لاکان و خه‌زینه‌کانیان ته‌سلیم
کرد. ماوه‌یه‌ک ولاتی به‌ری‌توه برد هه‌تا هه‌ندی‌ک له ئەمیرانی ده‌ولت ملیان
له تاعه‌تی بادا و پادشاکان له هه‌ر لاه لئی وه خو که‌وتن و له‌شکریان لی
ساز دا.

به‌گشتی، سپا و ره‌عیه‌ت تی‌کبه‌زین و هه‌ندی‌ک ناوچه‌ی مه‌رز له
قه‌بزه‌ی ده‌سته‌لاتی چوونه‌ ده‌ر. ده‌رویش له‌م کاره‌ساته تاسابوو هه‌تا
کوئه‌دۆستی‌ک که سه‌رده‌می ده‌رویشایه‌تی نزیک بوون، له سه‌فه‌ری‌ک
گه‌راوه و له وه‌ها پله‌یه‌کی دا بینی.

کوئی « مننه‌ت بو خودای میری مه‌زن، که گو‌لت پشکووت و درکت له
پی هاته‌ ده‌ر و به‌ختی بل‌ندت ری‌به‌ری کردی و به‌خته‌وه‌ری رووی تی‌کردی
هه‌تا به‌م پله‌یه‌ گه‌یشتی. ان مع العسر يسرا »

کوئی « دۆستی خو‌شه‌ویستم سه‌ره‌خۆشیم لی‌بکه که جی پی‌رو‌زبایی
نیه. ئەوده‌م که تو دیتت، غه‌می نانیکم بوو نووکه غه‌می عاله‌می‌ک! »

که‌سی‌ک دۆستی‌کی هه‌بوو که کاری دیوانی ده‌کرد ماوه‌یه‌ک ری‌ک
نه‌که‌وت یه‌ک ببین. که‌سی‌ک کوئی « ده‌می‌که فلانیت نه‌بینیوه! »
کوئی « ناخوازم ببینم! »

ئه‌زه‌زا یه‌ک له خه‌زه‌کانی ئەو له‌وی بوو کوئی « چ خه‌تایه‌کی کردوه

که له بینینی مه لولوی؟ «
کوټی « خه تايه ک نیه! به لآم دۆستی دیوانیی کاتیک ده کړی ببینی که
دهر کرابی و من راحه تیی خۆم له رهنجی ئه و دا ناوی! «
رۆژی دامان و دهر کران/ کولی دل دین دۆستان

ئه بوو هورهیره، هه موو رۆژی به خزمه تی مسته فا ده گه یشته.
کوټی « یا ابا هریره زرنی غبا، تزد حبا: هه موو رۆژی مه یه هه تا
مه حبه به ت زیده تر بی. «

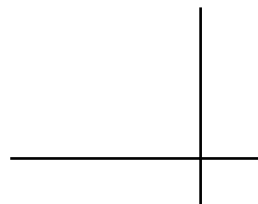
به خاوه ند لیکیان کوت « هه تاو به و باشیه، نه مبیستوه که س به دۆستی
گرتبی و ناشقی بووی! «
کوټی « چونکه هه موو رۆژی ده کړی ببینی، مه گه له زستان دا که
مه حجوویه و مه حبووب. «

گه وره یه که بایه کی دژی ده زگ که را و تا قه تی بهر پی گرتنی نه بوو و
بی ئیختیار لئیده رچوو.
کوټی « دۆستان! ئه وهی که من کردم ده دهسته لاتی من دانه بوو و به
تاوان له سه رم نانووسری و راحه تیه کم پیگه یشته، ئیوهش به که ره می
خۆتان بمبوورن! «

نیواننا خو شیه کم ده گه ل دۆستانی دیمشق بو هاته پیش، سه رم له
بیابانی قودس نا و خووم به حیوانات گرتبوو هه تا ئه سیری فه رهنگ
هاتم.

له خهندهكى ترابلۆس دهگهڵ جوولهكان قوربهكاربيان پيڤهكردم.
يهك له سهروكاني ههلب كه ناسياوييمان ده بهين دابوو، تپهپهري و
مني ناسيهوه و کوتى « فلانى، ئەمه چ حالتيكه؟ »

كوتم « چ بلييم؟ »

رهحمى به حاله داهاات و به ده دينار له بهند رزگارى كردم و دهگهڵ
خوى بردميه ههلب و كچيكي كه ههپيوو له منى ماره كرد به سهه دينار
مارهپي. كچيكي به دخووى شهرفروشى گوينهبيس، زماندرپي دهست
پيكرد و عهيشى منى تيكدا.

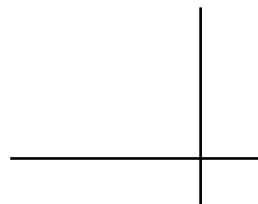
جاريك زمانى تانهى دريژ كرد و کوتى « تو هه ئه و كهسه نى كه
باوكى من توى له فههنگيان كړيوه؟ »

كوتم « بهلى من ئه و كهسهم كه به ده دينار له بهندى فههنگ رزگارى
كردم و به سهه دينار ئهسيري دهستی توى كردم! »

بيستم كاپرايهك مهپى نيوهگيان
له چنگ و زارى گورگيكي رفاان
گورج كيترديكي به مل داکيشا
رووحى سههراپاوهاته تهماشاشا
له چنگى گورگت دهرينام ئەمما
ئاقيبهت خوت بووى گورگى بى رهزا

يهك له پادشايان له عابديكي كه ژن و مندالى ههبوو پرسى « وهختى
ئازيزت چون تپدهپهپي؟ »
كوتى « شهوانه خهريكي موناجات، بهربهيانان دوعاى حاجات و
روژانهش له بهندى ئيخراجات! »

پادشا له ئیشاره‌ی تیگه‌یشت. فه‌رمووی « بزویوی رۆژی بۆ بېرته‌وه
هه‌تا باری ژن و مندال‌داریی له مل بېته‌وه. »

عیباده‌ت پیشه‌یه‌ک له می‌شه‌یه‌ک ده‌ژیا و گه‌لای دره‌ختی ده‌خوارد.
پادشایه‌ک به‌ حوکمی زیاره‌ت چوو خزمه‌تی و کوتی « ئەگه‌ر به
مه‌سه‌له‌ه‌تی ده‌زانی وه‌ره‌ شار. شوینیکت بۆ ساز ده‌که‌م هه‌تا عیباده‌ت
ئاسووده‌ بکه‌ی و خه‌لکیش سوود له به‌ره‌که‌تی قسه‌ت وه‌رگرن و ئاکاری
پاکی تۆ له به‌ر چاو بگرن! »

زاهید ئەو قسه‌ی قه‌بوول نه‌کرد و خۆی پاراست.
یه‌ک له وه‌زیران کوتی « بۆ ریزی خاتری پادشا وا باشه‌ چهند رۆژیک
بێیه‌ شار و شوینه‌که‌ هه‌سه‌نگینی، ئەگه‌ر سه‌فای وه‌ختی ئازیزان له‌به‌ر
قسه‌ی ئەغیارت لا گران بوو، ئیختیار باقییه‌.
ده‌گیرنه‌وه‌ عابد وه‌ شار که‌وت و سه‌رای تایبه‌تی پادشایان بۆ ته‌رخان
کرد. شوینیکی دلگه‌ر و کراوه‌ و گیان هه‌ساوه‌.
مه‌له‌ک ده‌سته‌به‌چی که‌نیزیکی رووگه‌شی نارده‌ لای و به‌ دوا‌ی دا
غو‌لامیکی روو‌خۆشی بالاشووش.

زاهید ده‌ستی کرد به‌ خواردنی ته‌عامی به‌ تام و ده‌به‌ر کردنی جلی
نه‌رم و له‌زه‌ت برن له‌ میوه‌ و شیرینی و که‌یف کردن ده‌گه‌ل غو‌لام و که‌نیز
و چاو لیکردن و زانایان کوتوویانه‌: زولفی جوانان زنجیری پێی ئەقله‌ و
داوی مه‌لی زیره‌ک.
به‌ گشتی ده‌وله‌تی دلا‌سووده‌یی پیشوو تووشی فه‌وتان هات هه‌روه‌ک
شاعیر ده‌لی:

له‌ فه‌قی و پیر و مورید و هه‌رکه‌س
له‌وانی زما‌نزان و پاک نه‌فه‌س

که دابکه ویتته دونیای نزم
وهک ههنگوین، تیدهگیری پیتی مهگهس

دیسان مهلهک مهیلی سهردانی کرد. زاهیدی بینی روخساری
پیشووی گۆراوه و سوور و سپی هه لگه پراوه و بهرخه به بهی داچۆراوه.
پالی وه دیبای ئەتلەس داوه و غولامی په ریاسا به باوه شینی په ری تاوس
له سهری وهستاوه. خو شحالی خوئی له سلامهتی حالی دهریری و له هه
بابه تیک دوان ههتا مهلهک له ئاکامی قسه دا کوتی « کهس وهک من ئەو
دوو تایفهیهی خو ش ناوی. یهک زانایان و دوو زاهیدان! »

وهزیرتیکی فهیله سووفی دونیا گه ری کارامه که دهگه لی بوو کوتی
« شهرتی دۆستایهتی ئەوهیه که دهگه ل ههردوو تایفه چاکه ی بکه ی. زیر
بده به زانایان ههتا پتر بخوینن و زاهیدان چیان پیمه ده ههتا زاهید
بمینن. »

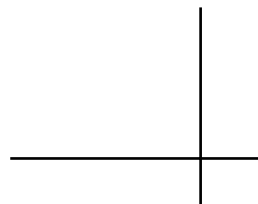

پادشایهک مهسه له یه کی گرینگی بو هاته پیش. کوتی « ئەگه ر ئەم کاره
به مرادی من بچیتته پیش، چند درهم به زاهیدان دهبه خشم! »
کاتیک حاجه ته که ی پیکهات و په ریشحالیی نه ما، وهفای نه زری لی
فه رز بوو. کیسه یه کی درهم دا به بهنده یه کی خاس ههتا به سهر زاهیدانی
دا ببه شیتته وه.

دهگێرنه وه: غولام ئاقلی وریا بوو. تهواوی روژ خولاوه و شه و گه پراوه.
درمهکانی ماچ کرد و له پیشی داناوه.

کوتی « هه رچی گه پام زاهیدم نه دۆزیوه! »
کوتی « ئەمه چ هه کایه تیکه؟ ئەوهندی من بزائم له م ولاته چوارسه د
زاهید هه ن! »

کوتی « ئەهی خودا وهندی جههان! ئەوهی که زاهیده نایه وی، ئەوهی که

وهریدهگری زاهید نیه. «

پادشا پیکه نی و به نه دیمه کانی کوت « هه چهند من له هه ق
خوداپه رستان ئیراده تم هه یه و ئیقرار، و ئەو بی شه رمه دوژمنایه تی و
ئینکار، به لام ئەگەر راستان بوئ هه ق به وه. «

له زانایه کیان پرسى « چ ده لئى له سه ر نانى وه قف؟ »
کوتى « ئەگەر نان بو ئاسووده یی خاتر بستینى حه لاله و ئەگەر بو
خاترى نان دانیشى، حه رامه.

نانى بو کونجى عیباده ت ده وئى ده روئش
نه کونجى عیباده ت بو نان و عه يش

ده روئشیک وه شوئینیک کهوت که خاوه نه که ی دلآوا بوو. تاي فه یه کی
خوشوئىژ و قسه خوئ له کوئرى دابوون و هه رکام نه قل و نه زیله یه کیان
ده گئراوه.

ده روئش رى بیابانى بریبوو، ماندوو و هه چ نه خواردوو.
یه ک له وان به رووخوئىی کوتى « توش ده بى شتیک بیژى! »
کوتى « من وه ک ئیوه فه زل و ئەده بیکم نیه و چم نه خوئنده وه، به
به یتیک قه ناعه تم پیکهن! »
هه موو به مه یله وه کوتیان « بیژه! »
کوتى « منى برسى و به رابه رم سفره ی نان/ هه رو هک عه زه ب له به ر
حه مامى ژنان »

یاران راده ی نیازیان زانى و سفره یان هینا پئش.
خانه خوئ کوتى « ئەى یار! سه بریک بگره خزمه تکارانم خه ریکى

گفتهن! «

دهرویش سه‌ری هه‌لینا و کوتی « بلا گفته نه‌بی له سه‌ر خوانم/ نانی
ویشک گفته‌یه بو گیانم «

مریدیک به پیری کوت « چ بکه‌م؟ له دست خه‌لک له عه‌زاب دام نه‌وه‌ند
که دینه زیارتم و وه‌ختم له دست هامووشوین شیواوه . «
کوتی « نه‌وانی دهرویشن قهرزیکیان بده‌یه و نه‌وه‌ی ده‌وله‌مه‌ندن داوای
شتیکیان لیکه، که ئیدی کهس به لات دا نایه‌ته‌وه «

که‌سیکی مه‌ست له سه‌ر ریگه‌یه‌ک خه‌وتبوو و ئاگای له خو‌ی برابوو.
زاهیدیک به لای دا تیپه‌ری و به ناحه‌زیی سه‌یری کرد.
لاو له خه‌وی مه‌ستی سه‌ری به‌رز کرده‌وه و کوتی « که به لای
خه‌تایه‌ک دا تیپه‌رن، پیاوانه تیده‌په‌رن! «

تاقمیک لات دژی دهرویشیک رابوون، جوینیان پیدا و لیتاندا و
ئازاریان دا . شکایه‌تی تاقه‌ت برانی برده لای پیری ته‌ریقه‌ت که وه‌هام
لیقه‌وما .
کوتی « کوپم! خه‌رقه‌ی دهرویشان جلی ره‌زایه . هه‌رکه‌س له‌م پله دا
تاقه‌تی بيمردایی نه‌گرئ موده‌عییه و خه‌رقه له‌وه‌ه‌رام! «

به چوکه به‌ردیک ناشیوی ده‌ریا

عارف شلوی بی ته‌نکاوه هیشتا

خاوه ندلئیک پالّه وانئیکی دیت هه لچوه و کهف ده پژیئیی. کوتی « چ بوه؟ »
کوتیان « فلانی جوئینی پیداوه! »
کوتی « ئەم رهزێله هه زار مه ن بهرد هه لدیئیی و بهرگه ی قسه یه که
ناگری؟ »

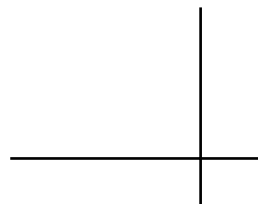
گهر له دهستم بئ زاریک شیرین کهم
پیاوه تی نیه مست بدهم له دهم

ده گێر نه وه فه قییه که قهیره کچیکی هه بوو گه لئیک کرئیت و گه ست،
سه ره رای ئیعمهت و گیاز، کهس رازی به ره زای نه بوو.
به گشتی، به ناچار، له کوئریکیان ماره کرد.
ده گێر نه وه: هه کیمیک له و سه رده مه دا له لای سه رنه دیبه وه (باشووری
هیند) هاتبوو که دیده ی نابینای روون ده کرده وه.
به فه قییان کوت « زاوا چما عیلاج ناکه ی؟ »
کوتی « ده ترسم چاوی ببینی و کچه کهم ته لاق بدا! شووی ژنی کرئیت،
نابینا یا شئیت. »

پادشایه که به سووک روانیه تایفه ی ده رویشان.
یه کی ژیر له وان تیگه یشت و کوتی « ئەه ی مه له که، ئیمه له م دونیا یه دا
به جه یش له تو که متر و به عه یش خوشتتر و به مه رگ به رابه ر و به
قیامهت باشتترین! »

ئەگەر پادشایەک خاوەن سامانە
وہ گەر دەرویشک مەحتاجی نانە
ئەو ساتە ئەگەر دەمرن ئەم و ئەو
جگە لە کفنیەک نابەن گۆرخانە

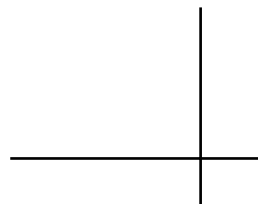
روالەتی دەرویش جلی شپ و سەری تاشراو بەلام دەروونی دلی زیندوو
و نەفسی مردوو.

شیوہی دەرویشان زیکر و شوکر و خزمەت و تاعەت و ئیسار و
قەناعەت و تەوھید و تەوھککول و تەسلیم و تاقەتە. ھەرکەس ئەو
سەفەتانەھی ھەبی کە کوتمان دەرویشە، ئەگەر قەباشی دە بەر دابی. بەلام
ھەرزەگەرد و بئینویژ و ھەواپەست و ھەوہسباز کە روژ لە بەندی شەھوہت
دا بکاتە شەو و شەو بە خەو و غەفلەت بکاتە روژ و ھەرچی دەستی کەوئ
بخوا و ھەرچی بە زمانی دابی بیلی، فیللەزانە ئەگەر عەباشی لە سەر
شان بی.

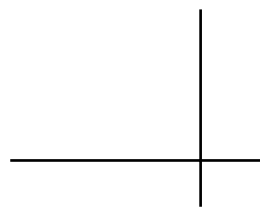

لە زانایەکیان پرسی « لە دلآوایی و دلیری کامەیان باشترە؟ »
کوئی « ئەوہی دلآوایە، دلیری پیویست نیە! »

نووسراوہ لە سەر گۆری بارامی گۆر
دەستی کەرەم باشترە لە ھیز و زۆر

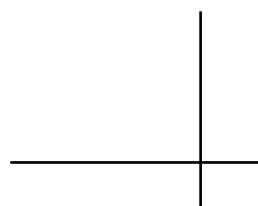

٦٦

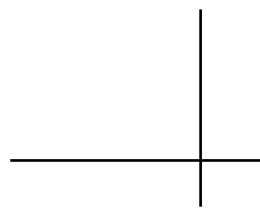

به‌شی سیّهم

سهم‌ارہت به فہزیلمتی قہناعمت

၆၈

دوو ئەمیرزاده له میسر بوون. یهکیان بنه‌مای عیلمی دانا و ئەوی دیکه مائی پیکه‌وه‌نا. ئاکام یهکیان بوو به عه‌لامه‌ی عه‌سر و یهکیان بوو به عه‌زیزی میسر.

دهسته‌لاتدار به چاوی سووک روانیه زانا و کوتی « من گه‌یشتمه سه‌لته‌نه‌ت و ئەمه هه‌روا له هه‌ژاریی دا ماوه‌ته‌وه‌! »
کوتی « برا! شوکری نێعمه‌تی باریی له سه‌ر من پتره که میراتی پیغه‌مبه‌رانم ده‌ست کهوت یانی زانست و تو میراتی فیرعه‌ون و هامانت پیگه‌یشت یانی ملکی میسر.

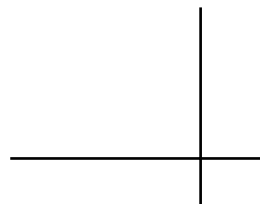
من ئەو میرووم، له به‌ر پێ پایه‌مالن

نه ئەو هه‌نگه‌ی له ده‌ستی من بنالن

بیستم که ده‌رویشیک له ئاگری ده‌سته‌نگی دا ده‌سووتا و پینه‌ی له سه‌ر پینه لێده‌دا و خاتری دلێ خۆی ده‌داوه و ده‌یکوت « به نانی ویشک قه‌ناعه‌ت ده‌که‌م و پینه‌ی چلک/ کۆله‌وار و نه‌دار باشتر له کۆله‌باری مننه‌تی خه‌لک! »

که‌سیک کوتی « چما دانیشتووی که فالانی له‌م شاره ته‌بعیکی که‌ریمی

ههیه و کهرمیچی مشه، کهمهری خزمهتی ئازادهکانی بهستوه و له بهر
دهرگای دلهکان دانیشتوه. ئهگەر ئاگاداری حالی تو ئه م چۆرهی که ههیه،
ببی، ریزی خاتری ئازیزانی له بهر چاوه و مننهتبار! «
کوئی « بیدهنگ! به دهستهنگی مردن باشتره له حاجهت بو کهسیک
بردن. »

پادشایهکی عهجه م ته بیبیککی کارامه ی نارد ه خزمهت مهحه ممه دی
مستهفا. سالیک له دیاری عه ره ب ماوه و کهس رووی تینه کرد و داوای
دهوای لینه کرد.
هاته لای پیغه مبه ر و گلهیی کرد که « منیان بو دهوای ئه سحابه کانت
ناردوه و له م ماوه یه دا کهس خو ی تینه گه یان دووم هه تا خزمه تیک که له
سه ر به نده دیاریی کراوه به جیی بگه یه نم. »
ره سوول فه رمووی « ئه م تا قمه شیوه یه کیان هه یه که هه تا ئیشتیا زال
نه بی ناخون و هیشتا ئیشتیا باقییه که ده ست له ته عام هه لده گرن. »
حه کیم کوئی « ئه مه یه هو ی سلامه تی! « زهوی ماچ کرد و رویشت.

سووالکه ریکی مه غریبی له گوزهری به زازانی حه له ب ده یکو ت « ئه ی
خوداوه ندانی نیعمه ت! ئه گەر ئیوه ئینسافتان هه با و ئیمه قه ناعه ت، دابی
سوأل له دونیا که ی پهیدا ده بوو. »

له سیره تی ژیا نی ئه رده شیر ی با به کان دا هاتوه که له حه کیمی عه ره ب

دهپرسی « رۆژی چهنده تهعام دهبی بخوری؟ »

کوئی « سهه درهم، کیفایهته! »

کوئی « ئهوهنده چ قهوهتیک دهدا؟ »

کوئی « ئهوهنده تو به سهه پتوه رادهگری و ههچی لهمه زیاد بکهی،

دهبیه ههمالی! »

خواردن بو ژیان و زیکر کردنه

تولات وایه که ژیان بو خواردنه؟

دوو دهرویش هاوپی یهکتر سههفریان کرد. یهکیان لاواز که دوو شهو

جاریک بهربانگی دهکرد و ئهویتتر به هیز که رۆژی سی ژهمی دهکرد.

به ههکهوت، له بهر دهروازهی شاریک به تاوانی سیخورپی گرفتار

بوون. ههردووکیان ده وهتاغ کرد و دهکیان سواغ دا.

دوای دوو ههوته دهکهوت بیتاوانن. دهرگیان کردهوه.

بههیزیان بینی مردوه و لاواز گیانی به سلامت بردوه.

خهک لهمه سهریان سوورما.

ههکیمیکی کوئی « پیچهوانههی ئهمه سههیر دهبوو. ئهو زۆرخۆر بوو،

بهههگهی نهبوونی نهگرت و فهوتا. ئهمه خۆپاریز بوو، به ناچار به پیی

عادهتی خۆی سههبری گرت و سلامت ما.

یهک له ههکیمان کوری دهپاراست له زۆر خواردن که « تیری مرۆف

نهخۆش دهکا. »

کوټی « بابہ! برسایه تی مرؤف ده کووژئ! نه تبیستوه نوکته بیژ
کوټویانه: به تیری مردن چتر هتا چیژی برسایه تی کردن! »
کوټی « نئندازه راگره! کلوا و اشربوا و لاتسرفوا. »

نوهند مه خو له زارت دهری
نه وهاش برسی که گیانت دهرچی

به نه خو شیکیان کوت « دلټ چ ده خوازئ؟ »
کوټی « نئوه که دلټ هیچ نه خوازئ! »

گه ده که پر بوو و زگیشه ت هاتی
چ فایدهش حکیم دهرمانت داتی

به ققالیک چند درمی قهرز له سهر سو فیان بوو له **واسیت**، هه موو
روژئ داوای ده کرده وه و قسه ی رهقی پیده کوټن.
ئسحاب له تانه ی پهریشحال و له ملکه چیی ناچار.
خاوندلک له م نیوه دا کوټی « به لینی ته عام دان به نه فس هاسانتره
له درم دان به به ققال! »

جوامیریک له جهنگی ته تار زامیکی قورسی ویکه تبوو.
که سیک کوټی « فلان بازرگان نو شدارووی هه یه. نئگه ر بخوازی

بهشکه م بداتی!»

گۆیا ئەو بازرگانه به له چه ریبی ناوبانگی هه بوو

- ئەگەر خۆر له خوانی دابا له باتی نان / کهس رووی روژی نه ده دیت هه تا کوو په سلان -

جوامیر کوتی « ئەگەر نوێشدارووم بوێ، دهیدا یا نایدا . ئەگەر بیدا

قازانج دهکا یا نایکا، به لام داوا کردن لهو سندان و ژاری ماره!

- به مننهت ئەگەر دوو نان داوا کهم / به لهش زیاد ده کهم، له گیان ده کهم کهم!»

زانایان کوتوو یانه « ئاوی حهیات ئەگەر بفرۆشن به ئاوی روو، زانا

نایکری چونکه مردنی به عیلهت باشتره له ژیانی به زیللهت . «

یهک له زانایان نانخۆری زۆر و مووچهی کهم بوو. لای یهک له

گه وره پیاوان که لایهنگری بوو، نیازی خۆی باس کرد. رووی له

پیداویستی ئەو تیکنا و حاجهت ده بریبی ئەهلی ئەدهبی لا کریت بوو.

دهگێر نه وه: هه ندیک له مهعاشی زیاد کرد و گه لیک له ئیرادهتی کهم.

زانا که دوا ی چه ند روژ دو ستایهتی پێشوو ی نه دیت کوتی « نان پتر

کردن و ئابروو بردن / هه ژاری چیتر له داوا کردن «

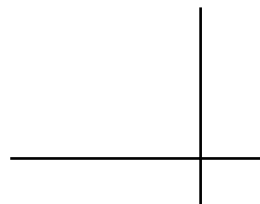
بۆ هه ر داوا یه ک ده م به بزه و خو ش حال

روو له کهس بنی، نه ک نیو چا و انتال

ده رویشیک تووشی نیاز هات.

که سیک کوتی « فالانی نیعمهتی هه یه بی ئەژمار، ئەگەر به حاجهتت

بزانی، بییشک له پیکهینانی کوتایی ناکا. «

کوتی « نایناسم! »

کوتی « من پیتدهناسینم! »

دهستی گرت و بردیه ماله ئەو کهسه.

کهسیکی بینی لیچ داچۆراو و مرچ و مۆن.

هه لگه پراوه و قسهی نه کرد.

کهس کوتی « چت کرد؟ »

کوتی « عه تام به له قای به خشی! »

پرسیان له حاته می تایی « به هیممه تتر له خۆت بینیوه یا بیستوه؟ »

کوتی « به لێ، رۆژیک چل وشترم بۆ میرهکانی عه ره ب قوریانی

کردبوو. بۆ کاریک ریم ده په ره ی سارا که وتبوو. گوینبیریکم بینی کۆلیکی

درک کۆ کردبووه. پرسیم: بۆ ناچیه میوانیی حاته می تایی که خه لکیک له

خوانی خری بوونه وه؟ »

کوتی « هه رکهس نانی عه مه لی خۆی بخوا، مننه تی حاته می تایی

نابا! »

« من ئەوم به هیممه ت و جوامیری له خۆم سه رووتر بینی! »

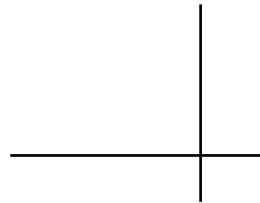

مووسا، ده رویشیکی بینی له بهر رووتیی، ره لمی وه سه ره خۆی کردبوو.

کوتی « یا مووسا! دو عایه ک بکه هه تا خودا که فاییک بدا! » دو عای کرد

هه تا خودا نیعمه تیکی دایه.

پاشی چه ند رۆژان بینیوه گرفتاره و خه لک ئاپوورهیان لیداوه.

پرسی « ئهوه چ خه بهره؟ »

کوتیان « خومری خوار دۆتهوه و نه عهره تهی کیشاوه و کهسیکی
کوشتوه. قه ساسی ده که نه وه! »
موسا ئافه رینی به حیکمه تی ئافرینه ر نارد و تۆبه ی له لاساری کرد.

حه وت ئاسمان ئه وه ی رۆیناوه
به هه رکه سه سیکی لایقی داوه
کتکی به سه ته زمان ئه گه ر بالی با
هیلکه ی هیلانان به کولل ده بر اوه
ئه و دوو شاخه ی گا ئه گه ر هی که ر با
ده ی کوشت ئه و که سه ی باری لیتناوه

که ده سه لانت پینادا خودا به رژه وه ندیی تۆ باشتر تیده گا

عه ره بیکم دیت له کۆری گه وه ره فرۆشانی به سه ره هه کایه تی ده گێراوه
که « له بیابانیک ریم ون کردبوو و له زهواد چم پینه ما بوو. دلم به فهوتان
دابوو که له پر کیسه یه کم دیته وه پر له مرواری. قهت ئه و خۆشی و زهوقه
له یاد ناکه م که پیمو ابوو بریشکه یه، دیسان ئه و تالی و هیوا بر اوییه که
ده رکه وت مروارییه. »

عه ره بیکم له بیابان له بهر راده ی تینوایه تی ده یکوت:
« خۆزگه بهر له مه رگ به ئاوات بگه م

چۆمىكى خورپىن مەشكەى لىن پىر كەم «

ھەرودەتر

لە بىبابانىكى قاقىر، مسافىرىك ون بىوو. ھىز و وزەى تەواو بوو و چەند
درەمىكى لە بەر قەد دابوو. گەلىك گەرا و رىگايەكى نەدۆزىەو و لە ئاكام
تتداچوو.

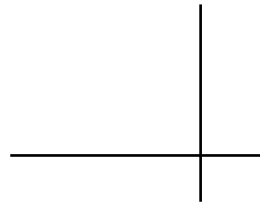
تاقمىك گەيشتن و درمەكانيان بىنى بەرامبەر دايناو و لە سەر خاك
نووسراو:

ھەنبانەت پىر بى لە زىر و دراو
پىاو بەبى تىشوو ھەلئەگرى ھەنگاو
لە رىگە و سەفەر بۆ پىاوى ھەزار
شەلمەى كولاو نەوەك زىوى خاو

ھەرگىز لە خولى زەمان نەمنالاندبوو و رووم لە گەپى ئاسمان گرژ
نەکردبوو مەگەر كاتىك كە پىم رووت بوو و پارەى پىلاوىكم نەبوو. دلتەنگ
لە مزگەوتى جامعەى كووفە وە ژوور كەوتم. يەكىكم بىنى پىى نەبوو.
سپاسى نىعمەتى ھەقم بە جى ھىنا و سەبرم لە بى پىلاوىى گرت.

كەبابى جووجە لەبەر چاوى تىر
چلە كەوەرى كەوتوى سەر خوانە
ئەوہى ئاتاجى پاروويەك نانە
شەلمەى كولاو جووجەى برىانە

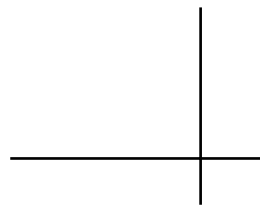

پادشایهک دهگهل چهند بهندهی شاز له راو به زستان له ئاوهدانی
دوور کهوتنهوه ههتا شهو به سهه راهات. مائی لادییهکیان بینی. پادشا
کوئی « شهو دهچینه وئی ههتا زهمهتی سهرممان نهبی! »
یهک له وهزیران کوئی « لایقی قهدری پادشا نیه روو ده مائی لادییی
بکا، ههه لیره خیهوت ههآدههین و ئاگر پیدهکهین. »
لادییی پییزانی. شتیکی حازری ساز دا و هیئای و زهوی ماچ کرد و
کوئی « قهدری بهرزی سولتان نزم نهبوو بهلام نهیانویست قهدری لادییی
بهرز کهنهوه! »
سولتان قسهکهی به دل بوو، شهو بو ماله ئهه گوازتییهوه. بهیانیش
خهلات و نیعمهتی پیدا.

له گه‌دایهکی مالدار دهگیرنهوه که سامانکی زوری پیکهوه‌نابوو.
پادشایهک پییکوت « بیستوومه گه‌لیکت مال هیه و ئیمهش کاریکی
گرینگ. ئه‌گر به هه‌ندیک دهستمان بگری کاتیک حاسلات بگا دهیدهینهوه
و سپاست دهکهین. »
کوئی « ئه‌ی خودای سهه زهوی! لایقی قهدری پادشا نیه، دهستی
هیممهت به مائی گه‌دایهکی وهکی من گلاو بکهن که جو جو به گه‌دایی
پیکهوه‌مناوه! »
کوئی « غه‌م نیه که به کافرانی دهدهم! »
بیستمهوه که: سههری له فه‌رمانی پادشا بادا و بیانووی هیئاوه و
پیشه‌رمیی کرد.

فهرمووی ههتا ئهوهنده مائهی به جهخت و زهخت لیبستین.

بازرگانیکم بینی که سه‌دوپه‌نجا وشتری بار پیووه ده‌گه‌ل چل به‌نده و خزمه‌تکار. شه‌ویک له جه‌زیره‌ی کیش منی برده حوجره‌ی خوی. ته‌واوی شه‌و نه‌حه‌ساوه له قسه‌ی په‌ریشان که « فلان ئه‌نبارم له تورکستانه و فلان ده‌سمایه‌م له هیندوستانه؛ ئه‌مه قه‌باله‌ی فلان زه‌مینه و فلانه شته‌م فلانی زامنه. » جار ده‌یکوت « خاتری ئه‌سکه‌نده‌رییه‌م هه‌یه که هه‌وایه‌کی خوشه، « دیسان ده‌یکوت « نا، ده‌ریا فه‌رتنه‌یه! ... سه‌عدی سه‌فه‌ریکی دیکه‌م له به‌ره که ئه‌گه‌ر ئه‌وه بکه‌م باقی عومری خۆم له گۆشه‌یه‌ک داده‌نیشم. »

کوتم « ئه‌وه کامه سه‌فه‌ره؟ »

کوتمی « گۆگردی پارس ده‌مه‌وی ببه‌م بۆ چین که بیستوووه قیمه‌تیکی گه‌لیک زۆر ده‌کا؛ له‌ویشه‌وه کاسه‌ی چینی ببنم و دیبای رۆمی ببه‌مه هیند و پۆلای هیندی بۆ هه‌له‌ب و شووشه‌ی هه‌له‌ب و بوردی یه‌مانی ببه‌مه پارس و ئیدی ته‌رکی ته‌جارت بکه‌م و له دوکانیک دانیشم! »
له‌م مالیخولیایه ئه‌وه‌ندی کوت که ئیدی تاقه‌تی نه‌ما. کوتمی « ئه‌ی سه‌عدی تۆش قسه‌یه‌ک بکه، له‌وه‌ی که بینیوته و بیستووته! »
کوتم « چاوی ته‌نگی دونیاخۆر، یا قه‌ناعت پری ده‌کا یا گۆر! »

بیستم سامانداریک به ده‌ستقووچاوی وه‌ها به‌ناویانگ بوو که حاته‌می تایی له که‌رم دا. حالێ به‌ نیعمه‌تی دونیا رازاوه و ره‌زیلی نه‌فس زاتیک ده‌ه‌روونی دا. وه‌ها ده‌وله‌مه‌ند که‌چی نانی به‌ گیان نه‌ده‌دا و

پاروویه‌کی نه‌ده‌دا به پشیل‌ه‌ی ئه‌بوو هورهیره و پیشه‌یه‌کی بۆ سه‌گی
ئه‌سحابی که‌هه‌ف نه‌داویشته. به گشتی که‌س ریی ده مائی نه‌که‌وت و
که‌س ده‌رگای کراوه و سفره‌ی راخراوه‌ی نه‌دیت.

بیستم، ده‌ریای مه‌غریبی به‌ره‌و میسر گرتبوو به‌ر و خه‌یالی فیرعه‌ونیی
له‌ سه‌ر. گژه‌بای دژ هه‌لیکرد. ده‌ستی بۆ دوعا به‌رز کرده‌وه و هاواری
بی‌فایده‌ی کرد.

ده‌گێرنه‌وه له میسر خزمی هه‌ژاری هه‌بوو. به پاشماوی مائی ئه‌و
ده‌وله‌مه‌ند بوون و جلی شریان به‌ مه‌رگی ئه‌و درپی و خه‌ز و خارا و
راریان بری. هه‌ر له‌و هه‌وته دا یه‌ک له‌وانم بینی له سه‌ر ئه‌سپییکی بده‌و و
غولامیک له دوو.

له‌به‌ر ناسیاوییه‌ک که ده نێوانمان دا‌بوو، قۆلیم گرت و کوتم « بخۆ و
به‌خشه له‌و مأل و به‌شه / کۆی کرد و نه‌بخوارد ئه‌و چاره‌په‌شه! »

ماسیگریکی لاوان ماسیه‌کی زلی ده داو که‌وت. هیژی راگرتنی نه‌بوو.
ناچار ماسی به سه‌ری دا زال بوو و داوی له ده‌ست رفاند و رویشته.
راوچیه‌کانی دیکه مخابنیاں برد و لۆمه‌یان کرد که « وه‌ها نچیریکت
ده داو که‌وت و نه‌توانی رایگری. »
کوتی « برایان چم پیده‌کرا که من روژییم نه‌بوو و ماسی هه‌روا روژیی
هه‌بوو. »

راوچی بی روژیی له ده‌جله ماسی ناگری و ماسی بی ئه‌جه‌ل له
ویشکایی نامری.

دهست و پى پراويك، هزارپييهكى كوشت.
خاوهندليك بهوي دا تيپهري و كوتى « سوبحانه لالا! به هزار پى كه
هه يبوو چونكه نهجه لى گه يبوو نه يتوانى له بى دهست و پييهك رابكا! »

گه و جيكم بينى ورگن نه سپيكي عه ره بى له بن، جليكي گرانبايى له بهر
و ميژه ريكي ميسريى له سهر.
كه سيك كوتى « سه عدى چوئى ده بينى نه و ديپاي مه عليم له سهر نه م
حه يوانى لايه علمه؟ »
كوتم « خه تيكي كرپت و خواره و به ناوى زيپر نووسراوه! »

دزيك به گه دايه كى كوت « شهرم ناكه ي بو پوولتيكى سووك دهست بو
ههر چرووكيكي دريژ دهكه ي؟ »
كوتى « دهستى دريژ بو پوولتيكى سووك، باشته ره له برانى بو پوولتيكى
زور! »

له كابرايه كى زورانباز دهگيرنه وه كه: له روژگارى ناسازگار هاوارى
بهرز بيووه و دهسته نكي تهنگى پيهه لچنيبوو. سكالاي برده لاي باوك و
ئيزنى خواست كه « ته مای سه فرم هه يه! به شكه م به هيژى باهو داويئى
هيو ا برفينم. »

باوک کوتی « کورم! خه یالی مه حال له سهر دهرکه و ههنگاوی
قه ناعت به داوینی سلامهت هه لگره که زانایان کوتوو یانه: دهولت نه به
تیکۆشانه، چاره به کهم سازانه! »

کور کوتی « باباه! فایدهی سه فهر گه لیکن: خوشیی خاتر و دسکه وتی
خیر و دیتنی عه جایب و بیستنی غه رایب و گه رانی شار و تیکه لایوی
دۆستان و دهست خستنی پله و ئه دهب و دسکه وتی مال و که سب و
ناسینی یاران و ئه زموونی رۆژگار. »

باوک کوتی « کورم! قازانجی سه فهر ههروهکی کوتت گه لیکن، به لام
هی پینج تا قمن:

« یه کهم بازگانیک که سه ره رای سامان و دسکه وت، غولام و که نیز و
خزمه تکاری ته میزی هه یه، هه شه وهی له شوینیک و هه دهمه ی له
سهیرانگایه که به خوشیی رایده بویری.

« دو هه م، زانایه که به قسه ی شیرین و قه وه تی خوشویتی و
دهسمایه یی رهوانبیزی پی بنیته هه شوینیک، خزمه تی دهکن و ریزی
دهگرن.

« سی هه م، خوشروویه که دهروونی خاوه ندلان مه یلی تیکه لایوی
بکه ن، که زانایان کوتوو یانه: هه ندیک جه مال باشتره له گه لیک مال. و
دهلین: رووی جوان هه توانی دل ناتوان و کلیلی دهرگای گاله دراوه،
هه لبهت بو نزیک بوونه وهی تیده کووشن و بو خزمه تی مننهت دهکیشن.

« چواره م، دهنگ خوشیک که به هه نجه ره ی داودی ئاو له خورین و مه ل
له فرین بوه ستینی. که به هو ی ئه م دهنگه دل تامه زرؤ له داو دهخا و
ئه ربابی مانا مه یلی دانیشتنی دهکا و به جی هی نانی هه مه چه شنه
خزمه تیک.

« یا، سه نه ته گه ریک که به هی ممه تی هه ول و باهو بژیویک دهست دهخا

ههتا ئابرووی بۆ پاروو نانیک نهتکی.

« ئه و سفه تانهی که دهر مبری کورم! له سغه ره دا هوی ئاسووهی
خاتر و خوشیی ژیانن. ئه وهی که له مانه بیهرییه، به خه یالی باتل پی له

ری دهنی و ئیدی کهس ناو و نیشانی نابیسیتته وه. »

کور کوتی « بابه! چون دژایه تی ده گهل قسه ی زانایان بکه ین که
ده لئن: بژیو هر چه ند دابهش کراوه به لام دست خستنی به ئه سبابه و
به لاش هر چه ند دیاریکراوه، خو لی پاراستنی واجبه.

« بژیو هر چه نده بیگومان ده گاه

شه رتی ئه قلیشه دیتنه وهی ده رگا

بی ئه جهل هر چه ند هیچ کهس نامری

توش ناخر مه چو نیوزاری حه زیا

« بهم شان و باهو یهش که من همه دهر وستی فیلی مهست و شیر
دری دیم، که وایه مه سلله هت ئه وهیه سغه ره بکه م که له مه پتر تاقه تی بی
ئه نوایی ناگرم. »

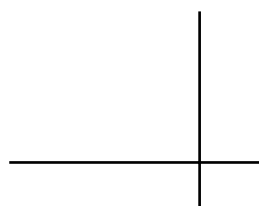
پیاو که هه لبرا له جی و مه کانی

چ غه می هه یه بو گوزهرانی

شه و هر که سیکی ده چیتته وه مال

دهر ویش کوئی بگا ده یخا جی و بانی

ئه وهی کوت و مالاوایی له باوک کرد و هیمه تهی خواست و وه ری
کهوت هه تا گه یشته ده م روویاریک که به رد له بهر ته وژی می وه به رد ده کهوت
و هاژه ی فه رسه خیک دهر ویشت. تاقمیک خه لکی بینی که له سه ر پاپور
پاره یان داوه و بار کهی سغه ره یان پیچاوه. لاه جی به دهسته وه نه بوو

ناچار پاراوه. هرچهند لالاوه کهلکی نه بوو. کهشتیوانی دلرهق گه پراوه و
کوټی « که زیت نه بی به زور دهرناچی! »
لاو له توانجی کهشتیوان دلای وه کول هات، ته مای تو لهی گرت.
کهشتی رویشتبوو. هاواری کرد و کوټی « نه گهر به م جلهی که دهبهرم
دایه رازی بی، دهیده م! »

کهشتیوان ته ماحی رینیشیت و کهشتی گه پرانده وه.

هر که دستی به یه خه و به روکی راگهیشیت، له بن خوئی نا و به
کهیفی خوئی تییه له دا. دوسته کهی له کهشتی هاته خوار هه تا پشتی
بگری که نه مای دیت نه ویش پشتی دا. چاریان ناچار ده که لی پیکه اتن و
له کری گوزهران. به داوای لیبوردهن به پیی دا که وتن و به چند ماچی به
درو له سهر و چاوی، سواری کهشتیان کرد. رویشتن هه تا گهیشتنه
ستوونی بینایه کی یوونان که ده نیو ئاو دابوو.

کهشتیوان کوټی « کهشتی کونی تیکه وتوه، یه که له نیوه که دلیرتره
ده بی بجیتته سهر نه م نه ستوونه و پتهی کهشتی راکیشی هه تا چاکی
بکهینه وه! »

لاو بایی توانایی، بییری له دوژمنایه تی و دلشایوی و قسهی زانایان
نه کرده وه « هرکه س ئازار به دلای بکهینه نی، نه گهر به داوای دا سهد
راحه تی پیبگه یه نی، له سزای نه و یه که ئازاره له ئامان دا نابی چونکه
تیر له برین دیتته وه دهر و ئازار ده دل دا ده مینیتته وه. » پتهی کهشتی له
پی به ست و وه سهر نه ستوون کهوت.

کهشتیوان پتهی پساند و کهشتی ئاژوت.

به سته زمانه حهیران ماوه.

دوو روژ به لا و مهینه تی چیژت و تووشی سهختی هات. سیه هم روژ
خه و دایگرت و ده ئاو کهوت.

دواى شهو و روژيک کهوته بهستين و له ژيان نيوهگيانتيکى مابوو. دهستی به خواردنی گه لای درهخت و بنی گژوگیا کرد هتا هیژيکى هاتهوه بهر. ریی بیابانی گرته بهر و نه وهند رویشته هتا تینوو و بیتاقته گهیشته سهر چالوویک که تاقمییک له دهوری کو ببونوه و شهر بهیهک ناویان به پوولیک دهخواردهوه. لاهو پوولی نه بوو، داواى کرد و خوئی فهقیر کرد. رهحمیان پینه کرد. ویستی به زور بیستی، شالوویان بو برد و تیاننه لدا و بریندار بوو.

به ناچار وه شوین کاروانیک کهوت و رویشته. شهو گهیشته شوینیک که مهترسی ریگریان هه بوو. بینی که کاروانیهکان له رزیان تیکه وتوه و دلیان به مهرگ نه سپاردوه. کوتی « مهترسن که یهک منم و به تهنها په نجا پیاو دهخم و لاهوکانی دیکهش دهست دهکه نه وه! »

که نه مهی کوت کاروانیهکان به خو هه لکیشانی دلگهش بوون و له هاوده می دلخوش، به زواد و ناو دهستیان گرت.

لاو ناگری گه دهی بلتسهی دها و تاقتی برابوو. چهند پاروویهکی به ئیشته خوارد و چهند قومی ناو به سهر داکرد هتا دیوی دهروونی نارامی گرت و خهوت.

پیره میردیکی دونیادیده له م نیوه دا کوتی « دوستان! من لهو ریزانهی ئیوه پتر دهترسیم هتا ریگرهکان. ههروهکی دهگیرنه وه: عه ره بییک چهند دره می پاشه کهوت کرد بوو. شهو له ترسی جهرده له مال خهوی لیته ده کهوت. یهک له دوستانی هینا لای خوئی هتا سامی ته نیایی به دیداری نه بشکی. چهند شهویک هاودهم بوون هتا پهی به رازی درمهکان برد. بردی و خواردی و سه فهری کرد. به یانی عه ره بیان دیت گریان و رووت. کوتیان « حال چیه، مه گهر دز درمهکانی بردی؟ » کوتی « ناوه للا ریزان بردی! » چووژانن که نه مهش له ریگران نه بی که به دانسته

ناردبیا نه ته نیو ئیمه هه تا کاتی دیاریکراو خه بهریان بکا؟ وا به
مه سله حهت ده زانم که به خه وتوویی جیی بهیلین و برۆین! «
لاوهکان ته گبیری پیریان به دل بوو و ترسیان له لاو رینیشته،
بارگه یان پیچاوه و لاویان خه وتوو جی هیشت.

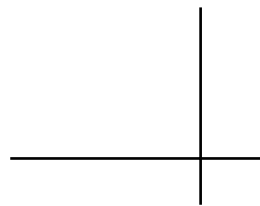
هه تاو له شانی دابوو که وه ناگا هاته وه. سه ری هه لئنا و بینی کاروان
رۆیشته وه. به سته زمانه گه لیک گه را و ری ده جیگه یه که نه که وهت. تینوو و
بی ئه نوا رووی له خاک نا و دلی له فه وتان و ده یکوته:
« کی هه یه بدوینی منی بیچاره / ناواره ده زانی حالی ناواره »

فه قیره له وه قسانه دابوو، کوره شایه که که بو راو له له شکر دوور
که وتبووه له بان سه ری وه ستابوو، بیستی و سهیری سه ر و سیمای
ده کرد. رهنگی رواله تی پاک و رهنگی حاله تی خه راپ. پرسی « خه لکی
کوئی و چۆن ریت که وتوته ئیره؟ »

هه ندیک کاره سات که به سه ری هاتبوو بوئی گپراوه.
مه له کزاده به زه ی به حالی شری داها، خه لات و نیعمه تی دایه و
باوه ریپیکراویکی ده گه ل نارد بو شاره که ی خوئی.

باوک له دیتنه وه ی شادان بوو و شوکری سلامه تی کرد. شه و ئه وه ی
که به سه ری هاتبوو: له حاله تی که شتی و زولمی که شتیوان و خه لکی
گونده له سه ر چالوو و غه دری کاروانی بو باوک ده گپراوه.
باوک کوئی « کورم! کاتی رۆیشتن نه مکوت ده سبه تال دهستی دلیری
به ستراره و په نجه ی شیریی شکاو؟ »

کور کوئی « بابه! هه تا ره نج نه به ی، گه نج نابهی و هه تا گیان له خه ته ر
نه خه ی، زه فه ر به دوژمن نابهی و هه تا ده نک نه پرژینی، خه رمان
هه لئاگری؛ نابینی به م ره نجه که مه چه نده راحه تیمم ده ست خست و به
جزوو یه که که چیژتم چه نده م هه نگوین کو کرده وه؟

غه‌وواس بفرکری له زاری نه‌هه‌نگ

مرواری ناگا هه‌روا به جه‌ه‌نگ

به‌رداشی ژیرین جووله‌ی نیه، ناچار هه‌لگری باری گرانه. «

باوک کوتی « کورم! ئەمجاره فه‌له‌ک یارمه‌تی دای و به‌خت رووی
لینای که خاوه‌ن ده‌وله‌تیک گه‌یشت و پیتی به‌خشی و تیشکانی قه‌ره‌بوو
کردی و وه‌ها هه‌لکه‌وتیک نادره و له‌سه‌ر نادر حوکم نادرئ؛ ئامان به‌و
ته‌ماحه‌ جاریکی دیکه‌ ته‌ماحکار نه‌بی.

راوچی هه‌میشه‌ ناسک راو ناکا

هه‌ربینا دیتت پل‌سینگ راوی نا

« وه‌ها که پادشایه‌کی پارس، نه‌قیمیکی گرانبایی ده‌ قامک دابوو.
جاریک بو‌سه‌یران ده‌گه‌ل چه‌ند له‌ نزیکانی چونه‌ موسه‌للای شیراز.
فه‌رمووی هه‌تا ئەنگوستیله‌ له‌سه‌ر گومبه‌ز داکه‌ن، تیری هه‌رکه‌س له
ئالقه‌ی ئەنگوستیله‌ تپه‌ری، نه‌قیم هی‌ئو ده‌بی. به‌هه‌لکه‌وت چوارسه‌د
تیراوێژ که له‌ خزمه‌تی دابوون، گشتی خه‌تایان کرد مه‌گه‌ر مندالیک له
سه‌ربانی میوانخانه‌یه‌ک که بو‌یاری تیری بو‌هه‌ر لایه‌ک ده‌هاویشت، بای
سه‌با تیره‌که‌ی له‌ ئالقه‌ی ئەنگوستیله‌ تپه‌راند و خه‌لات و به‌راتی پیدرا و
نه‌قیمی پیبه‌خشرا.

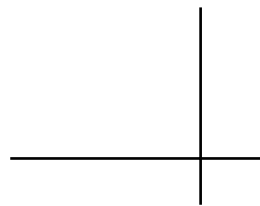
« کور تیر و که‌وانی سووتاند.

« کوتیان « بو‌وات کرد؟ »

« کوتی « هه‌تا هونه‌ری یه‌که‌م ئەبه‌د بمینی! »

له‌ ده‌رویشیکم بیسته‌وه‌ که: له‌ ئەشکه‌وتیک په‌نای گرتبوو و ده‌رگای له
سه‌ر ئەه‌لی دنیا به‌ستبوو و ملووک و مالدار له‌به‌ر چاوی هیممه‌تی ئەو

شکو و شهوکه تیان نه مابوو.

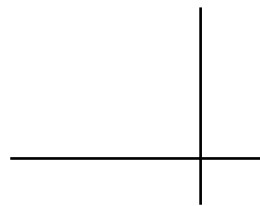
یهک له ملووکى ئەو مهلبهنده ئیشاره‌ی دا که چاوه‌پروانى له که‌ره‌مى
پیاوانه وه‌هايه که نمه‌کمان ده‌گه‌ل بکا.

شیخ ره‌زای دا به حوکمى ئەوه که قه‌بوو‌لی ده‌عوه‌ت سوننه‌ته.
رۆژى دوايى مه‌له‌ک بۆ دواى لی‌بوردين له زه‌حمه‌ت کیشانى چوو.
ده‌رویش له به‌رى هه‌ستا و باوه‌شى پيداگرت و لوتفى پیکرد و په‌سنى
کرد.

که رۆیشت یه‌ک له ئە‌سحاب له شیخى پرسى « ئەوه‌نده ریزه‌ی که
ئهم‌رۆ تو له پادشاهات گرت، به پچه‌وانه‌ی عاده‌ت بوو و قه‌ت نه‌مبینه‌وه؟ »
کو‌تى « نه‌تیستوه که ده‌لین: له سه‌ر سه‌ره‌ی هه‌رکه‌س دانیشه‌تى، له
سه‌رت واجبه له به‌رى هه‌ستى؟ »

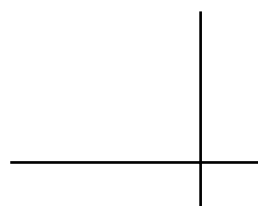

∧∧

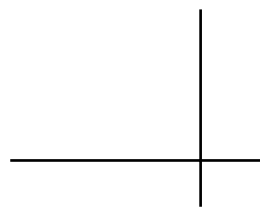

بەشى چوارەم

سەبارەت بە فايدەس خامۆشى

9.

به دۆستیکم کوت « هۆی قسه نه کردنم له بهر ئه وهیه که گه لیک جار
قسه ی باش و خراپ به سهر زمان دا دین و دیده ی دوزمن جگه له
خراپه ی نابینئ! »
کوتی « دوزمن وا باشتره که چاکه ی نه بینئ. »

تیشکی زێرینی سه رینچاوه ی خۆر
ناحه زه گه لیک له لای مشکی کۆر

بازرگانیک هه زار دیناری زهره ر ویکهوت. به کورپی کوت « نابئ ئه م
قسه یه لای کهس باس بکه ی. »
کوتی « بابه! فه رمانی تۆیه و نایلیم، به لام دهمه وئ فایده کهم
لێده رخه ی که: مه سه له هته ی شارده وه ی چیه؟ »
کوتی « هه تا به دبه ختی نه بیته دوو. یه ک نوقسانی دهمایه و مال،
ئه ویتتر پێخۆش بوونی هاوسا و جیرانمال. »

لاویکی زانا، خاوه ن گه لیک هونه ر و خۆپاریز له خده ی ناتهرز، که له
کۆرپی زانایان داده نیشته، دهمی دهبه ست.
جاریک باوکی کوتی « کورم! تۆش له وه ی که دهیزانی، بیلئ! »

کوئی « دترسم پرسیار بکن لهوهی که نایزانم و شهرمهزار بم! »

زانایهکی مهزن دهگهل بیدینیک تووشی بهحس هاتن و به بهلگه
پینیهوهستا؛ بهزی و گهراوه.

کهسیک پییکوت « تو بهو هموو فهزل و ئهدهبه، بهلگهت بو بیدینیک
نهبوو؟ »

کوئی « زانستی من قورئان و حدیس و قسهی مهشایخه و ئهو بروای
بهمانه نیه و ناییسی؛ من بیستنی کفری ئهوم بو چیه؟ »

جالینوس گهوجیکی بینی پیسیری زانایهکی گرتوه و سووکایهتی
پیدهکا.

کوئی « ئهگه لهوه زانا با، کاری دهگهل نهزانان نهدهگهیشته
ئیرهکانه. »

جوینی دا زمان پیسیک به پیاوئیک
کوئی راوسته گویم لیبگره تاوئیک
خراتر لهو قسانهم وا دهلیی تو
که عهیبی من نه تو نازانی وهک خو

سهجانی وائل - یان له فهساحهت به بیهاوتا داناوه، به حوکمی ئهوه
که ئهگه سالییک قسهی کردبا، لهفرزیکی دووپات نهدهکردوه و ئهگه ریش
پیش هاتبا به شیوهیهکی دیکه دهریدهبری.

قسسه هه‌رچه‌ندی خو‌ش و شیرین بئ
ئه‌گه‌ر به‌جئ و پوخت و به‌تین بئ
پتر له جارئک مه‌یئتی به هه‌رکه‌س
وه‌ک هه‌لوا جارئک ده‌یخو‌ن ئیدی به‌س

له زانایه‌کم بیست که ده‌یکوت « قه‌ت که‌س نه‌زانئیی خو‌ی ده‌نابریئ
مه‌گه‌ر کاتئک که که‌سیئکی دیکه له قسه دایه، ئه‌و خو‌ تیه‌ه‌لده‌کوئتی و
ده‌ست ده‌کا به قسه . »

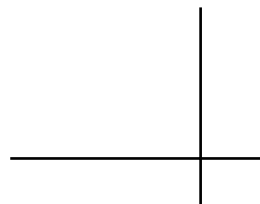
چه‌ندکه‌س له به‌نده‌کانئ مه‌حموود له **حه‌سه‌نی مه‌یمه‌ندی** - یان پرسئ
« سو‌لتان ئه‌مرۆ چی پیئکوئتی له فالان مه‌سله‌حه‌ت دا؟ »
کوئتی « پیئموایه ئیوه‌ش ده‌یزانن! »
کوئتیان « ئه‌وه‌ی به تو‌ی ده‌لئ، به وه‌کی ئیئمه‌ی ره‌وا نابینئ! »
کوئتی « به حوکمی ئه‌وه که ده‌زانئ نایگئرمه‌وه، که‌وایه بو‌ ده‌پرسن؟ »

له کرینی مائیک دوودل بووم، جووله‌که‌یه‌ک کوئتی « من له کوئخاکانئ
ئه‌و گه‌ره‌که‌م. باسی ئه‌و ماله له من پرسه که: هیچ عه‌یبئ نیه! »
کوتم « جگه له‌وه‌ی که تو‌ دراوسئیی منئ! »

شاعیرئیک چوو لای سه‌رۆکی دزان و شیئعیرئیکی پیئه‌لکوئت.
فه‌رمووی هه‌تا جلی له به‌ر دا‌که‌نن و له دئ ده‌ری بکه‌ن.

بهسته زمان روت به سه رما دا ده ریشته که سه گ راویان نا . ویستی
دهست بداته بهرد و بهری سه گانی پیبگری، که زهوی بهستبوی.
داماو کوتی « ئه وه چ خه لکیکی بیژوون، بهردیان بهستوه و سه گیان
بهرداوه. »

سه رۆک له ده لاقه وه بینی و بیستی و پیکه نی.
کوتی « ئه ی زانا شتیکم لی داوا بکه! »
کوتی « جلی خۆم ده ویته وه ئه گهر خه لاتم بکه ی! »
هیواداره مرۆف به خیری کهس و کار
هیوام به خیری تو نیه مه مده نازار

سالاری دزان به زهیی پیداهات و جلی بو نارده وه و که ولکیکی له
سه ر دانا و چه ند دره می کیش.

ئه ستیره ژمی ریک هاته وه مال پیاویکی بیانی ده گه ل ژنه که ی تیکه لاه
بینی.
جوین و قسه ی پیسی پیدا و هات و هه را هه ستا.
خاوه ندلیک که به وه ی ده زانی کوتی « تو چووزانی له ئاسمان چ
قه و ماوه / که نازانی کیت ده نیو مال خزاوه »

خه تی بیکی ده نگناخۆش خۆی پی ده نگخۆش بوو و له خۆوه دهنگی
هه لدینا. ده تکوت قره ی قه لی ده قورگ دایه یا ئایه ی ان انکر الاصوات،
شایه نی ئه وه.
خه لکی گوند له بهر پله یه ک که هه یبوو، ره نجیان ده کیشا و ئه زیه ت

کردنیان به مهسلهحت نهدهزانی. ههتا، خهتیبیکی ئه و ناوچهیه که
دوژمنایهتییهکی شاراوهدیان ههبوو، جاریک بۆ سهردانی هاتبوو کوتی
«خهونیکم پپوه دیوی، خیر بی!»

کوتی «جت دیوه؟»

کوتی «وههام دیت دهنگیکی خوشت ههبوو و خه لک له قسهت
راحت.»

خهتیب ههندیکی بیر لیکردهوه و کوتی «مه بارهک خهونیکت دیوه، که
منت له عهیبی خو ئاگادار کرد. دهرکهوت که دهنگیکی ناخوشم ههیه و
خه لک له هاواری بهرزی من له رهنج دان. تۆبه م کرد له مه بهدوا خوتبهی
نه لیم مهگهر به دهنگی نزم.»

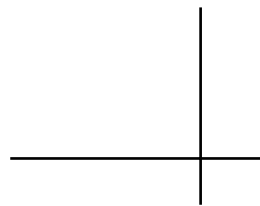
کهسیک له مزگهوتی سنجار بانگی دها به دهنگیک که گویدیران لپی
ببزار بوون. خاوهن مزگهوت میریکی عادلی دلپاک بوو، نهیدهخواست دلی
بیشینی. کوتی «ئهی جوامیر! ئه و مزگهوته بانگدهری کۆنی ههیه،
هه رکام پینج دینارم بۆ بریونهوه. تۆ ده دینارت ددهمی ههتا بچی
جیگهیهکی دیکه.»

له سه ر ئه م قسهیه ریککهوتن و رویشت. دواي ماوهیهک له گوزهریک
تووشی میر هات و کوتی «ئهی میر! له کیست چووم به ده دینار له و
شوینهت دهر کردم. له م شوینهی ئیستام بیست دینارم ددهنی ههتا بچه
جیگهیهکی دیکه و ناچم!»

میر له پیکه نیان دلی له خو بۆوه و کوتی «ئامان! وهریمهگره ههتا به
پهنجای رازی نهین!»

دهنگناخووشیک به دهنگی بهرز قورئانی دهخویندهوه. خاوه ندلیک به

لاى دا تىپەرى.

كوتى « مووچەى تۆ چەندە؟ »

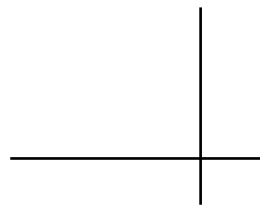
كوتى « ھىچ! »

كوتى « كەوايە بۆ ھىندە زەحمەتى خۆت دەدەى؟ »

كوتى « بۆ خاترى خودا دەيخوینم! »

كوتى « بۆ خاترى خودا مەيخوینتە!

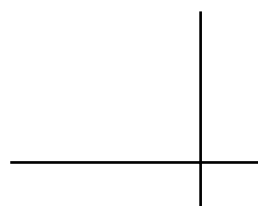
گەر تۆقورئان ئاوا بخوینى دەبرى برەوى موسلمانى »

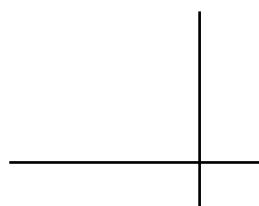
به شی پینجه م

سه باره ت به عشق و جهوانی

۹۷

۹۸

له حهسهنى مهيمهنديان پرسى « سولتان مهحموود چهندين بهندهى
خاوهن جهمالى ههيه كه ههركام شازى جههانن. چونه مهيل و مهحبهبتهى
بو هچكاميان نيه نهوهند دهگهل ئهياز كه جوانيهكى وههاى نيه؟ »
كوتهى « ههچى بهر دل بكهوى، له بهر چاو جوان دهنوينى! »

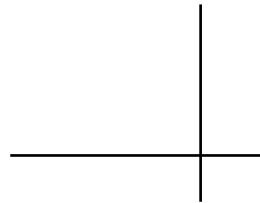

دهگيرنهوه:

خواجهيهك بهندهيهكى بيهاوتاي جوانى ههبوو و به پيى دوستايهتى و
دينداريى نهزهري پيههبوو.
به يهكيك له دوستانى كوت « حهيف نهو بهندهيه، بريا بهو جوانى و
شهمايلهى كه ههيهتى زماندرىزيى و بي ئهدهبيى نهكرديا! »
كوتهى « براله! مادام له خوشهويستى دهنويى، چاوهروانى خزمهت
نهبي. چونكه كاتيک ئاشق و مهعشووقايهتى بيته مهيدانى، مالك و
مهملووك نامينى.

پارسايهكم بينى به مهحبهبتهى كهسيك گرفتار، نه تاقتى سهبر و نه

توانایی گوشتار. ئەوەند که سەرکۆنەیی کرا و سزای درا، تەرکی گیرۆدەیی
نەدەکرد.

جاریک لۆمەم کرد و کوتم « ئەقلی نەفیسست چی لێهات که نەفسی
خەسیست زال بوو؟ »

ماوەیهک چوو نێو فکروهه و کوتی
« سولتانی ئەشق له هەرکوی دەرکهوت
هیزی بهزیوی تهقوا کز دەرکهوت
پاکداوین و پاک چۆن بژی کهسیک
سەرتاپای چهپەل دە لیتە و قور کهوت »

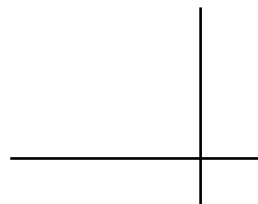
له بیرمه زوو، من و دۆستیک وهک دوو ناوکی چواله‌ی نێو چهقاله‌یهک
هاو دەم بووین. له پیر غه‌یبه‌تیک رووی دا. دواى ماوه‌یهک که گه‌راوه، تووره
بوو که « لهم ماوه‌یه دا قاسیدیکت نه‌نارد؟ »
کوتم « حه‌یفم هات دیدەى قاسید به‌ جه‌مالی رووی تو روون بی و من
مه‌حرووم! »

که‌سیک، به‌ دۆستیکی که ده‌میک بوو نه‌یدیتبوو کوتی « له کوئی که
موشتاق بووین؟ »
کوتی « موشتاق بوون باشته له مه‌لوولی! »

له زانایه‌کیان پرسى « که‌سیک ده‌گه‌ل مانگاسایهک له خه‌لوه دا و

دەرگاگان داخراو و رهقیبان خهوتوو و نهفس داخواز و شههوت زال، تو
بلی به قهوهتی پاریزگاری به سلامت دهرچی؟»
کوتی « ئهگهر له دست مانگاسایان به سلامت دهرچی، له دست
به دگۆیان دهرناچی. »

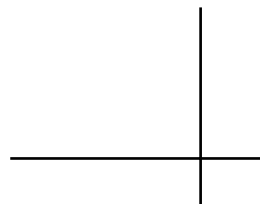
دهکری وه شوین کاری خو که وتن
ناکری زمانی خه لک بهستن

که سیک ژنی خاوه نجه مالی مرد و خه سووی خه رفاوی له بهر ماری له
مال نیشه جی ماوه.
پیاو له ئاودهنگی به گیان رهنجاو و له هاوده می ناچار، ههتا
دهسته یهک ناسیاو بو سهردانی هاتن.
یه گیان کوتی « چۆنی له فیراقی یاری ئازیز؟ »
کوتی « نه دیتنی خیزان هینده له بهر سهخت نیه، که دیتنی خه سووم! »

سالیک مه هه ممه دی خاره زمشا، دهگه ل خهتا بو مه سه له هه تیک
سولخی کرد.
چوومه مزگه وتی کاشغهر. کوریکم بینی نه حویی، به ژن زراو و گه لیک
جوان.
پیشه کی نه حوی زه مه خسه ریی به دهسته وه بوو و دهیخوینده وه: ضرب
زید عمروا و کان المتعدی عمروا (زهید له عومرویی دا و عومرو ته عه دای
لیکراوه و مه زلووم بوو!)

کوتم « لاوؤ! خارهم و خهتا ئاشت بوونهوه و زهید و عومرؤ ههروا
شه‌پانه.

پتکه‌نی و له زنده‌که‌ی پرسیم.

کوتم « خاکی شیراز! »

کوئی « له قسه‌کانی سه‌عدیی چت پتیه؟ »

کوتم

« دلت که مه‌یلی به نه‌حو کرد

ره‌نگی سه‌بری له دل مه‌حو کرد

دلی بیچاره‌م نیچیر و سه‌ید

من خه‌ریکی تو، توش عومرؤ و زهید »

به‌یانی که ته‌مای رویشتمان گرت، پتیا نکوتبوو که « فلانی

سه‌عدیه! »

به هه‌لینگ دان هات، که‌ره‌می نواند و مه‌خابنی خوارد که ئەم ماوه‌یه

بوچ نه‌تکوت که « منم! » هه‌تا به شوکرانه‌ی پیوقه‌ده‌می گه‌وره‌پیاوان،

خزمه‌تیکم نواندبا؟ »

کوتم « هه‌تا تو هه‌بی له من ده‌نگیک نایه که منم! »

کوئی « چ ده‌بی گه‌ر ماوه‌یه‌ک له‌م مه‌لبه‌نده به‌سه‌سییه‌وه هه‌تا له

خزمه‌تتان فایده‌وه‌رگرین؟ »

کوتم « ناتوانم، به حوکمی ئەم هه‌کایه‌ته: گه‌وره‌یه‌کم دیت له کو‌سار.

قه‌ناعه‌تی کردبوو به غار. کوتم « بو‌ده‌رناکه‌وی له شار. بو‌راباردن

جاروبار؟ » کوئی « له‌وی په‌ریرووی لووس گه‌لیکن. زه‌وی که خزی فیل

ده‌خلیسکی » ئەوه‌م کووت و سه‌ر و رووی یه‌کترمان رامووسی و

مالا‌واییمان کرد. »

خه رقه پۆشیک له کاروانی حیجاز دهگهڵ ئیمه بوو. میریکی عه ره ب
 سه دیناری پێبه خشی هه تا بیکاته قوربانی.
 ریگرانی خه فاجه له کاروانیان دا و پاکیان برد.
 بازرگانه کان دهستیان به گریان و پارانه وه کرد و هاواری بی فایده.
 مه گه ئه وه دهرویشه سالحه که له سه ر حالی خوی بوو و گوپرانیکی به
 سه ر دانه هات.

کوتم « دياره هی تۆیان نه بردوه؟ »

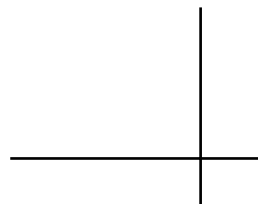
کوتمی « با! به لام من دلّم پتوهی نه بوو که له جیایی دا دل بریندار بم! »
 کوتم « ئه وهی که کوتم شیایوی حالی منه. تافی لاوه تی دهگه ل
 جه وانیک به ینم هه بوو، دوستایه تییه کی وا که قوبله ی چاوم جه مالی ئه و
 بوو و سوود و ده سمایه ی عومرم ویسالی ئه و. نه کاو پتی وجوودی له
 قوری ئه جه ل روچوو. دووکه لی جیایی له مالباتی هه ستا. گه لیک روژ
 ده چوومه سه ر خاکه که ی و بو وینه له فه راقی دا کوتم:

بریا ئه و روژه ی درکی ئه جه ل له قاجت چه قی
 دهستی فه لک تیغی غه داری دابا له سه رم
 هه تا چاوم نه یدیسا ئه م روژه جه هان بی تو
 ئه وه منم له سه ر گوپری تو خاک وه سه رکه رم

دوای جیایی ئه و ته مام گرت و به لینم دا که ماباقی ژیان فه رشی
 هه وه س بپچمه وه و هاوده میی که س نه که م. «

بو میریکی عه ره ب، هه دیسی مه جنوونی له یلا و حالشیوانی ئه ویان

گیڙاوه که سه ره پرای ژیری و زانایی سه ری له بیابان ناوه و نه قلی ده که لله ی دا نه ماوه.

فه رمووی هه تا حازری بکه ن و دهستی به لومه ی کرد که « له شه رهی نه فسی ئینسان دا چ که موکوورپیه کت دیت که خووی درنده کانت گرتوه و ته رکی ئاموشوی خه لکت کردوه؟ »

کوئی « بریا لومه که ر جاریکی دیتبا، هه تا له عوزرم تیگه ییا - هه تا هه قیقه تی مانا، گه واه با له رواله تی داوا! »

میر مه یلی موتالا کردنی جه مالی له یلی به دل داهات - که چ روخساریکه هوی هه لایساندنن چهن دین فیتنه.

فه رمووی ته له بی بکه ن.

به هۆزه کانی عه ره ب دا گه ران. هینایان. لای میر له هه ساری سه را رایان گرت.

میر سهیری شکل و شه مالی کرد. که سیکی دیت ره شتاله، باریکه له. سووک هاته به رچاوی. به حوکمی نه وه که که مترین خزمه تکاری هه ره مه که ی به جه مال له و پیشتر بوو و له و رازاوه تر.

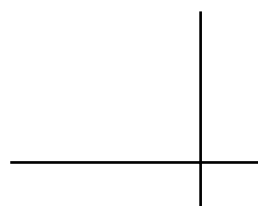
مه جنوون تیژ تیگه یشت. کوئی « له ده لاقه ی چاوی مه جنوونه وه ده بی سهیری جه مالی له یلا بکه ی هه تا تیشکی رازی نهوت لیده رکه وی. »

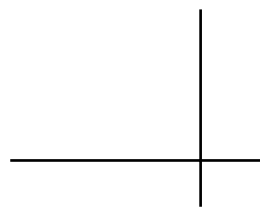
بهشی شهشهم

سهبارت به زهعف و پیریسی

۱.۵

1.7

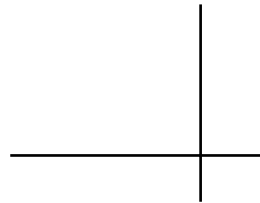

دهگه‌ل تاقمیک زانا له مزگه‌وتی جامیعی دیمشق به‌حسمان ده‌کرد که
لاویک وه ژوور که‌وت و کوتی « که‌س هه‌یه فارسی بزانی؟ »
زۆربه‌یان ئیشاره‌یان به من دا .
کوتم « خیره؟ »

کوتی « پیریکی سه‌دوپه‌نجا سا‌له له گیانه‌ل‌لا دایه و به زمانی فارسی
قسه‌یه‌ک ده‌کا و ئیمه تینا‌گه‌ین. ئه‌گه‌ر به که‌رهم زه‌حمه‌ت بکیشن
حه‌قده‌ستت ده‌ده‌ینێ چونکه وه‌سیه‌ت ده‌کا . »

که گه‌یشتمه سه‌ری ده‌یکوت:
« که‌تم به د‌لی خو‌م پشوویه‌ک بده‌م
مخابن گیرا به‌ری هه‌ناسه
جه‌خار له خوانی رازوه‌ی ته‌مه‌ن
دوو پارووم با‌دا کوتیان به‌سه »
مانای ئه‌و قسه‌م به عه‌ره‌بی به‌وان ده‌کوت و سو‌رما سه‌ریان له ته‌مه‌نی
دریژ و تاسه‌ی ژیان .

کوتم « چۆنی له‌م حاله‌ته‌ دا؟ »
کوتی « چ بلیم؟
نه‌تدیوه‌ چ ئیشیک ده‌گاته‌ که‌س
له زاری ده‌رده‌کیشن یه‌ک ددان

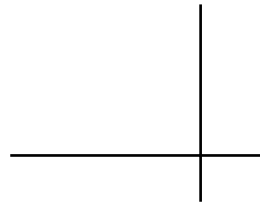
قیاس بکه چ حالیکه نه ودهم
رووحی شیرینت دهردهچی له گیان «

کوتم « بیری مهرگ له خه یال دهرکه و گومان به سهر تهبعهت دا زال
مهکه، که فهیله سووفانی یوونان کوتوویانه: مهزاج ههرچهند راستیش بی،
هوئی مان نیه و مهرهز ههرچهند سامناک بی هوئی فهوتانن نیه! نهگهر
دهفه رمووی ته بیبیک بانگ بکه م هه تا چارهت بکا؟ »

چاوی کردهوه و پیکه نی و کوتی
« ته بیبی زیرهک چه پله ی لیده دا
دهبینی هه ریف خه رفاو له جی دا
ته رباب خه ریکی نه قشی هه یوانه
بنچینه ی مائی دهرهست ویرانه
پییر ده نالینن ئاویلکه ی ددها
پییریزن رۆنی له پاچه ی ددها
مهزاج که تیکچوو، بهرگری ناکا
نه نوشته ی مهلا، نه دوعا و دهوا »

پیره میردیک دهگیپراوه که: کچیکم خواست.
پهردووم به گول رازندهوه و ته نیا له خه لوه دا، دهگه لی دانیشم و دل و
دیده م پیسپارد و شهوی دریز نه دهخه وتم و نوکته و نه زیله م بو دهگیپراوه
هه تا خووم پیبگری و نه سله میته وه، بو وینه پیمده کوت: بهختی بلندت یار
بوو و چاوی بهختت بیدار که تووشی پیریکی وهک من بووی پر، پوخته،
دونیادیده، له سه رهخو، سارد و گهرم چیشتوو، چاک و خراپ دیتوو که
ههقی قسه دهزانی و شهرتی پهیمان به جی دینی، دلآوا و میهره بان،
خوش تهبع و شیرنزمان. تووشی لایک نه بووی سه سه ری، بیربلاو،

که‌لله‌ره‌ق، وازوایی که هه‌رده‌م ریگایه‌ک بگری و هه‌رسات رایه‌ک بگوری و هه‌رشه‌و له شوینیک رابویری و هه‌رپوژ یاریک بگری، به پیچه‌وانه‌ی پیران که به ئه‌قل و ئه‌ده‌ب ده‌ژین نه به شیوه‌ی جه‌هلی جه‌وانی.

کوتی: ماوه‌یه‌ک به‌م شیوه‌یه‌ قسه‌م کرد و پیمو‌ابوو که دلی که‌وته ده‌ستم و بووه به نیچیرم. له‌پر هه‌ناسه‌یه‌کی ساردی له ناخه‌وه هه‌لکیشا و کوتی « ئه‌وه‌نده قسه‌ی که کردت ده ته‌رازووی ئه‌قلی من دا هاوسه‌نگ نیه ده‌گه‌ل ئه‌و قسه‌ی که له دایه‌که‌نم بیست که ده‌یکوت: ژنی جحیل وه برکی بکه‌وی تیری، باشتره له پیری. »

به‌گشتی ئیمکانی سازان نه‌بوو و گه‌یشته دابران. که عۆده‌ی ته‌واو بوو، له کورپکیان ماره کرد تیژ و نیوچاوانتال و ده‌ستبه‌تال. زولم و زۆری لیده‌کرا و سه‌ختی و کویره‌وه‌ری ده‌چیت و هه‌روا شوکری نیعمه‌تی هه‌قی ده‌بژارد که « ئه‌له‌م‌لای له‌و عه‌زابه سه‌خته خه‌له‌سیم و به‌م نیعمه‌ت و به‌خته گه‌ییم! »

میوانی پیریک بووم له دیاربه‌کر که سامانیکی زۆری هه‌بوو و کورپکی خو‌ش‌روو.

شه‌ویک هه‌کایه‌تی کرد: من به عومری خو‌م جگه له‌و منداله‌م نه‌بوه. داریکه له‌م ئاقاره زیاره‌نگایه. خه‌لک بو زیاره‌ت ده‌چنه وی، گه‌لیک شه‌و له هه‌ق پاراومه‌وه هه‌تا ئه‌و منداله‌ی پیبه‌خشیم. بیستم که کوره‌که‌م به چیه به ئاوالانی ده‌کوت « چ ده‌بوو من زانیبام ئه‌و داره له کوپیه هه‌تا دوام کردبا و باوکم مردبا؟ »

خواجه شادان که کورم ئاقل و ژیره، کور به ته‌وسه‌وه: باوکم خه‌رفاو و پیره.

روژیک به غرووری جه‌وانی خیرا ریم بری و شه‌و له مله‌یه‌ک پیم شل

بوونهوه .

پیره میړدیک له دواي کاروان هات و کوتی « بو نوستووی که جی
خه وتن نیه؟ »

کوتم « چۆن برۆم، که پی روینم نیه! »
کوتی « ئەمەت نه بیستوه که خاوه ندلان کوتوویانه: رویشتن و
هه لئرووشکان باشته له هه لاتن و پسان؟ »
ئەي تاسه باری مه نزل رامه که
په ندی من ده کار بیته و په له ی مه که
ئەسپی بده و مه و دایه که هه لینگ دده
و شتر سه بر ده روا و په یته په یته

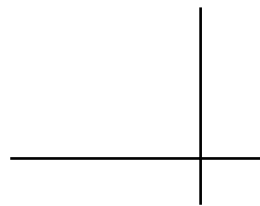

لاوچاکیکی چوست، خوینشیرین، زمانشیرین له کوپی عهیشی نیمه
دابوو که هیچ غه میکی به دل دانه دههات و بزه له سه لئوی بزر نه ده بوو.
وا قه و ما ده میکی به کترمان نه دیت. دواي که دیتمه وه، ژنی خواستبوو
و مندالی خستبوو، نه مامی شادیی هه لپه رتاو و گوئی هه وه سی ژاکاوا!
پرسیم « چۆنی و ئەمه چ حاله؟ »
کوتی « له وه تی مندالم بوه منداله تییم نه کردوه! »

کاتیک به جهه لی جهه وانی به سه دایکم دا گوراند. دلئشاو له
سووچیک دانیشتن و به گریانه وه ده یکوت « مه گه مندالیته له یاد برده
وا زمانت درئژ کردوه؟ »

دایکیکم بینی له کوپی خوپی
مه روانه نیستات که شیره کوپی

گەر له بىرت با چووک و ساوا بووى
فه قىير و زهليل له باوه شما بووى
هه لئنه دينا دهنگت له سههر من
که تو وهک شىرى و نه من پيرهژن

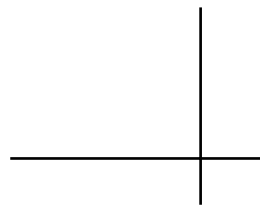

دهوله مه ندىكى له چهر كورىكى نه خوشى هه بوو. پياوچاكان پىيانكوت
«مه سهله هت نه وهيه كه بو خاترى نه و قورئانى خه تم بكهى يا قوربانى
بكهى.»
تاويك بىرى كرده وه و كوتى «په رتووكى په رپووت باشته ره له ميگه لى
دوور!»
خاوه ندىك بىستى و كوتى «خه تمه كهى له بهر نه مه هه لىژارد كه قورئان
له سهرى زمانه و زير له بنى گيانه!»

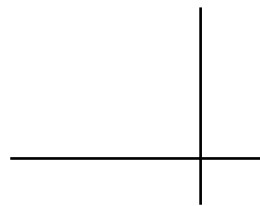

به پيره مېردىكيان كوت «چما ژن ناخوازي؟»
كوتى «ده گه ل پيرىژنانم عه يش نيه!»
كوتيان «گه نج بخوازه كه گه نجت هه يه!»
كوتى «من كه پيرم ده گه ل پيرىژن هه لئناكه م، نه و كه گه نج بى ده گه ل
منى پير چلۆن دوستايه تى ده گونجى؟»

زير نا زورى گه ره كه بووك
گيژه رى ته نهك توورى بووك

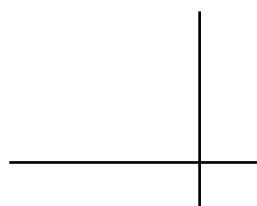

112

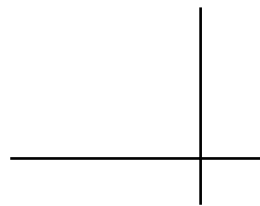

بهشی جهوتم

سهبارت به تهسیرس تهربیهت

۱۱۴

وهزيرټك كورټيكي گهوجي هه بوو، نارديه لاي زانايهك كه « ئه وهم بو
 تهرييهت بكه، به شكهم ئاقل بي! »
 ماويهك ته علمي دا و كهلكي نه بوو.
 كه سيكي نارده لاي باوكي كه « ئه مه ئاقل نابي و مني شيت كرد. »

كهري عيسا ببه نه مه ككesh گهر
 بگهرټه وهش هه مان كه ره هه

زانايهك كورپهكاني نه سيحهت ده كرد كه « گيانهكاني بابهي! هونهر
 فير بن كه ملك و دهولتهتي دونيا بو بهقا نابن و زيرو و زيوله سهفهرا دا
 خه تهرن. يا دز تيگرايي دهبا يا خواجه بهره بهره دهخوا. به لام هونهر
 كانياوي پر له ناوه و دهولتهتي هه رماو. ئه گهر هونهر مه ند له دهولتهت
 بكهوي، نه غه مه كه هونهر له نه فسي خوي دا دهولتهته. روو له ههركوي
 بكا، قه دري دهگرن و وه سهري دهخه ن، بي هونهر بهرماوي دهدهني و
 نه كبه تبي دهبيني. »

يهك له زانايان، ته علمي مه له كزاده يهكي ددها و بي ئه نديش ليديه دا و

زهجری زۆری پیده دا .

جاریک کور له زهختی زۆر سکالای برده لای باوک و جلی له لهشی
زامداری دادری .

باوک کزهی له جهرگ هات . به مامۆستای کوت « هیچ کوره رهعیهتیک
وهها ئهزیهت و ئازار نادهی که دهگهڵ کورهکهی من دهیکهی ، هۆیهکهی
چییه؟ »

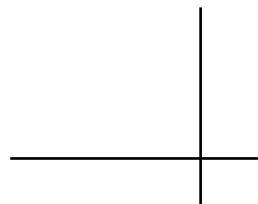
کوتی « هۆیهکهی ئهوهیه که : ههموو خهڵک به گشتی و پادشاکان به
تایبهتی ، دهبی قسهی ریکوپیک بکهن و ههلسوکهوتی دروست . له بهر ئهوه
که ههرچی به زمانی ئهوان دابی زار به زار دهیگیژنهوه ، به لام قسه و
ئاکاری خهڵکی عهوام وهها وچهیهکی نیه ، کهوایه واجبه له سه
مامۆستای پادشازادهکان ، بۆ پاک بارهینانی ئهوان ههولێ پتر بدن ههتا
خهڵکی عهوام . »

پادشا بیرى جوانی فهقی و ولامی ریکی پهسهند کرد ، خهلات و بهراتی
پێبهخشی و پله و پایهی بهرز کردهوه .

مامۆستای مهکتهبیکم بینی له ولاتی مهغریب مرچ و مؤن ، تووره و
تۆسن ، زمانتال ، سهرسوالکهه ، ناباب ، که عهیشی موسلمانان به بینی
نهدهما و خویندنی قورئانی دلێ خهڵکی رهش دهکرد . کۆمهلیک کوری
دلپاک و کیژی داوینپاک به دهست زولمی گرفتار ، نه دهوێرن پێیکهتن و نه
دهبرن گوفتار ، جار لهپاتهی له رووی زینینی یهکیان رادهکیشا و جار
قاچی بلوورینی یهکی دی ئهشکهنجه دهدا .

به کورتی : بیستم که تاقمیک زاتی چهپهلیان بۆ دهکهوت و لیاندا و
دهریانکرد و مهکتهبهکهیان دا به پیاوچاکیکی بی ئازاری دل و دهروون
پاک که قسهی به حوکمی پێویستی دهکرد و جوینیک که بیته هۆی
ئازاری کهس له زاری نهدههاته دهه .

مندالەکان سامی مامۆستای پیشوویان له میسک چوو دەر و مامۆستای دووهەمیان فریشتەخوو بینی و یەک یەک بوونە دیو. لەبەر لەسەرەخۆیی ئەو دەستیان لە زانست هەلگرت و پتر خەریکی گەمە و یاری دەبوون و لەوحی نیوونوسراویان لە سەر و گوێلاکی یەکتەر دا دەشکاند.

دوای دوو حەوتوو بەو مزگەوتە دا تێدەپه‌پریم. بینیم دلی مامۆستای پیشوویان خۆش کردۆتەو و هیناویانەتەو.

بەراستی تیکچووم و لاهەلم کوت که « بوچی ئیبلیسیان کردۆتەو مامۆستای مەلاییکە؟ »

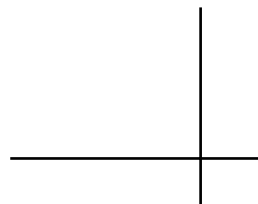
پیرەمێردیکی گەلیک گەریدە کوتی « پادشایەک کوری نارد بو مەکتەب. لەوحیکی زیوینی دایە که بە ئاوی زێر لە سەری نووسرابوو: چەپۆکی مامۆستا باشتەر لە چاکەیی باوک! »

پارسازادەیهک نێعمەتییکی بێپراوەی لە میراتی مامەکان پێگەیشیت. فسق و فجووری ره پیش گرت و دەسبلاویی کردە پیشە وەها که گوناھتیک نەما که نەیکاتەو و بادەیهک نەما که نەیخواتەو.

جاریک بە نەسیحەت پیمکوت « کورم! دەخڵ ئاوی خورە و عەیش ئاشی لە گەر، یانی زۆر خەرج کردن هی کهسیکه دەخلی فرەیی هەبی. - ئەگەر سالتیک نەباری بەفر و باران/ ویشک هەلدین هەموو چۆم و دەراوان - وای بە بەرژەوهند دەزانم ئەقل و ئەدەب بگری پیش و قومار و یاری وەلابنیتی که کاتیک فەرغانە تێپه‌پوێ تەنگانە دادی و پەژیوان دەبیەو! »

کور لەبەر بەزم و رەزم و خۆش و نۆش ئەم قسەیی نەگرتە گوێ و رەخنەیی لیگرتەم و کوتی « راحەتیی ئیستا تال کردن، لە ترسی مەینەتی سبەیی، دژی رای زانایانە. کهوایە چ غەم که لە سەرووی کۆری پیاویتی

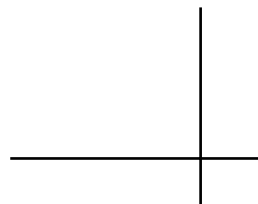
دانیشتووم و باسی جوامییری و دستبلاوییم زار به زار دهگهړئ؟ «
دیتم نهسیحەت وه خو ناگری و هەناسە ی گەرمی من کار ناکاته
ئاسنی ساردی، دەستم له نهسیحەت هەلگرت و قسە ی زانایانم ره چاو
گرت که کوتوویانه: ئەرکی خوټ به جی بینه ئەگەر قەبوولیان نهکرد
گلەبیت له سەر نیه! »

هەتا دوا ی ماوهیەک، ئەوهی که له نهکبەت به بیرم دا دەهات به چاو
بینیم که: پینە ی له سەر پینە دەدروو و سوآلی دەکرد پاروو پاروو.
دلم به بیچاره ی سووتا و به پیاوهتیییم نهزانی له وهها حالیک، لەشی
دەرویش به سەرکۆنه دارووشاندن و خوئی به سەر دا پزاندن. به دلی خوټ
کوت « بههار بهردارن گەلای سەر داران/ رووت و نهدارن ناچار به
زستان »

پادشایهک کوری دا دەست ئەدیب و کوتی « ئەمه کوری تویه. وهک
یهک له کورهکانی خوټ تهر بیهتی بکه! »
ئەدیب خزمەتی نواند و قەبوولی کرد.
چەند سالیک هەولێ دهگەل دا و نهگەیشته هیچکوی و کورهکانی
ئەدیب بهوپهړی فەزل و رهوانبیزی گەیشتن.
پادشا تییراخوری و لئی تووره بوو که « پهیمانته شکاند و بهلینت
نهبرده سەر! »
کوتی « له خودای سەر زهوی شاراوه نه مینیتتهوه که تهر بیهت یهکسان
و تهبهکان جین. »

زێ و زێوههچەند له نیو بهرد دایه
کهچی هەر بهردیک لیبی ودهست نایه

له پیریکی ته ریفه تم بیست که به مریدیکی دهکوت « کورم! نوهند که
مرؤف پیوهندی خاتری به رسقه وه ههیه، نهگه به رسقه دری ههبا به پله
و پایه له مه لاییک تیده پیری.

عه ره بیکم بینی که به کوره که ی دهکوت « کورم! روژی قیامت
ده پرسنه وه له ناکارت، نهک له که سوکارت. یانی له تو دهرسن عه مه لت
چی، نهک باوکت کنیه؟ »

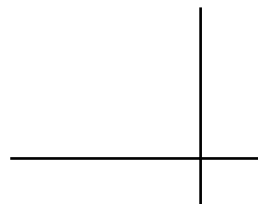

له نووسراوه ی زانایان دا هاتوه که دوویشک دیاریکی دیاریکراوی نیه
وهک هه یوانه کانی دیکه، به لکه هه ناوی دایکی دهخوا و زگی دهری و ری
سه حرا دهگریته بهر، نهو توپژانه ی که ده کونی دوویشک دا ده بیین له بهر
نه وهیه.

جاریک نهو قسه یه م لای گه وره یه ک گپراوه. کوتی « دلّم گه واهی له
سه ر راست بوونی نهو قسه یه دها و جگه له مه ناتوانی بی. به ساوایی
دهگه ل دایک و باوکی خو یان وها مه عامله یه کیان کردوه، بو یه به گه وره یی
وها خوش به خت و خوشه ویستن! »

ژنه دهر ویشیکی فه قیر دووگیان بوو. وهختی زانی نریک بوو و نهو
دهر ویشه قهت مندالی نه بوو بوو، کوتی « نهگه خودای میری مه زن
کوریکم داتی جگه لهم خه رقه یه که ده بهرم دایه، هه رچی ملکی منه به

دەرویشانی دەبەخشم. «

بە ھەلکەوت کۆری بوو و سفرەیی دەرویشانی بە پێی شەرت راخست.
دوای چەند سالان کە لە سەفەری شام ھاتمەووە بە گەرەکی ئەو دۆستە
دا تێپەڕیم و لە حالیم پرسى. کوتیان « دە زیندانی شارەوانی دایە. «
ھۆیەكەم پرسى.
كەسێك كوتى « كۆرەكەى خومرى خواردۆتەووە و نەعرەتەى لێداووە و
خوینی كەسێكى رشتووە و خوێ رايكردووە، باوك بە تاوانى ئەو زنجیری
دە مل دایە و بەندى دە پى كراو. «
كوتم « ئەم بەلایەى بە حاجەت لە خودای میرى مەزن خواستبوو. «

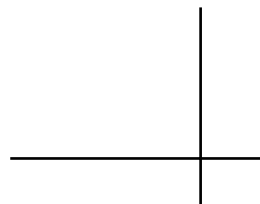

منداڵ بووم کە لە گەورەییەكم پرسى سەبارەت بە بلووغ.
كوتى « لە نووسراوان دا ھاتووە كە سى نیشانەى ھەيە. يەك
پازدەسالیى، ئەوى دیکە خو پيس كردن و سێھەم ھاتنى تووكەبەر. بەلام
لە راستى دا يەك نیشانەى ھەيە و بەس. ئەويش ئەو كە پتر لە بەندى
رەزای ھەق دابى ھەتا ھەزى نەفسى خو. ھەركەس ئەم سەفەتەى تیدا
نەبى لای ھەقناسان بالغ نى. «

تنۆكێك ئاوە پیاوی لێدەگورئ
بە چل رۆژان لە نىو پەردان بىنى
ئەگەر چل سالە ھىشتا ناوەزى نى
بە زەحمەت ناوى ئىنسانى لە سەر نى

سالىك كيشە دە نىو پىادەكانى ھەج كەوتبوو و بەندەش لەو سەفەرە
دا پىادە.

ئینساف چاکمان له سهر و گویلاکی به کتر راکیشا و ئه وهندی که کرا
شهر و کیشمان کرد.

بیستم که که ژاوه نشینیک به هاوتای خوئی دهکوت « زور سهیره!
پیادهی عاج که مهیدانی شهترنج تیپه پینی ده بیته وهزیر، یانی له وه
باشتری لیدی که بوو، که چی پیاده کانی حاج بادیه یان تیپه راند و خرابتر
بوون.

هیندوویه که نه فتاویژی فییر ده بوو. زانایه که کوتی « تو که مالت
قامیشه، چت داوه له و کار و پیشه؟ »

پیاویک چاوی وه ژان که وت، چوه لای به یتر که « دهرمانی بکه!
به یتر له وهی که ده چاوی چواروای ده کهن به چاوی دا کیشا و کویر
بوو.

حکومه تیان برده لای داوهر.

گوتی « هیچ تاوانیکی له سهر نیه. ئه گهر ئه و کهر نه با، نه ده چوو لای
به یتر. »

مه به ست له و قسه یه ئه مه یه هه تا بزانی که ئه و که سهی کاری مه زن به
بی ئه زموون ده سپیری، سهره رای ئه وه که په ژوانی ده چیژی، گهره ش
به گهوج ناوی ده بیژی.

پارسایه که به لای خاوهن سامانیک دا تیپه ری که به نده یه کی ده ست و
پی به سترای سزا ده دا.

کوئی « کویم! خودا مه خلوقیکی مه حکومی حوکی تو کردوه و توی
لهو سهرتر داناوه، شوکری خودای تهعالا بکه و هیئنده نه زیه تی مه ده،
مه بادا روژی قیامت نهو له تو سهرتر بی و شهرمه زار بی.

له هه دیسی سهروه ری عالهم دایه که کوئی « گهرهترین هه سهرت له
روژی قیامت دا نهوه ده بی که بهنده یه کی سالیخ ده به نه به ههشت و
خواجه ی فاسق ده به نه دوزه خ.

کویم دهوله مه ندیکم بینی له سهر گوپی باوک ده گهل کویم دهرویشیک
باسی دامه زانده که « سندوقی خاکی نیمه به رده و کیلی رهنگین و
مه رمه پی له سهر فهرش کراوه و کاشی شینی تیگیراوه، که ی وهک گوپی
باوکی تو ده چی، دوو سی خشت له سهر یه ک نراوه و یه ک دوو مشت
خاکی به سهر دا پزاوه.

کویم دهرویش نه مه ی بیست و کوئی « ههتا باوکی تو له ژیر نهو به رده
قورسانه بیزوی، باوکی من گه شتوتته به ههشت. »

که رهتا که متر بی باری
ناسودتره رهفتاری

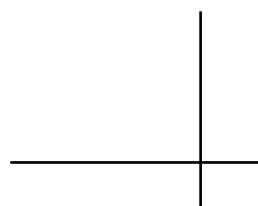
له مه زنیک مانای نهو هه دیسه م پرسی: اعدا عدوک نفسک الی بین
جنیک (دوژمنترین دوژمنانی تو نه فسی تویه که ده دهروونت دایه)
کوئی « به حوکی نهوه که ههر دوژمنیک که چاکه ی ده گهل بکه ی
ده بیته دوستت، ئیللا نهفس، ههرچی پتر ده گهل بسازی دزایه تی پتر
دهکا.

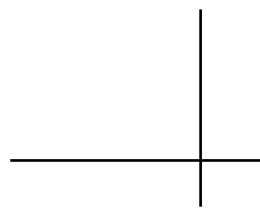
بهشی ههشته م

سه بارهت به نه ریتهن قسه

۱۲۳

۱۲۴

سامان بۆ حهسانه وهی ژيانه نهک ژيان بۆ کۆ کردنه وهی سامان.

له ئاقلایکیان پرسى « بهخته وهر کتیه و بهدبهختی چیه؟ »
کوئی « بهخته وهر ئه وکه سه که خواری و دایچاند و بهدبهخت ئه وهی
مرد و جیی هیشت. »

مه که نوێژ له سه ره ئه و که سه ی که چی نه کرد
که ژینی له سه ره سامان دانا و چی نه برد

مووسا، قاروونی نه سیحه ت کرد که « چاکه ی بکه ههروهک خودا
چاکه ی دهگه ل کردی! »
نه بیست و ئاکامه ت بیست.

عه ره ب ده لئى: ببه خشه و مننه ت دامه نئى که قازانجه که ت بۆ
ده گه ریته وه.

عیلم بۆ دین پهروه راندنه نهک بۆ دنیا خواردن.

زانای نازاهید، کوپیری مه‌شخه‌آداره.

دوو کهس رهنجه‌خه‌سار بوون و هه‌ولێ بیسوودیان دا. یه‌ک ئه‌وه که
پاشه‌که‌وتی کرد و نه‌یخوارد و ئه‌ویتتر که فیر بوو و چی نه‌کرد.

عیلم هه‌رچه‌ندی پتر بیزانی
که عه‌مه‌لت نیه هیشتا نه‌زانی
نه پسپوور و ژیر، نه زور زانایه
که‌رتیک کتیپی ده باران دایه
ئه‌و گه‌وجه کوانی ئاگایی و خه‌به‌ر
که باری سه‌ری درکه یا ده‌فته‌ر

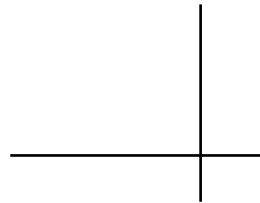

ولآت به زانایان ده‌رازیته‌وه و دین به زاهیدان به‌رز ده‌بیته‌وه.
پادشا پیداو‌یستی پتره به دوانندی زانا، هه‌تا زانا به نزیکی له
پادشا.

نه‌سیحه‌تیک گه‌ر لیم بیسی شا
باشتر له و قسه له دونیا دا نیه
جگه له زانا داوای یار مه‌که
هه‌رچه‌ند ئه‌و ئیشه کاری زانا نیه

سی شت نامینه‌وه: مالی بی ته‌جاره‌ت و زانستی بی لیکۆلینه‌وه و
پادشای بی سیاسه‌ت

بهزهیی به پیاوخراپ زولمه له پیاوچاک، عهفوی زالم زولمه له دهرویش

نه بهقا به دۆستایهتی پادشاکان دهکری و نه به دهنگی خوۆشی
مندالەکان، که ئەو به خهیاڵیک ههڵدهگهڕی و ئەم به خهویک دهگۆری.

ههموو رازیکت به دۆست مه‌ئێ، چووزانی رۆژیک نابیتته دوژمن.
ههروهتر هه رازاریکیش به دوژمن مه‌ده لهوانهیه رۆژیک ببیتته دۆست.

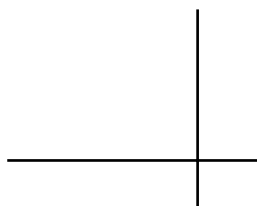
رازیک که دهتهوی شاراوه بی لای کهس باسی مه‌که هه‌رچه‌ند دۆست
موخلیسیش بی، که ئەو دۆسته‌ش دۆستی موخلیسی هه‌ن و هه‌روا هه‌تا
سه‌ر.

بیده‌نگی چیتر له کول هه‌لپشتن
تکا و نزا له لای کهس نه‌بیتژن

دوژمنیکی لاواز که مل له تاعه‌ت نی و دۆستایه‌تی بکا؛ مه‌به‌ستی جگه
له‌وه نیه که ببیتته دوژمنیکی به هیز و کوتووایانه:
به‌قا له سه‌ر دۆستایه‌تی دۆستان نیه چ بگا به پیه‌ه‌لکوتنی دوژمن.
هه‌رکه‌س دوژمن به بچووک دابنی، وه‌ک ئەمه‌یه ئاگریکی چووک به
گرینگ دانه‌نی.

قسه‌ ده نیوان دوو دوژمن دا وه‌ها بیژه که ئەگه‌ر بوونه‌وه دۆست،
شه‌رمه‌زار نه‌بیه‌وه.

ههركهس دهگهڤ دوزمن ناست دهبيتهوه، به تهماي نازاري دوستانه.

دهست بشو لهو دوستههه كه دهگهڤ دوزمن بوو به هاودهم.

كه له تهماي كاريك دوودلي، نهو لايه ههليژيره كه بيزهحمهتتره.

ههتا كار به زيږ پيكدئ، گيان له مهترسي مهخه.

له چاري ناچار پيكران
ههلاله شهمشير ههلكيشان

ههركهس پياوخراپيڪ بكووژئ، خهلك له بهلاي نهو رزگار دهكا و خوئي
له عهزابي خودا.

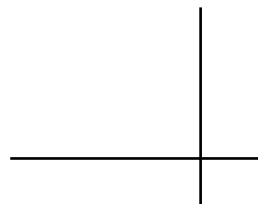
جوانه بهخشين و كهههم، بهلام له زامي پياوازار مهني مهلههم. نهوهي
رهحم بكا به مار، زولمه له مندالهكاني ئادهم.

نهسيحهتي دوزمن وهرگرتن خهتايه، بهلام بيستني رهوا - ههتا دژي
نهو كاره بكهه كه عهيني سهوابه.

توورهههه زور ترس و بيزاربههه پيكدينهه و لوتفي بهه جيهش سام
ناهيلئ. نه وهها توند به كه لئت تير بن نه وهها نههم له سههههه دلير بن.

دووکەس دوژمنی دونیا و دینن: پادشای ناسیبوور و زاھیدی بی عیلم.

له خاکی بهیلهقان به عابدیکم کوت « به تهربیهت جهلم لیدهرکه! »
کوتی « ئەهی فهقی! برو به تاقت وهک خاک به یا هەرچیت خویندهوه وه بن خاکی
ده! »

بهدزات ئەسیری دەست دوژمنیکه که بچیتته هەرکوئی له چنگ سزای
رزگاریی نایه.

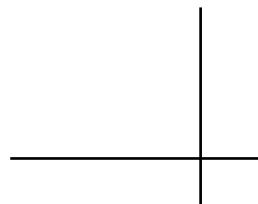
که بینیت تهرهقه ده سپای دوژمن کهوتوه، تو خاترجهم به. ئەگەر
جهمع بن، فکری پەڕیشانیی بکه.

دوژمن کاتیک دەستی له ههموو مهکریک بر اووه، دەم له دوستانیهتی
دهدا. جا ئەودهم به دوستانیهتی کاری وا دهکا که هیچ دوژمنیک نهتوانی.

سهری مار به دەست دوژمن بکوته، که ئەگەر ئەو زال بی مار
دهکوژی، دهنه له دوژمن دهخهلهسی.

خهبریک دهزانی دلێک دیشینی، تو خاموش بلا هییدی بیهینی.
له بولبول بلا موژدهی بههاریی
کوندی بهدخه بهر له کۆلهواریی

هه مووکهس ئه قلی خۆی پێ تهواو و مندالی خۆی پێ جوانه.

ده مرۆف له سهه خوانیک دهخۆن و دوو سهگ له سهه مرداریک هه لئاکهن.

به چاوتهنگ به دونیایهک برسی و قانع به نانیک تیر. زانیان کوتووینا: توانایی به قهناعت باشته له توانایی به مال.

به نانیک ویشک پر دهبن گهده

به گشت جههانیس پر نابێ دیده

هه رکهس له دهسته لات دا چاکه ی نهکا، له بیدهسته لات دا سهختی دهبینی.

چاره رهشتر له ئازاردهر نیه / که روژی سهختی کهس یاریده نیه

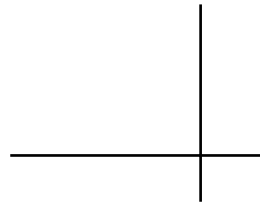

هه رچی زوو ده رکهوی، زور خۆ ناگری.

بیستوومه له چین کاسه یهک دهکهن به چل سالان و سهه به روژیک له هه ندهران. کهچی نرخ ی ئه م و ئه و دهبینی له سهه دوکانان.

کار به سهبر سهه دهکهوی و په له کهر به سهه دهکهوی.

له بیابان به چاوی خۆم بینیم، سهبر وه پیش په له کهوت:
ئهسپی خوشبهن له هه لینگ دان کهوت
وشتتر سهبر سهبر ههروا دهرویشته.

له خاموشی باشتر بۆ نهزان نیه، که ئهگهر ئهوه مهسله حهتی زانیبا،
نهزان نه ده بوو.

گه و جیک که ریکی ته عیلمی قسه دهدا.
زانایه ک کوتی « گهوج هه یوان له تو فیر نابی زمان، تو خاموشی فیر
به له هه یوان! »

هه رکهس دهگه له خوئی زانتر به حس بکا هه تا تی بگهن زانیبا،
دهزانن که نه زانه.

هه رکهس عیلمی خویند و عه مه لی پینه کرد وهک ئه وه یه زهوی کیلا و
تووی پیدانه کرد.

ئهگهر شه وه کان هه موو قه دریان با، شهوی قه در بیقه در ده بوو.

ئهگهر بهرد هه موو له علی به ده خشان بان
دهبا که نرخ له عمل و بهرد به کسان بان

ههركهس جوانچاكه، وانیه دهروونی پاكه؛ كار دهروون دهيكه نه
روالته.

په نجه له په نجهی شیر و مشت له شه مشیر دان، ئیشی زانایان نیه.

زه عیفیک دهگه ل هیزدار تیکه وئ، یاری دوژمنه له فهوتانی خوی دا.

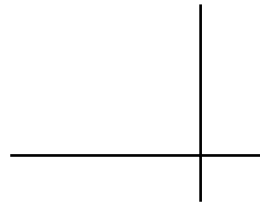
بی هونه چاوی بینینی هونه رمه ندی نیه، ههروهک سهگی بازاریی به
سهگی راو دهوهرن و ناویرن بچنه پیش. یانی بووده له که به هونه به
که سیک نه ویرئ به بوختان دهکه وئ دهگه وئ.

ئه گهر هه وئ زگ نه با، هیچ مه لیک ده داو نه ده که وت، هه راو که ر
خوی داوی دانه دناوه.

زانایان درهنگ درهنگ دهخون و عابد نیوه تیر و زاهید به شی ژیان و
لاو هتا ملان، به لام فه له ندهر ئه وند که گه دهیان جیی هه ناسه نه مینیتته وه
و له سه فره هیچ.

ئه سیری به ندی زگ دوو شه و خهوی لیتا که وئ. شه ویک له بهر زگ پیری
و یهک له بهر دل پیری که چی دهست نه که وئ.

زانايهك كه دهگه‌ل نه‌زانان تيكه‌وي چاوه‌رواني ريز نيه و نه‌گه‌ر
نه‌زانايكبه زمانويژي و بيشه‌رمي به سهر زانايهك دا زال بي سهر نيه،
به‌رينكه كه گه‌وه‌ريك ده‌شكينى.

سهر نيه كه بوه‌ستى نه‌فه‌سى
بولبوليك كه قه‌ل بوته هاوقه‌فه‌سى

زانا نه‌گه‌ر له كوري كه‌م ئاقلان دا قسه‌ى بو نه‌يه پيت سهر نه‌بي كه
دهنگي به‌ر بهت ناتوانى به سهر گرمه‌ى ده‌هول دا زال بي و بوني عه‌بير له
بوگه‌نى سهر ده‌به‌زى.

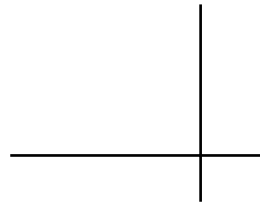
كه‌وه‌ر ده قوراو بكه‌وي نه‌گه‌ر، هه‌روا گرانه و له سهر/ توژ بگاته
فه‌له‌كيش هه‌روا نزمه و بيه‌ونه‌ر.

ميسك نه‌ويه خوي بوني هه‌بي، نه‌وهك عه‌تتار چارده‌رى بي.
زانا وهك قوتووي عه‌تتاره خاموش و هونه‌رفروش، نه‌زان وهك ده‌هول
دهنگ زل و نيويوش!

عساله‌م لاي هيچ نه‌زان
مه‌ته‌له لاي راستويژان
كيژى جوانى نيو كويران
يا قورئانى نيو گاوران

كه‌م كه‌م ده‌بيتته گه‌ليك و دلوپ دلوپ سيلاويك.

یانی ئهوانه‌ی که هیز و وزه‌یان نیه، به‌ردی ویکه‌وتوو راده‌گرن هه‌تا له هه‌لی هه‌لکه‌وتوو ده‌مار له ده‌ماغی زالم ده‌ریتن.

دلۆپ دلۆپ ده‌بنه جۆبار
جۆگه ده‌رژین ده‌بنه رووبار
یه‌ک یه‌کن ده‌بنه هه‌زار
ده‌نک ده‌نکه خه‌له‌ی ئه‌نبار

گیان له حه‌مایه‌تی یه‌ک ده‌م دایه و دونیا له نیوان دوو عه‌ده‌م دا .
دین به دونیا‌فرۆشان که‌رن، یۆسف ده‌فرۆشن که چ بکړن؟

په‌یمانی دۆستت شکاند و ده‌رکه‌وتی!
پروانه له کێ برای، ره‌گه‌ل کێ که‌وتی؟

دۆستیک که به عومریک ده‌ست ده‌که‌وی، نا‌کری به ده‌میک تووره‌یی
تووړ درئ.

به‌ردیک به چهند سال له‌علی لێ دیته به‌ره‌م
هاوار له به‌ردی نه‌کوتی، مه‌یبه‌وه عه‌ده‌م

هه‌ر که‌س له ژیان دا نه‌خۆن نانی، که بمرئ نابهن ناوی.

چیژی تری، بیوه ده‌یزانی نه‌ک خاوه‌ن میو.

یۆسفی سه‌دیق له ویشکه‌سالی میسر دا تییری نه‌خوارد هه‌تا برسی
له بیر نه‌کا .

ئه‌وه‌ی تییر خواردی و تییر هه‌لستا
چووزانی برسی چلۆنه ئیستا
حالی لیقه‌وماو که‌سیک ده‌زانی
که‌ لیبی قه‌وماپی، جار و زه‌مانی

ئه‌ی سواری بیخه‌م و خه‌یالی سه‌ر ئه‌سپی خوشبه‌ز
که‌ری باره‌به‌ری به‌سته‌زمان گیری گله
داوا مه‌که‌ ئاگر له‌ ده‌ر و مالی دراوسپی ده‌رویش
که‌ ئه‌وه‌ی له‌و کونه‌ ره‌ش دیته‌ ده‌ری، ده‌ردی دله

له‌ ده‌رویشی زه‌عیف‌حال له‌ ته‌نگی ویشکه‌سال مه‌پرسه‌ چۆنی، ئیلا به‌و
شه‌رته‌ که‌ هه‌توانیک بخه‌یه‌ سه‌ر برینی و پارهی‌ه‌ک بخه‌یه‌ سه‌ر سه‌رینی.

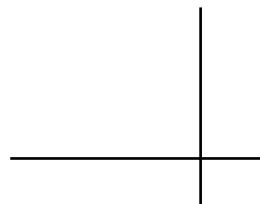
راوچی، بی‌رۆژی ماسی له‌ دجله‌ ناگری و ماسی، بی‌ئه‌جه‌ل له‌ سه‌ر
ویشکایی نامری.

شه‌یتان به‌ موخلیس ناویری و سولتان به‌ موخلیس!

عالمی بیغه‌مه‌ل داری بی‌به‌ره، زاهیدی بی‌عیلم مالی بی‌ده‌ر

مراد له نازل بوونی قورئان، سیرهتی باش فیتر بوونه نهک تهرتیلی
سوورهتی نووسراو.

له یهکیان پرسى « عالمى بیّ عهمل وه چى دهچى؟ »
کوټى « وهک ههنگى بیّ ههنگوین! »

خه لاتی سوولتان هه رچهند عهزیزه، جلکى خه لک بهریتتر و خوانى
گهوران هه رچهند خوښه، ورکى هه نبانهى خو له زیتتر.

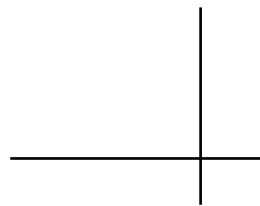
پيچه وانهى ریی سهواب و دژى بیرى زانایانه: دهرمان به گومان
خواردن و ریی نه ناسراو بیّ کاروان چوون.
له نیمام مه هممهدى غزالیان پرسى « چلون گه یشتیه ئەم پلهیه له
زانست دا؟ »
کوټى « بهمه که هه رچى نه مزانى، پرسینه کهم پى نهنگ نه بوو! »

یهک له ئەسبابهکانى دوستانیهتی ئەوهیه که: مال چۆل بکهى یا دهگه ل
خاوهنمال هه ل بکهى.

سیدبووریهی و شتر وهها مهنشووره که ئەگه مندالیک هاوسارى بگرئ
و سهد فهرسهخ بیبا سهه له فهرمانى بانادا، به لام ئەگه هه ل دیریکى به
سام دهرکهوئى که هوی فهوتان بیّ و مندال له بهر نه زانى رووی تیبکا، پهت

له دهستی رادهپسکینن و پتر فه‌مانبه‌ریی ناکا .

هه‌رک‌ه‌س وه پیش قسه‌ی خه‌لک که‌وئ هه‌تا به مایه‌ی فه‌زلی دابنن،
پایه‌ی جه‌لی دهرده‌که‌وئ.

برینتیکم له بن جلکه‌کانم هه‌بوو که شیخ هه‌موو رۆژ ده‌یپرسی «چۆنه؟»
و نه‌یده‌پرسی « له کو‌ییه؟ » زانیم له‌به‌ر ئه‌وه خۆی ده‌پاریژن چوونکه
باسی هه‌موو ئه‌ندامتیک ره‌وا نیه و زانایان کوتوو‌یانه: هه‌رک‌ه‌س قسه
هه‌لنه‌سه‌نگینن، له جوابه‌که‌ی دهره‌نجی.

درۆ کردن وه‌ک برینی قورسه که ئه‌گه‌ر چاکیش بێته‌وه، شوینن
ده‌میتیته‌وه. وه‌ک برایانی یوسف که به درۆتیک ناویان دهرکرد، به
راسته‌که‌شیان که‌س باوه‌ر ناکا.

سه‌روه‌ری کاینات به رواله‌ت مرۆفه و نه‌زمترین گیاندار سه‌گ و به
پیی رای تیگرایی زانایان: سه‌گی ئه‌مه‌گناس باشته‌ره له مرۆقی ناسپاس.

خودا، ده‌ییینی و دایده‌پۆشی، هاوسا ناییینی و ده‌خروشی.

زیر له کان به هه‌لکه‌ندن دیته‌ دهر و له ده‌ست ره‌زیل به گیان که‌ندن.

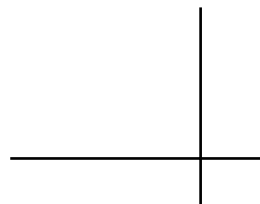
دووکس مردن و هسره تیان برد: یهک ئه وهی هه یبوو و نه یخوارد،
ئه وینتر که زانی و نه یکرد

له زانایه کیان پرسى « چهند دارى ناودار که خودا خو لقاندنى بهرن،
هیچ کامیان به ئازاد ناو نه بردوه جگه له سهرو که به ریکی نیه. ئه مه چ
حیکمه تیکی تیدایه؟ »

کوتى « هر دارىک به ره مه یکی دیاریکراوى هه یه و هر کام ده خلیکی
دیاریکراو و وهختیکی مه علووم که جار پیتی تازه ده بیته وه و جار به
عهده می ده ژاکین؛ که چی سهرو هیچ ئه مه ی نیه و هه همیشهش خوشه.
ئه مه یه سفه تی ئازاده کان. »

ئه وهی تیپه ره دلی پیمده، ده روا دواى خه لیفه ش ده جله هه ره له به غدا
گه ره له ده ست دئ وه کوو نه خل دلاوا که ده ست ناروا چه شنى سهرو به، ئازا

فهرههنگۆك

ئاوى روو: ئابروو

بوختى: جۆرىك وشترى دووكۆپارهى به هپز

پيسير: بهخه، بهرۆك

پيشه: ئيسك

تايغه: تاقم، دهسته

چاوخانه: ئەو قولكهپهى چاو تيدا جىگره، پيالەى چاو.

حاج: كهسيك هه ج بهجى دىنى، حاجى

ههرامىي: رىگر، جهرده

خوان: سفره

دورج: سندووقى جهواهير و زير و زهمبهه

دهرکه: دهرهك، بنى دۆزهخ.

دهمراست: پياوى ماقوول و ردين سپى، پيرى به ئەزمون و رى نيشاندهه

ريزان: كهسيك كه دهگهه كاروان دهروا و شارهزاي ريگانه، رى پيشاندهه.

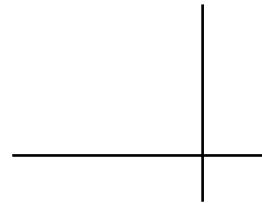
زما: زستان

سهرينچاوه: سههچاوه، كانياو

شاتر: چوست، چالاك

گهست: ناحهز، نه جوان، كرپت

لهپاته: زلله، شهپه لاغه

مآلیات: بنه مآله، خانه دان

مشه: زۆر، فره

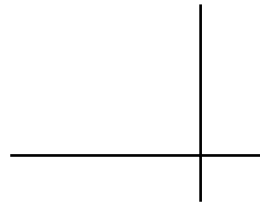
نوویژی دوانه: نوویژی به یانی که دوو ره که عهته.

نه فتاویژ: که سیک که شتی نه فتاویبی و ئاگرین بو سه ره که شتی دوژمن یا بینای دوژمن داوی.

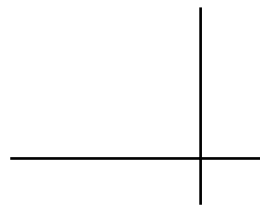
هسته: مآلیات، خهراج، زهریبه

ئه عراف: شوینیکه له نیوان دۆزه خ و به ههشت دا

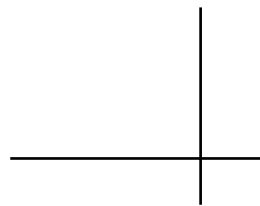
ئیزنگ: داری سووتاندن، هیژم.

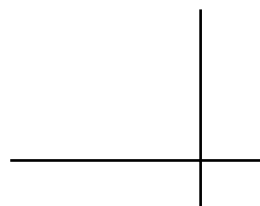
١٤١

١٤٢

١٤٣

١٤٤

